

Lokalna Grupa Działania Miasto Włocławek

Lokalna Strategia Rozwoju

Włocławek, październik 2018 roku

Spis treści

Wykaz skrótów stosowanych w dokumencie.....	4
Rozdział I. Charakterystyka LGD	5
I.1 Forma prawna i nazwa stowarzyszenia	5
I.2 Obszar działania Lokalnej Grupy Działania Miasto Włocławek.....	5
I.3. Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD.....	9
I.4 Opis składu organu decyzyjnego LGD Miasto Włocławek.....	10
I.5 Zasady funkcjonowania LGD Miasto Włocławek.....	11
Rozdział II. Partycypacyjny charakter LSR	13
II.1 Badania ankietowe	13
II.2 Zespół roboczy.....	13
II.3 Spotkania warsztatowe	14
II.4 Spotkania konsultacyjne.....	14
II.5 Punkty konsultacyjne	14
II.6 Konsultacje społeczne za pośrednictwem strony internetowej.....	15
II.7 Panele informacyjno-konsultacyjne podczas spotkań	15
Rozdział III. Diagnoza – opis obszaru i ludności	16
III.1 Demografia	16
III.2 Gospodarka i przedsiębiorczość we Włocławku	18
III.3 Rynek pracy na obszarze LSR.....	20
III.4 Sektor społeczny i rozwój społeczeństwa obywatelskiego	22
III.4.1 Przedsiębiorczość społeczna	22
III.4.2 Sektor obywatelski	22
III.5 Wykluczenie społeczne, ubóstwo i inne problemy społeczne	24
III.5.1 Korzystanie z pomocy społecznej.....	25
III.5.2 Potencjał instytucjonalny systemu wspierania osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	27
III.6 Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR.....	28
III.7 Spójność/zbieżność merytoryczna LSR.....	28
III.8 Podsumowanie i planowane kierunki działań	29
Rozdział IV. Analiza SWOT	30
Rozdział V. Cele i wskaźniki Lokalnej Strategii Rozwoju	35
V.1 Specyfikacja i opis celu ogólnego	35
V.2 Specyfikacja i opis celów szczegółowych oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru	36
V.3 Struktura celów szczegółowych LSR i przypisanych im przedsięwzięć	38
V.4 Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS wraz ze sposobem ich realizacji oraz uzasadnieniem.....	39

V.5 Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć.....	40
V.6 Źródła pozyskania danych do pomiaru. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych, w tym stan początkowy wskaźnika i wyjaśnienie sposobu jego ustalenia oraz stan docelowy wskaźnika i wyjaśnienie jego ustalenia	41
V.7 Tabela celów, wskaźników i przedsięwzięć Lokalnej Strategii Rozwoju	42
V.8 Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR.....	51
V.9 Lokalna Strategia Rozwoju a Gminny Program Rewitalizacji	51
V.10 Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania	51
Rozdział VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	52
VI.1 Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji.....	52
VI.2 Ogólna charakterystyka rozwiązań formalno-instytucjonalnych. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru	52
VI.3 Innowacyjność w kryteriach wyboru operacji.....	53
Rozdział VII. Plan działania	55
Rozdział VIII. Budżet LSR	55
Rozdział IX. Plan komunikacji	56
Rozdział X. Zintegrowanie	56
Rozdział XI. Monitoring i ewaluacja	59
Rozdział XIII. Wykaz wykorzystanej literatury.....	61
Załączniki do LSR	62
Załącznik nr 1. Procedura aktualizacji LSR.....	62
Załącznik nr 2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu.....	63
Załącznik nr 3. Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu.....	66
Załącznik nr 4. Budżet LSR w rozbiciu na lata i w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia.....	71
Załącznik nr 5. Plan komunikacji.....	72

Wykaz skrótów stosowanych w dokumencie

EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSI	Europejski Fundusz Inwestycji Strategicznych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
LGD	Lokalna Grupa Działania Miasto Włocławek
LSR	Lokalna Strategia Rozwoju
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
NGO	Organizacja Pozarządowa / Organizacje Pozarządowe
OPP	Organizacja Pożytku Publicznego
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OR PCK	Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża we Włocławku
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
RLKS	Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
RPO WK-P	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
WCOpiW	Włocławskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu
WRS	Włocławska Rada Seniorów

Rozdział I. Charakterystyka LGD

I.1 Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Miasto Włocławek powstało jako stowarzyszenie „specjalne” posiadające osobowość prawną. Podstawami prawnymi funkcjonowania są przede wszystkim Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 1989 nr 20 poz. 104) oraz Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 poz. 378.) Forma organizacyjno-prawna została zaś wprowadzona Ustawą z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. 2007 nr 64 poz. 427) oraz Ustawą z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. 2009 nr 72 poz. 619).

W odróżnieniu od innych stowarzyszeń, lokalną grupę działania mogą tworzyć, poza osobami fizycznymi, także osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, wyłączając województwa. Nadzór nad lokalnymi grupami działania sprawuje marszałek województwa. Najwyższą władzą pozostaje Walne Zebranie Członków, funkcjonuje zarząd i organ kontroli wewnętrznej (np. komisja rewizyjna) oraz Rada, której zadaniem jest wybór operacji, które mają być realizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju oraz ustalenie kwoty wsparcia (chyba, że w statucie przewidziano, że zadania te należą do właściwości zarządu).

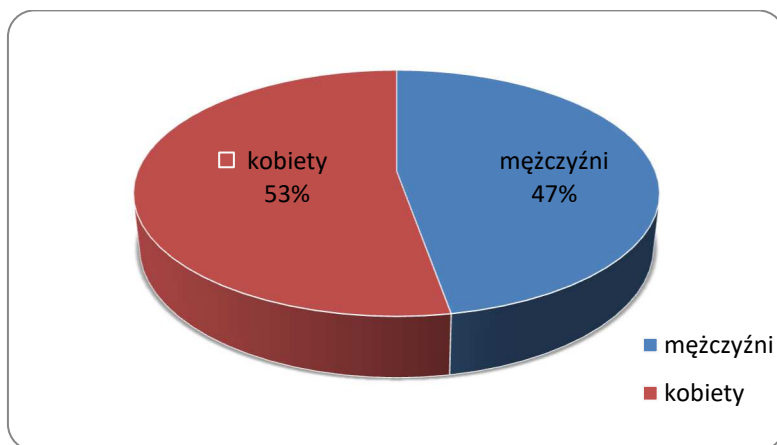
Nazwa Lokalna Grupa Działania Miasto Włocławek została zaproponowana przez grupę roboczą wyłonioną w celu przygotowania statutu, a następnie została przyjęta na zebraniu założycielskim w dniu 21.10.2015 roku. Wtedy też wyłoniono Komitet Założycielski, w skład którego weszli przedstawiciele sektora publicznego, społecznego i gospodarczego oraz mieszkańcy miasta. Jednym z założycieli jest także Gmina Miasto Włocławek. Stowarzyszenie uzyskało wpis do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 9.12.2015 roku. Nadzór nad stowarzyszeniem sprawuje Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

I.2 Obszar działania Lokalnej Grupy Działania Miasto Włocławek

Obszarem działania stowarzyszenia jest miasto Włocławek będące trzecim co do wielkości miastem województwa kujawsko-pomorskiego. Zaletą miasta jest położenie w centralnej części kraju, przez którą przebiega droga krajowa nr 91, linia kolejowa, możliwy jest także transport rzeczny z wykorzystaniem rzeki Wisły. Niedaleko miasta przebiega również autostrada A1, z którą miasto skomunikowane jest przez dwa węzły autostradowe. Dobre skomunikowanie z pozostałą częścią kraju pozwoliło na rozwinięcie się przemysłu chemicznego, papierniczego, ceramicznego, budowlanego, spożywczego oraz innych na mniejszą skalę. W 2013 roku zarejestrowanych było 11.950 podmiotów gospodarczych. W ostatnich latach można zaobserwować także napływ zagranicznych inwestorów. Niemniej w 2013 roku stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 20,3%. Bez pracy pozostawało 10.143 osoby.

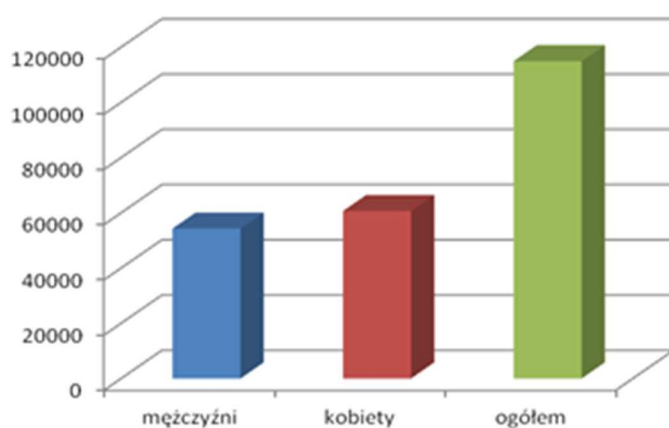
Miasto posiada liczne walory krajobrazowe i turystyczne. Na szczególną uwagę zasługują Bulwary im. Marszałka Józefa Piłsudskiego ciągnące się wzdłuż rzeki Wisły oraz stopień wodny na Wiśle. W zasadzie na każdym osiedlu znajdują się tereny zielone będące doskonałym miejscem rekreacji i wypoczynku, którego dopełnieniem są lasy i jeziora otaczające miasto.

Rzeka Wisła dzieli miasto na dwie części: prawobrzeżną – głównie mieszkaniową oraz lewobrzeżną – dominującą w wielu kwestiach społecznych i gospodarczych. Całkowita powierzchnia Włocławka wynosi 84,32 km². Według danych GUS na dzień 31.12.2013 r. we Włocławku mieszkało 114885 osób, z czego 60628 to kobiety i 54257 to mężczyźni.

Wykres 1.1. Struktura mieszkańców Włocławka w podziale na płeć (podział procentowy)

Liczba ta jednak systematycznie maleje. Według danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Włocławek na dzień 19.02.2016 roku na pobyt stały we Włocławku było zameldowanych 107.815 osób.

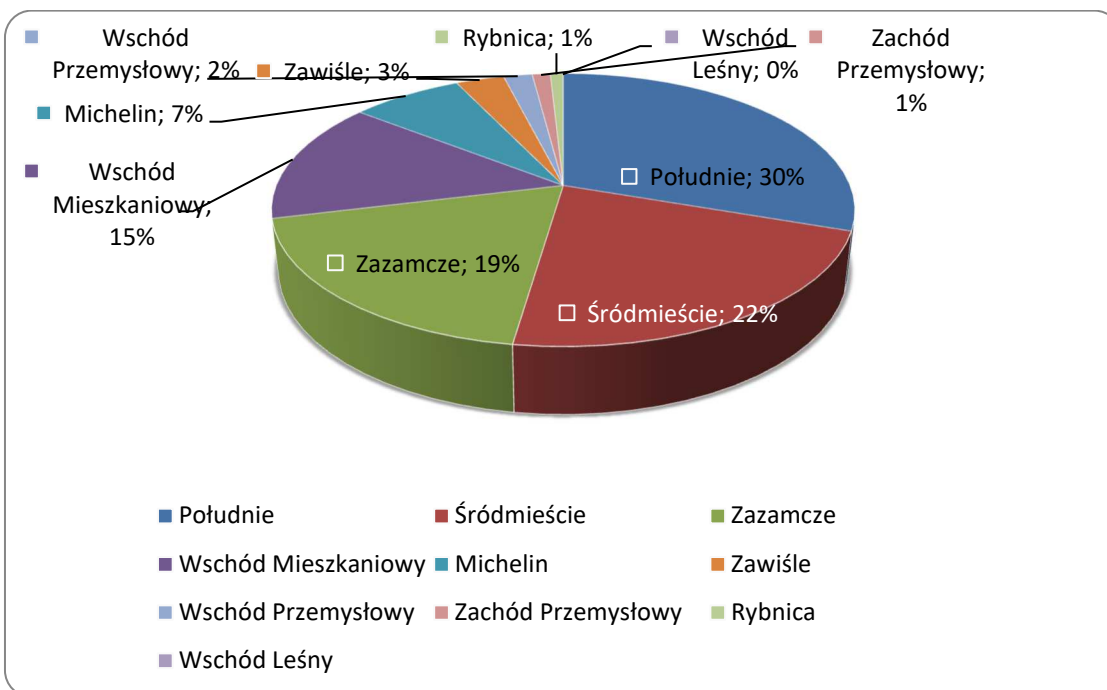
Wykres 1.2. Struktura mieszkańców Włocławka w podziale na płeć (podział liczbowy)

Miasto podzielone jest na jednostki strukturalne, które nawiązują do funkcjonalnego i historycznego charakteru danej części Włocławka:

- ↪ **Śródmieście** – centrum miasta, obejmuje obszar o powierzchni ok. 274 ha. Jest najstarszą częścią miasta obfitującą w zabytki, ale także miejscami o znacznej degradacji społecznej. Obszar Śródmieścia objęty został programem rewitalizacji.
- ↪ **Zazamcze** – południowo-zachodnia część miasta o powierzchni ok. 558 ha; osiedle mieszkaniowe z pełną infrastrukturą oświatową, dostępem do służby zdrowia i usług; od zachodniej strony otoczone lasami.
- ↪ **Zachód Przemysłowy** – zachodnia część miasta o powierzchni 203 ha, włączona do Włocławka w latach 70. XX wieku ze względu na rozwijający się przemysł chemiczny; osiedle mieszkaniowe domów jednorodzinnych z tradycjami rolniczymi bez infrastruktury oświatowej i usług.
- ↪ **Południe** – południowa część miasta o powierzchni ok. 578 ha. i największej liczbie mieszkańców; osiedle mieszkaniowe z pełną infrastrukturą oświatową, dostępem do służby zdrowia i usług.
- ↪ **Wschód Mieszkaniowy** – sąsiaduje ze Śródmieściem, Wschodem Przemysłowym oraz rzeką Wisłą, powierzchnia ok. 402 ha; osiedle mieszkaniowe z niewielką częścią przemysłową i pełną infrastrukturą oświatową, dostępem do służby zdrowia i usług.
- ↪ **Wschód Leśny** – południowo-wschodnia część miasta i obejmująca obszar o powierzchni ok. 681 ha; tereny leśne z niewielkim jeziorem, miejsce wypoczynku i rekreacji mieszkańców.

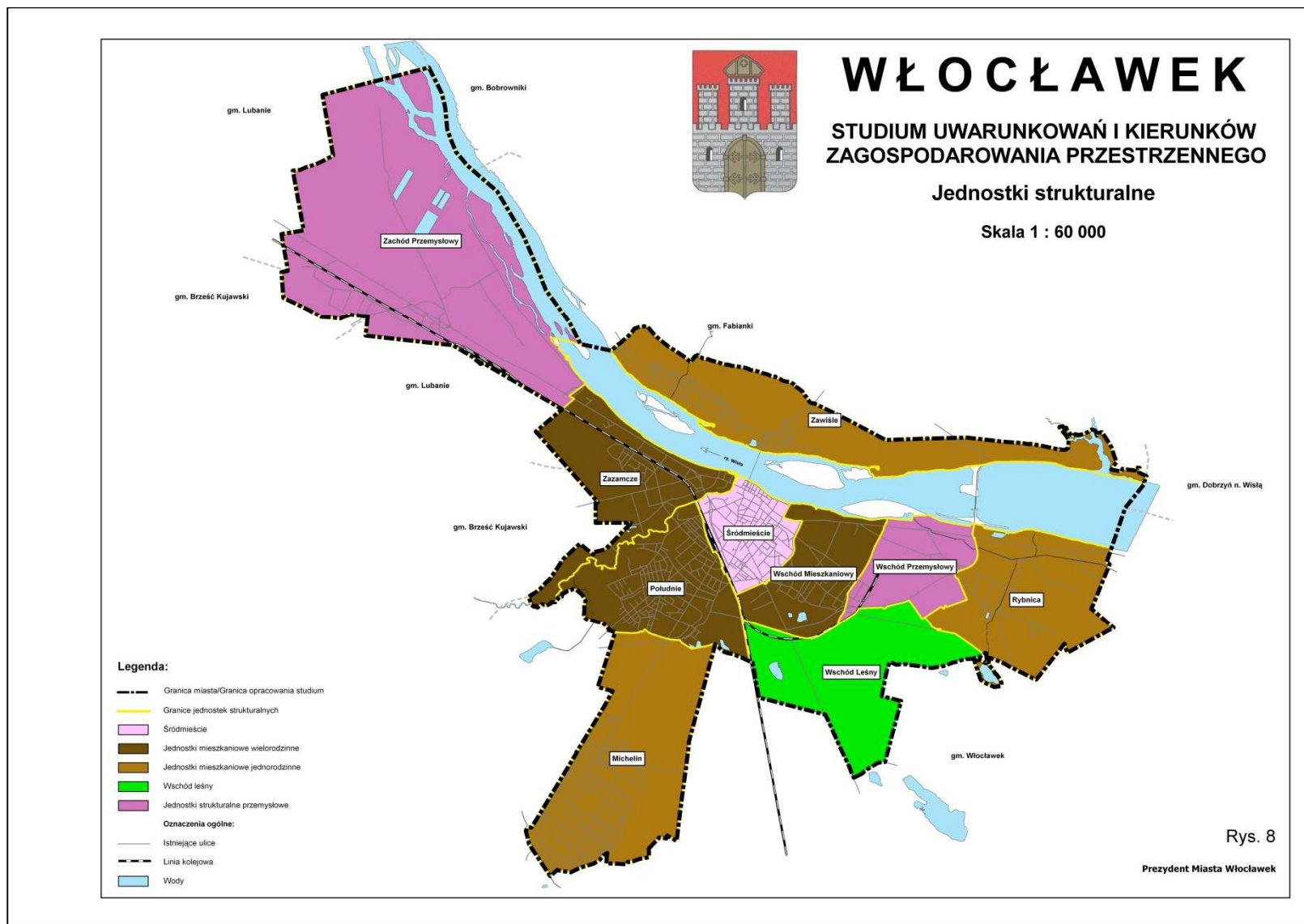
- ↪ **Wschód Przemysłowy** – wschodnia część miasta, nad Wisłą, obejmująca obszar o powierzchni ok. 338 ha; znajdują się tu tereny przemysłowe, głównie rozwija się przemysł papierniczy, metalowy, ceramiczny, budowlany, chemiczny.
- ↪ **Rybница** – wschodnia część miasta o powierzchni ok. 661 ha; tereny leśne i przemysłowe kwalifikowane jako tereny zalewowe.
- ↪ **Michelin** – południowa część miasta o powierzchni ok. 963 ha, oddzielona lasem; osiedle mieszkaniowe otoczone lasami z podstawową infrastrukturą oświatową, dostępem do służby zdrowia i usług.
- ↪ **Zawiśle** – prawobrzeżna, północna część miasta o powierzchni ok. 791 ha; osiedle mieszkaniowe otoczone lasami z podstawową infrastrukturą oświatową, dostępem do służby zdrowia i usług.

Jednostka strukturalna	Liczba mieszkańców (stan na 19.02. 2016 roku)
Południe	32 645
Śródmieście	23 763
Zazamcze	20 306
Wschód Mieszkaniowy	15 525
Michelin	7 907
Zawiśle	3 422
Wschód Przemysłowy	2 041
Zachód Przemysłowy	1 281
Rybница	910
Wschód Leśny	14

Wykres 1.3 Liczba mieszkańców Włocławka w podziale na jednostki strukturalne

Obraz 1.1 Mapa obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju (źródło: Urząd Miasta Włocławek)

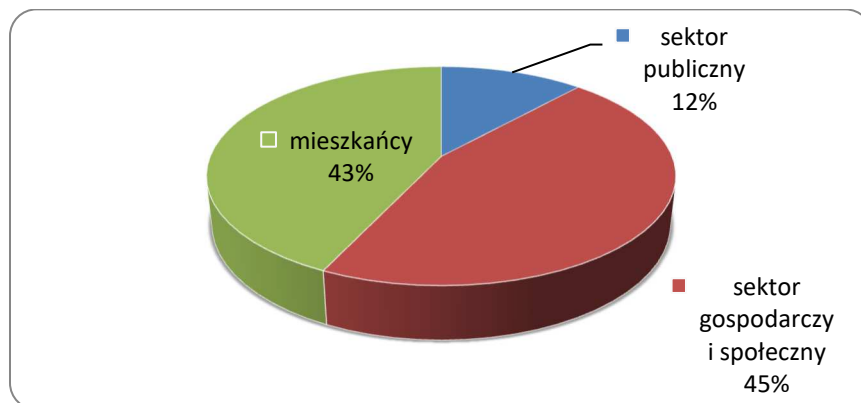

Mieszkańcy wszystkich jednostek korzystają z jednego systemu komunikacji miejskiej, publicznej służby zdrowia czy placówek kulturalnych i edukacyjnych. Każda z jednostek wymaga jednak inwestycji w zakresie infrastruktury publicznej i mieszkaniowej. Cały obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju charakteryzuje się podobnymi problemami społecznymi. W 2013 roku 14.870 osób korzystało ze świadczeń z pomocy społecznej. Główną przyczyną konieczności korzystania ze świadczeń było bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba. W poniższej tabeli podano liczbę rodzin z danym problemem oraz procentowy udział w ogóle korzystających ze świadczeń pomocy społecznej:

Powód przyznania pomocy	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Bezrobocie	6301 (77,87%)	5818 (75,97%)	5455 (74,62%)
Niepełnosprawność	1662 (20,54%)	1527 (19,94%)	1542 (21,09%)
Długotrwała lub ciężka choroba	1493 (19,83%)	1389 (18,14%)	1408 (19,26%)
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1534 (18,95%)	1348 (17,60%)	1367 (18,70%)
Choroba alkoholowa	483 (5,96%)	437 (5,71%)	421 (5,75%)
Pozostałe (sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, zdarzenie losowe, sytuacja kryzysowa)	794 (9,81%)	775 (10,12%)	750 (10,25%)

I.3. Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD

W czerwcu 2015 roku WCOPIW podjęło inicjatywę informowania społeczności o możliwości utworzenia stowarzyszenia w celu realizacji Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność. W tym celu wysyłane były m.in. pisma do podmiotów społeczno-gospodarczych oraz instytucji publicznych z prośbą o zgłaszanie się do prac nad utworzeniem stowarzyszenia LGD. 17 sierpnia 2015 roku w Urzędzie Miasto Włocławek odbyło się spotkanie mieszkańców, podmiotów i jednostek publicznych zainteresowanych zaangażowaniem się w tworzeniu lokalnej grupy działania. Konsekwencją spotkania było wyłonienie dwóch zespołów: do opracowania Statutu LGD oraz do opracowania analizy SWOT. W ich skład weszli przedstawiciele różnych sektorów posiadający doświadczenie w zakresie opracowywania ww. dokumentów. Instytucjami najbardziej zaangażowanymi na tym etapie prac były między innymi OR PCK, PWSZ we Włocławku, Gmina Miasto Włocławek, WCOPIW, Fundacja Caietanus, MOPR oraz Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Dorosłym z Niepełnosprawnością Intelktualną OLIGO. Działania osób zaangażowanych doprowadziły do zorganizowania zebrania założycielskiego, w którym wzięło udział 15 przedstawicieli sektora publicznego (w tym Gmina Miasto Włocławek), 58 przedstawicieli sektora gospodarczego i społecznego oraz 55 mieszkańców. Członkowie LGD na co dzień zajmują się realizacją projektów mających na celu poprawę jakości życia osób wykluczonych społecznie, ich aktywizację zawodową i społeczną, promocją przedsiębiorczości czy rozwojem naukowym. Wielu z nich współpracuje ze sobą podejmując działania o charakterze obywatelskim, edukacyjnym, kulturalnym czy społecznym na rzecz mieszkańców miasta, czyli terenu objętego działaniem LGD. Członkowie posiadają doświadczenie w realizacji projektów współfinansowanych z różnych źródeł, w tym środków unijnych i krajowych.

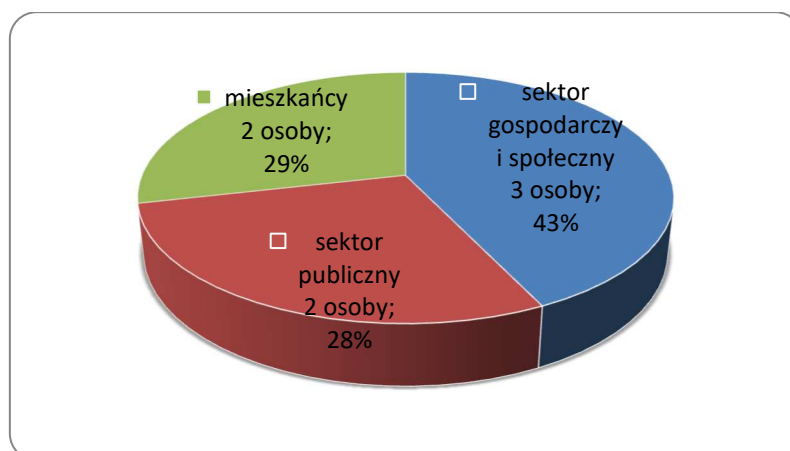
Wykres 1.4 Struktura LGD w dniu zebrania założycielskiego

Podczas zebrania założycielskiego podjęto uchwałę o powołaniu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Miasto Włocławek, uchwalono statut i wybrano Komitet Założycielski, w skład którego weszło po 5 reprezentantów każdego sektora. Stowarzyszenie zarejestrowano w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 9 grudnia 2015 roku (nr KRS 0000590987).

I.4 Opis składu organu decyzyjnego LGD Miasto Włocławek

Statut LGD przewiduje, że organem decyzyjnym w zakresie wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju oraz ustalania kwoty wsparcia jest Rada LGD. Wyboru jej członków dokonuje Walne Zebranie Członków na 3-letnią kadencję. Statut przewiduje także pewne ograniczenia dotyczące członków Rady LGD: członek Rady LGD nie może być równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej ani członkiem Zarządu LGD. Ponadto nie może być zatrudniony w Biurze LGD, pozostawać z członkami Zarządu LGD lub członkami Komisji Rewizyjnej w stosunku podległości z tytułu zatrudnienia lub pozostawać z członkami Zarządu LGD w związku małżeńskim, albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo być związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.

W skład Rady zgodnie z art. 32 ust. 2 lit. b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. wchodzi przedstawiciele sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oraz mieszkańców, przy czym na poziomie podejmowania decyzji ani władze publiczne, ani żadna z grup interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu. Radę LGD tworzy 7 kobiet, w tym jedna w wieku poniżej 35 lat, reprezentujących 2 sektory i mieszkańców, co przedstawia poniższy wykres:

Wykres 1.5 Struktura Rady LGD Miasto Włocławek

Członkowie Rady LGD będący osobami fizycznymi uczestniczą w jej pracach, w tym biorą udział w głosowaniu nad jej uchwałami, osobiście, a członkowie będący osobami prawnymi - przez organ

uprawniony do reprezentowania tej osoby prawnej albo pełnomocnika umocowanego do uczestniczenia w pracach Rady LGD. Udzielenie dalszego pełnomocnictwa do uczestniczenia w pracach Rady LGD jest niedopuszczalne.

I.5 Zasady funkcjonowania LGD Miasto Włocławek

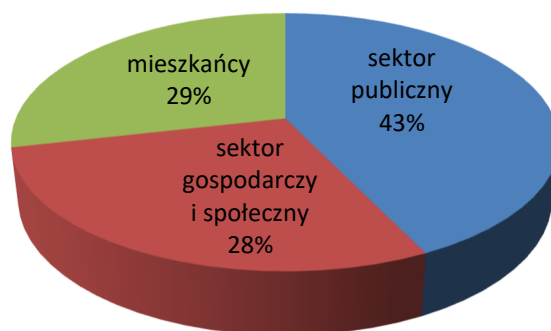
LGD funkcjonuje na podstawie poniższych dokumentów w granicach obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej prawa:

L.p.	Akt prawny	Zakres regulacji	Sposób uchwalenia/zmiany
1.	Statut	Zgodny z Ustawą Prawo o Stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, a także reguluje kwestie związane z: * wskazaniem organu nadzoru (Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego); * wprowadzeniem organu odpowiedzialnego za wybór operacji – Rady LGD wraz z wskazaniem jego kompetencji; * określeniem organu LGD kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru.	Uchwała Walnego Zebrania Członków podjęta większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków.
2.	Regulamin Rady LGD	* szczegółowe zasady i tryb działania * zasady zwoływania i organizacji posiedzeń; * rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny, * zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, * zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego.	Uchwała Walnego Zebrania Członków podjęta zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków.
3.	Regulamin Zarządu LGD	* szczegółowe zasady i tryb działania; * zasady zwoływania i organizacji posiedzeń; * podział zadań pomiędzy członków Zarządu.	Uchwała Zarządu podjęta zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków
4.	Regulamin Komisji Rewizyjnej	* szczegółowe zasady i tryb działania; * zasady zwoływania i organizacji posiedzeń; * zasady prowadzenia działań kontrolnych	Uchwała Walnego Zebrania Członków podjęta zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków
5.	Regulamin Biura LGD	* szczegółowe zasady i tryb działania; * podział obowiązków pomiędzy pracownikami; * warunki zatrudnienia i wynagrodzenia pracowników biura.	Uchwała Zarządu podjęta zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków.

We wszystkich organach LGD zachowano parytety uwzględniające reprezentację sektora publicznego, społecznego i gospodarczego oraz mieszkańców miasta.

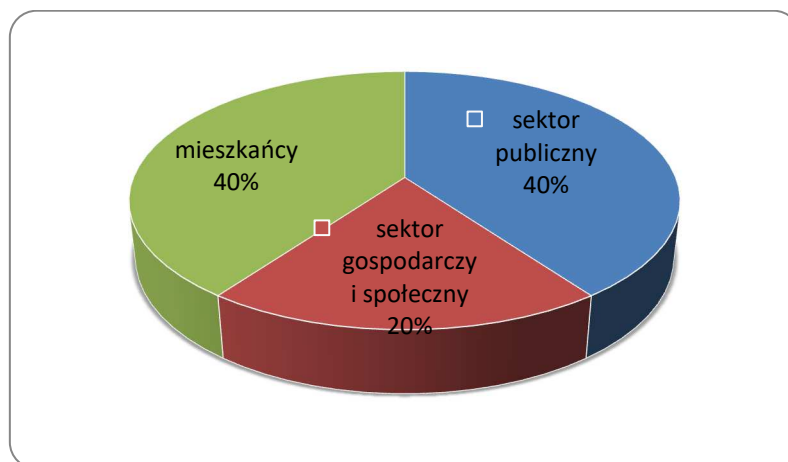
Zarząd LGD jest organem wykonawczym, w skład którego wchodzi od 5 do 7 osób wybieranych przez Walne Zebranie Członków na 3-letnią kadencję. Członkostwa w Zarządzie nie można łączyć z

członkostwem w Radzie LGD i Komisji Rewizyjnej. Do wyłącznej kompetencji Zarządu LGD należy między innymi: uchwalenie rocznych i wieloletnich programów działania LGD, sprawowanie zarządu majątkiem stowarzyszenia czy reprezentowanie stowarzyszenia na zewnątrz. Obecną strukturę Zarządu LGD przedstawia poniższy wykres:

Wykres 1.6 Struktura Zarządu LGD Miasto Włocławek

Komisja Rewizyjna jest organem kontroli i nadzoru wewnętrznego, w skład którego wchodzi od 5 osób wybieranych przez Walne Zebranie Członków na 3-letnią kadencję. Członkostwa w Komisji Rewizyjnej nie można łączyć z członkostwem w Radzie i Zarządzie LGD. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy między innymi kontrola i nadzór bieżącej działalności stowarzyszenia, składanie wniosków w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdań Zarządu LGD, ocena prac i składanie wniosków w przedmiocie udzielenia absolutorium dla Zarządu LGD na Walnym Zebraniu Członków. Obecną strukturę Komisji Rewizyjnej przedstawia poniższy wykres:

Wykres 1.8 Struktura Komisji Rewizyjnej LGD Miasto Włocławek

W celu zapewnienia obsługi administracyjno-technicznej władzy i organom Stowarzyszenia zostanie utworzone Biuro LGD. W Biurze planuje się zatrudnić docelowo 3 osoby – dyrektora Biura LGD, specjalistę ds. projektów, głównego księgowego. Od osób tych wymagane jest doświadczenie w pracy w organizacjach pozarządowych oraz wiedza z zakresu zarządzania projektami. Oczekiwane wykształcenie, umiejętności, kompetencje, zakres obowiązków określone są w Regulaminie Biura LGD i mogą być zmieniane przez Zarząd LGD w związku z zaistnieniem nowych okoliczności prawnych bądź faktycznych. Niezmienna pozostanie natomiast zasada zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu.

Rozdział II. Partycypacyjny charakter LSR

Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem wypracowanym przy aktywnym udziale społeczności miasta Włocławek. Udział ten był zagwarantowany przy tworzeniu strategii jak również będzie zapewniony w procesie jego realizacji. Oznacza to, że zamierzone cele będą realizowane dzięki wspieraniu inicjatyw oddolnych, a mieszkańcy będą mieli wpływ na sposób funkcjonowania LGD. Jednym z głównych założeń jest osiągnięcie możliwie jak największego stopnia aktywizacji osób w różnym wieku i reprezentujących różne sektory: publiczny, gospodarczy i społeczny oraz mieszkańców miasta.

Na dobór poszczególnych metod partycypacyjnych zastosowanych w procesie tworzenia LSR miały wpływ lokalne uwarunkowania oraz wyniki badań ankietowych przeprowadzonych przez OR PCK podczas dwóch pierwszych spotkań inicjujących powstanie LGD (26 czerwca 2015 i 17 sierpnia 2015 roku), które odbyły się w Urzędzie Miasta Włocławek. Szczególną uwagę zwrócono przy tym na partycypację przedstawicieli grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR – reprezentantów organizacji pozarządowych i organizacji nieformalnych, lokalnych przedsiębiorców, władz samorządowych i przedstawicieli instytucji samorządowych. W powstawanie strategii byli zaangażowani również przedstawiciele grup defaworyzowanych – mieszkańcy obszaru LGD korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, bezrobotni, seniorzy, osoby niepełnosprawne. Zróżnicowane metody i techniki zostały wykorzystane na wszystkich kluczowych etapach opracowania LSR, tj. **(1)**diagnozy i analizy SWOT, **(2)** celów, wskaźników i planu działania, **(3)**zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru, **(4)** monitoringu i ewaluacji oraz **(5)**planu komunikacji. Na każdym z tych etapów korzystano z co najmniej 3 partycypacyjnych metod konsultacji. Metodami zastosowanymi w każdym etapie były konsultacje za pośrednictwem strony internetowej, funkcjonowanie punktów konsultacyjnych oraz panele informacyjno-konsultacyjne podczas spotkań dla konkretnych grup i sektorów.

II.1 Badania ankietowe

Początkowym etapem tworzenia LSR były własne badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców obszaru (lipiec-sierpień 2015). Ankieta obejmowała 6 pytań dotyczących zadowolenia z jakości życia, oceny kierunku zmian na obszarze, oceny zadowolenia z 13 głównych kategorii tematycznych (m.in. rynek pracy, edukacja, kultura, turystyka, estetyka miejscowości), planów migracyjnych osób młodych oraz preferowanych kanałów i środków komunikacji z mieszkańcami. W trakcie badania zgromadzono ponad 60 ankiet, z czego 1/3 pochodziła od przedstawicieli grup defaworyzowanych. Przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło na zdiagnozowanie problemów i potrzeb obszaru niezbędnych do analizy SWOT, co dalej pomogło w określeniu celów i wskaźników zawartych w LSR oraz planie działania.

II.2 Zespół roboczy

Do pracy nad strategią, celem wypracowania kluczowych elementów dokumentu powołano zespół roboczy, w jego skład weszli przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, mieszkańców, lokalnej administracji publicznej i pracownicy OR PCK. Do jego głównych zadań należało: stworzenie harmonogramu prac nad LSR, wybór moderatorów procesu konsultacji społecznych, opracowanie propozycji poszczególnych części LSR, ustosunkowanie się do uwag zgłoszonych w konsultacjach społecznych, opracowanie zaktualizowanych fragmentów strategii i opracowanie ostatecznej wersji dokumentu.

Analiza SWOT została przygotowana przez jedenastoosobowy zespół w skład, którego wchodziłi przedstawiciele różnych instytucji: organizacji pozarządowych, wyższych uczelni, sektora gospodarczego, publicznego w tym przedstawiciele Urzędu Miasta czy MOPR. W okresie od sierpnia do października 2015 odbyły się cztery spotkania zespołu. Uczestnicy na początku zapoznali się z podstawowymi dokumentami dot. prawidłowego przygotowania analizy, następnie dokumentami dotyczącymi osi priorytetowej 11 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2014-2020. Następnie zgłaszali propozycje do szans, zagrożeń, silnych stron i słabych

stron. Ponadto członkowie zespołu, każdy w swoim otoczeniu, przeprowadził rozeznanie poprzez ankietowanie i zebranie opinii, które były brane pod uwagę podczas prac nad przygotowaniem analizy SWOT. Ponadto analiza SWOT przygotowana została w oparciu o analizę danych uzyskanych podczas prac zespołu – przedstawiciele różnych sektorów nad stanem obszaru miasta Włocławek. Przeanalizowane i uwzględnione zostały także sugestie mieszkańców przekazane za pośrednictwem ankiet. Analiza SWOT dotyczy całego obszaru miasta i zawiera uwagi zgłaszane przez przedstawiciele wszystkich sektorów zaangażowanych w budowę LSR. Analiza SWOT, będąca podsumowaniem oceny sytuacji społeczno-gospodarczej miasta, staje się punktem wyjścia do specyfikacji podstawowych problemów związanych z funkcjonowaniem miasta, których rozwiązywanie przekłada się na cele strategiczne opracowane w ramach dokumentu. Należy wykorzystać mocne strony miasta i szanse rozwoju oraz eliminować słabe strony i przeciwdziałać zagrożeniom.

II.3 Spotkania warsztatowe

W ramach szerzenia idei RLKS na terenie miasta Włocławek Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Europejskie Centrum Współpracy Młodzieży zorganizowały bezpłatne warsztaty animacyjne. Cykl warsztatów odbył się w sali konferencyjnej hotelu „Portofino” we Włocławku, w terminach 08.10.2015 roku, 12.10.2015 roku oraz 19.10.2015 roku.

Tematem spotkań było wyjaśnienie idei RLKS i warunków jej funkcjonowania w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców. Przede wszystkim jednak głównym celem spotkań było znalezienie odpowiedzi na pytanie: *Jak mogę wpłynąć na rozwiązanie problemów w moim mieście?* Podczas warsztatów wykorzystano metodę grup wielokrotnych (*reconveninggroups*), która jest wariacją na temat tradycyjnych grup fokusowych. Zwykłe grupy fokusowe zakładają jednorazowe spotkanie 8-10 osób na ok. dwugodzinną dyskusję grupową prowadzoną przez moderatora. Różnica polega na tym, że uczestnicy grup wielokrotnych spotykają się co najmniej dwukrotnie po to, aby wstępnie przedyskutować wybrane zagadnienie, podyskutować o wybranej kwestii po zapoznaniu się z przedstawionymi materiałami informacyjnymi i porozmawianiu na ich temat z osobami spoza grupy uczestników. Metoda ta pozwala na bardziej pogłębioną, niż w przypadku zwykłych grup fokusowych, dyskusję i refleksję. Pozwala prześledzić, jak zmieniają się opinie uczestników po wysłuchaniu argumentacji innych rozmówców i zapoznaniu się z materiałami informacyjnymi. Uczestnicy warsztatów zaangażowali się bardziej niż zazwyczaj podczas grup wielokrotnych ponieważ poruszane zagadnienia dotyczyły ich bezpośrednio.

W wyniku cyklu spotkań warsztatowych, ich uczestnicy wypracowali pierwsze propozycje kluczowych części strategii. Uzyskano możliwie szerokie spojrzenie na problemy i szanse obszaru objętego LSR.

II.4 Spotkania konsultacyjne

Zorganizowano dwa otwarte spotkania konsultacyjne (w sierpniu i listopadzie 2015). Do udziału w nich zaproszeni zostali mieszkańcy, zadbano by pojawili się przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym osoby reprezentujące grupy defaworyzowane (ponad 30% uczestników). Na spotkaniach gromadzono uwagi i opinie w odniesieniu do diagnozy obszaru, analizy SWOT, celów LSR oraz planowanych działań komunikacyjnych. Drugie spotkanie wzbogaciło wiedzę uczestników o wskaźniki LSR, plan działania, zasady wyboru operacji i założenia procedury monitoringu i ewaluacji. Nadrzędnym celem spotkań było zebranie uwag, komentarzy i opinii mieszkańców na temat projektu elementów strategii wypracowanych na warsztatach i poprzez grupę roboczą. Uwagi zgłoszone w trakcie spotkań konsultacyjnych zostały zgromadzone przez moderatorów, a zespół roboczy w odniesieniu do każdej uwagi dokonał analizy możliwości wprowadzenia postulowanej zmiany oraz przekazał uczestnikom spotkań informację zwrotną na temat sposobu dalszego postępowania z ich wnioskami. Łącznie w spotkaniach udział wzięło ok. 60 osób, które zgłosiły 25 uwag (zespół ds. opracowania LSR postanowił uwzględnić zgłoszone propozycje zmian).

II.5 Punkty konsultacyjne

W ramach uzupełnienia działań partycypacyjnych powołano do życia punkty konsultacyjne, które od października 2015 roku funkcjonowały w biurze OR PCK przy ul. Zduńskiej 14 we Włocławku oraz w

WCOPIW przy ul. Żabiej 12 A we Włocławku. Podczas spotkań zainteresowani mieszkańcy mogli otrzymać informacje na temat założeń strategii oraz postępów w pracach nad jej tworzeniem. Podczas tych spotkań wszyscy mogli zgłosić swoje uwagi, postulaty i komentarze. Zostały one wykorzystane na wszystkich etapach opracowania LSR.

II.6 Konsultacje społeczne za pośrednictwem strony internetowej

Za pośrednictwem podstrony <http://www.wloclawek.pl/pl/artykuly/167/konsultacje-spoeczne> konsultowano podział środków w budżecie LSR na lata 2016-2023 z uwzględnieniem działań oczekiwanych przez mieszkańców. O opublikowaniu kwestionariusza on-line i możliwości jego wypełniania informowano na spotkaniach konsultacyjnych, warsztatach, dyżurach, za pośrednictwem mediów społecznościowych i drogą mailową. Dodatkowo na stronie internetowej WCOPIW, Urzędu Miasta Włocławek i innych zamieszczane były kluczowe dokumenty, do których można zgłaszać uwagi za pośrednictwem poczty elektronicznej.

II.7 Panele informacyjno-konsultacyjne podczas spotkań

Podczas V Włocławskiego Forum Organizacji Pozarządowych w dniu 5 października 2015 roku pracownik Biura Zarządzania Funduszami PWSZ we Włocławku, zaangażowany od początku w proces tworzenia LGD przedstawił zebranym ideę RLKS. Umożliwiono także zapoznanie się z efektami prac nad analizą SWOT oraz zebrano wnioski od uczestników Forum. Następne tego typu spotkanie odbyło się 15 grudnia 2015 roku w Centrum Kultury Browar B. Przedstawiciel Europejskiego Centrum Współpracy Młodzieży w Toruniu poprowadziła prelekcję na temat „*Lokalna Grupa Działania – jej cele i zadania. Lokalna strategia rozwoju na terenie miasta Włocławek. Perspektywa pozyskania środków dla organizacji pozarządowych*”. Pracownicy OR PCK we Włocławku przeprowadzili ankietę na temat oczekiwanych działań w ramach realizacji LSR. W spotkaniu wzięło udział 51 osób – przedstawiciele włocławskich organizacji pozarządowych działających w wielu sferach pożytku publicznego.

Harmonogram konsultacji społecznych został szeroko rozpowszechniony za pośrednictwem stron internetowych: WCOPIW, OR PCK, Urzędu Miasta Włocławek oraz za pomocą poczty elektronicznej. Do opracowania strategii LGD wykorzystano następujące dokumenty, wypracowane podczas konsultacji społecznych:

- ↪ raport z badania ankietowego,
- ↪ skrypt ze spotkań zespołu roboczego,
- ↪ notatki prowadzone podczas spotkań warsztatowych,
- ↪ lista uwag mieszkańców zgłoszonych w trakcie spotkań konsultacyjnych,
- ↪ zestawienie uwag zgłoszonych w punkcie konsultacyjnym.

Na podstawie zebranych treści wprowadzono do strategii zmiany w odniesieniu do podziału środków budżetowych, planowanych wskaźników realizacji LSR, procedury wyboru operacji i planowanych działań komunikacyjnych, skierowanych do lokalnej społeczności. Doprecyzowano również diagnozę obszaru, zmieniono projekt analizy SWOT oraz wprowadzono dodatkowe elementy, zgłoszone przez mieszkańców; rozbudowano listę grup defaworyzowanych; przeformułowano pierwotne brzmienie celów szczegółowych i przedsięwzięć; wprowadzono korekty w podziale środków budżetowych pomiędzy poszczególne cele i przedsięwzięcia; naniesiono zmiany w brzmieniu i zakładanych wartościach docelowych wskaźników realizacji LSR; wprowadzono liczne zmiany w brzmieniu kryteriów wyboru operacji oraz wagach punktowych, przypisanych do poszczególnych kryteriów; dodano korekty w zakresie procedury monitoringu i ewaluacji; rozbudowano plan komunikacji (głównie w wyniku uwag osób młodych).

Etap tworzenia strategii to początek włączania mieszkańców w proces jej realizacji. LGD zaplanowało również działania, które za pomocą metod partycypacyjnych będą angażować społeczność w proces samej realizacji LSR (w szczególności w ramach aktualizacji i ewaluacji LSR, poprzez spotkania, warsztaty, badania ankietowe). W kolejnych rozdziałach LSR zaznaczono elementy, które zostały wypracowane, wprowadzone i/lub zmienione dzięki wykorzystaniu metod partycypacyjnych.

Rozdział III. Diagnoza – opis obszaru i ludności

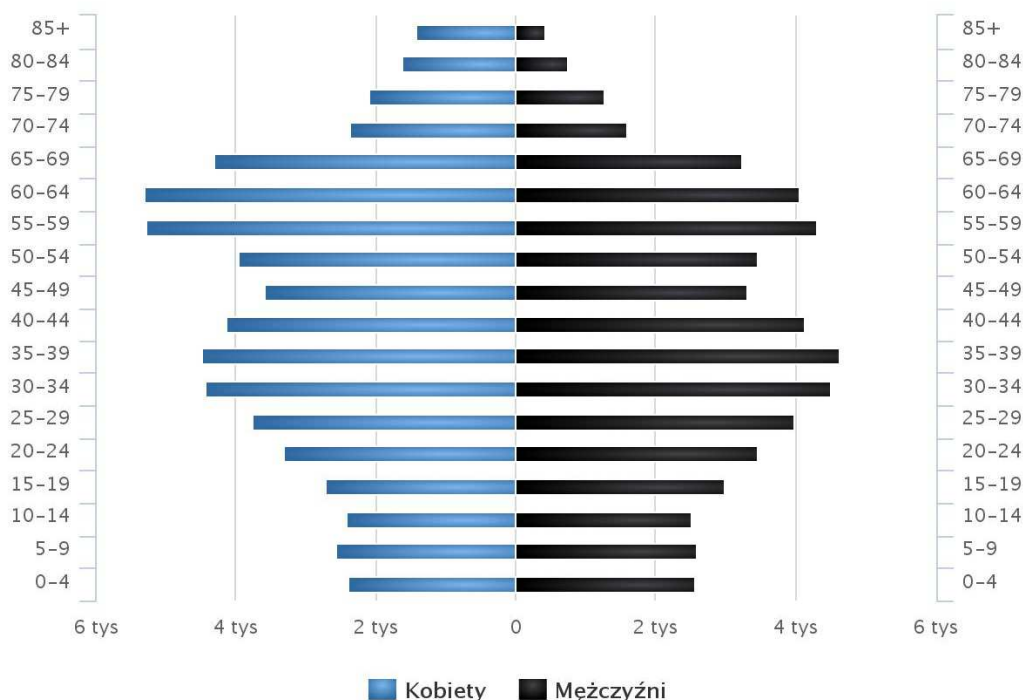
Opracowana diagnoza została przygotowana na podstawie badań przeprowadzonych przy pomocy ankiet, kwestionariuszy badawczych wypełnianych przez mieszkańców Włocławka, badań własnych na podstawie danych zebranych z m.in.: Głównego Urzędu Statystycznego, Krajowego Rejestru Sądowego, dokumentów planistycznych o charakterze regionalnym dotyczących województwa kujawsko-pomorskiego, analiz i strategii Urzędu Miasta Włocławek i jego jednostek organizacyjnych (w ramach tzw. *deskresearch*). Do zebrania danych przyczyniły się także spotkania i warsztaty konsultacyjne, w których wzięli udział m.in.: przedstawiciele sektora gospodarki i sektora społecznego. Diagnoza przedstawia główne wyzwania i problemy miasta oraz jego potencjał. Dodatkowo każdy z rozdziałów diagnozy zamyka krótkie podsumowanie.

III.1 Demografia

Wedle danych GUS z końca grudnia 2013 roku, we Włocławku mieszkało 114.885 osób (w tym 60.628 kobiet), wśród których 15.293 osób w wieku do 14 lat, 81.433 w wieku 15-64 lat, zaś 18.159 w grupie 65+.

Piramida wieku mieszkańców Włocławka, 2014

(Źródło: GUS)

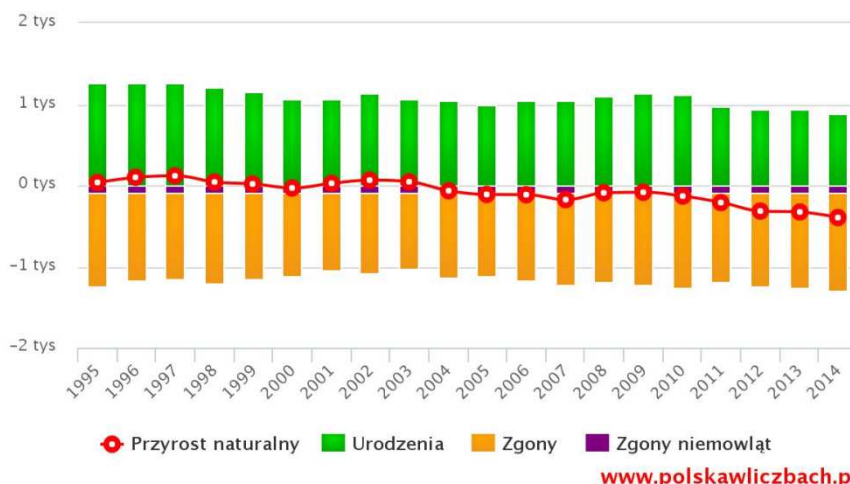
www.polskawliczbach.pl

Wykres 3.1 Piramida wieku mieszkańców Włocławka

Na koniec grudnia 2013 roku gęstość zaludnienia wyniosła 1362 osoby na km². Współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł -2,85, zaś saldo migracji: - 387².

Przyrost naturalny w latach 1995–2014 we Włocławku

(Źródło: GUS)

Wykres 3.2 Przyrost naturalny w latach 1995-2014 we Włocławku

Powyższe dane wpisują się w prognozę demograficzną dla miasta, wskazującą spadek liczby mieszkańców do roku 2030. Dla porównania, na koniec 2014 roku współczynnik przyrostu naturalnego i saldo migracji wyniosły: we Włocławku (-3,5 i -502), a miastach regionu o porównywalnej z Włocławkiem wielkości, tj. w Grudziądzu (-1,1 i -335) i w Inowrocławiu (-2,7 i -294). Obserwowane tendencje demograficzne, według prognoz, będą się pogłębiać. Prognozuje się, że do roku 2030 r. liczba ludności miasta Włocławek spadnie o 14%. Największy udział będzie miała w tym ludność w wieku produkcyjnym, której liczba w samym Włocławku zmniejszy się o 14 tys. Kierunek prognozowanych zmian demograficznych (ubytek liczby ludności) jest analogiczny jak w skali całego kraju, jednak istotne jest ich tempo, które w skali kraju będzie blisko trzykrotnie niższe [dane za: Strategia Obszaru Strategicznych Interwencji dla Miasta Włocławek].

Poziom wykształcenia mieszkańców Włocławka, wedle najnowszych dostępnych danych z NSP 2011, kształtuje się następująco: 17,6% – wykształcenie podstawowe; 23,2% – zasadnicze zawodowe; 4,7% – gimnazjalne; 17,3% – średnie zawodowe; 15,5% średnie ogólnokształcące; 2,9% – policealne; 17,7% – wyższe.

Do grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR należą: **[1.]** absolwenci szkół ponadgimnazjalnych i uczelni wyższych, **[2.]** długotrwale bezrobotni, **[3.]** seniorzy, **[4.]** niepełnosprawni, **[5.]** rodziny i ich otoczenie, **[6.]** wykluczeni społecznie, **[7.]** ubodzy, **[8.]** liderzy lokalni. Pośrednio do grupy objętej LSR należą przedsiębiorcy. Jednocześnie każdą z ww. grup dotyczą określone problemy.

- Grupa [1.]: bezrobocie, niski poziom kompetencji miękkich np. autoprezentacji, sumienności, współpracy w zespole;
- Grupa [2.]: niskie kwalifikacje zawodowe, niski poziom kompetencji miękkich;
- Grupa [3.]: wykluczenie społeczne, niewystarczająca oferta np. zajęć edukacyjnych, samotność;
- Grupa [4.]: bezrobocie, niewystarczająca pomoc w czynnościach codziennych, niski stopień integracji społecznej, samotność;
- Grupa [5.]: bezrobocie, nieprawidłowe relacje rodzinne;
- Grupa [6.]: samotność, bezrobocie, niskie kwalifikacje zawodowe;
- Grupa [7.]: bezrobocie, samotność, niskie kwalifikacje, wiek;
- Grupa [8.]: niewystarczająca ilość środków na realizację projektów, niskie kompetencje w zakresie opracowania i realizacji przedsięwzięć

Inne istotne informacje demograficzne dotyczące obszaru LSR(według danych na 31.12.2013):

- i. Liczba bezrobotnych (**10.143**) do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LSR (**72.564**)
- ii. Dochód podatkowy gminy na 1 mieszkańca na obszarze LSR: **1 752,63**
- iii. Liczba mieszkańców obszaru realizacji LSR: **114.885**

Podsumowanie diagnozy dla obszaru: Demografia

We Włocławku, tj. na obszarze LSR pogłębiają się niekorzystne zmiany demograficzne, wzrasta poziom depopulacji oraz ujemne saldo migracji, a współczynnik przyrostu naturalnego od roku 2008 regularnie spada i stanowi jeden z najniższych współczynników spośród miast regionu.

III.2 Gospodarka i przedsiębiorczość we Włocławku

Miasto Włocławek jest trzecim pod względem liczby ludności oraz powierzchni miastem w województwie kujawsko-pomorskim. W gospodarce Włocławka wiodącą rolę odgrywa przemysł m.in.: chemiczny i spożywczy. Jednocześnie w strukturze gospodarczej miasta istotną rolę pełnią mikro i mała przedsiębiorczość skoncentrowana głównie na usługach. Na potencjał miasta składa się również obecność uczelni prywatnych, które w sposób elastyczny reagują na zmiany na rynku pracy. W kontekście funkcjonowania gospodarki miasta na uwagę zasługuje obecność instytucji otoczenia biznesu, wśród których znajdują się np. inkubatory przedsiębiorczości. We Włocławku widoczne są podmioty ekonomii społecznej, w tym np. spółdzielnie socjalne, choć ich udział w budowaniu gospodarki miasta jest niewielki.

Liczba podmiotów w sektorze prywatnym we Włocławku w okresie od 2010 roku do 2014 roku ulegała zmianie. W tym czasie liczba przedsiębiorstw zmniejszyła się z 11985 do 11525. Podobna tendencja wystąpiła w innych miastach naszego województwa np. w Grudziądzu, w którym 2010 roku było 7913 przedsiębiorstw a 2014 roku 7758 (dane za: raportem GUS 2015).

Z informacji Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2014 roku liczba przedsiębiorstw działających na terenie gminy miasta Włocławek wynosiła 11525 podmiotów. Większość z nich (8567) to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, 998 to spółki handlowe, 100 to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Miasto Włocławek wyróżnia się wysokim udziałem (ze względu na liczbę podmiotów) sektora usług, przy niższym poziomie przemysłu i budownictwa oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa. Analizując strukturę podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości, najwięcej działających na terenie miasta Włocławka przedsiębiorstw to mikroprzedsiębiorstwa (11245), następnie małe przedsiębiorstwa (417), średnie przedsiębiorstwa (142) oraz duże (19). Trwałość biznesowa podmiotów gospodarczych we Włocławku jest coraz niższa. Udział podmiotów wyrejestrowanych we Włocławku ma charakter rosnący z 795 (w 2010 roku) do 934 (w 2014 roku). W tym kontekście widoczny jest także spadek wskaźnika przedsiębiorczości wśród mieszkańców miasta. Na terenie miasta Włocławka mieszczą się znaczące także w skali kraju przedsiębiorstwa: [1.] branża chemiczna - Anwil SA, Indorama Ventures Poland, PKN Orlen Wytwórnia Kwasu Tereftalowego; [2.] branża spożywcza - Bakalland SA, Run Chłodnia Sp. z o.o., PPHU Bomila Sp. z o.o.; [3.] urządzenia precyzyjne Wika Polska Sp.k., [4.] branża handlowa - Sieć Handlowa Lewiatan. Wśród firm z kapitałem zagranicznym znajdują się m.in. P.V. Prefabet Kluczbork (Niemcy), Top 2000 Hamelin (Francja), SK Eurochem (Tajlandia).

Na uwagę zasługuje polityka lokalnych władz ukierunkowana na tworzenie dogodnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta. Istotną rolę w rozwoju gospodarczym Włocławka odgrywa Włocławska Strefa Rozwoju Gospodarczego - Park Przemysłowo-Technologiczny, na której terenie obecnie działają 4 przedsiębiorstwa w tym np.: INDORAMA Ventures Poland sp. z o.o., Solvay Advanced Silicas Poland sp. z o.o. Drugim narzędziem wspierającym rozwój przedsiębiorczości jest Włocławski Inkubator Innowacyjności i Przedsiębiorczości, w którym działają 33 firmy o zróżnicowanym profilu działalności. Trzecim jest uruchomiony w październiku 2015 roku Regionalny Inkubator Przedsiębiorczości Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych. Inkubator oferuje 16 pomieszczeń dla firm.

Jednocześnie, znaczącym problemem miasta jest zbyt mały napływ inwestorów (szczególnie średnich oraz dużych), którzy będą tworzyli liczne nowe miejsca pracy. Elementem z nim powiązany jest wysoki procent gruntów o nieuregulowanym stanie prawnym. Części gruntów i obiektów, które mogłyby przyciągnąć potencjalnych inwestorów jeszcze przez długi czas nie zostaną wykorzystane.

Widocznym problemem jest także niski stopień współpracy przedsiębiorstw ze szkołami i uczelniami wyższymi. O ile na terenie Włocławka działają szkoły ponadgimnazjalne (np. chemiczna, elektryczna, techniczna) oraz uczelnie wyższe, to przedsiębiorcy rzadko nawiązują z nimi współpracę z zakresie m.in.: przeszkolenia uczniów, praktyk zawodowych, czy organizacji staży zawodowych dla studentów. Kwestia ta zdaniem pracodawców bardzo często wynika z faktu, że absolwenci nie posiadają umiejętności miękkich np. zaangażowania, sumienności, umiejętności współpracy z ludźmi oraz kwalifikacji uniwersalnych np. znajomość języków obcych, prawo jazdy czy profesjonalna obsługa komputera. Istotne wydaje się w tym obszarze rozpoczęcie dialogu między przedsiębiorcami, samorządem, szkołami i uczelniami wyższymi.

Strategia Rozwoju Miasta wskazuje na niktą współpracę przedsiębiorstw z uczelniami wyższymi miasta Włocławka. Problemem w tym obszarze jest m.in.: brak wysokiej jakości kadry (samodzielni pracownicy), których pomysły, patenty, rozwiązania techniczne zainteresowałyby przedsiębiorstwa. Konkurencję w tym zakresie stanowią uczelnie z Torunia i Bydgoszczy oraz innych ośrodków akademickich.

Ważnym z punktu widzenia dalszego rozwoju miasta w wymiarze przedsiębiorczości, jest ciągłe rozwijanie atrakcyjnej oferty dla inwestorów, poprawa jakości funkcjonowania miejskiego Biura Obsługi Inwestora. Znaczącej poprawie powinny ulec narzędzia internetowe stosowane przez samorząd. W kompleksowy sposób należy przebudować stronę internetową Włocławskiej Strefy Rozwoju Gospodarczego oraz zakładki strony internetowej www.wloclawek.pl, które są dedykowane dla przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów. Szczególną uwagę należy zwrócić uwagę na zamieszczone tam informacje (ich aktualność), liczbę, informacji statystycznych, raportów i analiz i komentarzy eksperckich. Warto również wprowadzić dwujęzyczność publikowanych na stronach informacji. Wśród działań zachęcających przedsiębiorców do inwestowania we Włocławku powinny się znaleźć ulgi podatkowe wprowadzone na innych niż dotychczas obszarach miasta przeznaczonych do inwestowania np. Śródmieście.

Dla rozwoju Włocławka, zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Miasta 2020+, kluczowe znaczenie, z uwagi na tradycje i tendencje występujące również na rynkach światowych, ma rozwój branż chemicznej, spożywczej i precyzyjnej. Ich siła i innowacyjność powinna być budowana w oparciu o klastry.

We Włocławku rozwinięty (statystycznie) jest także sektor przedsiębiorczości społecznej (fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne), które realizują szeroką gamę działań z zakresu m.in.: zdrowia i edukacji dzieci i młodzieży. Na uwagę zasługują również pierwsze doświadczenia CSR w mieście Włocławek. Przedsiębiorstwo Anwil SA poprzez swoją fundację wspiera rozwój społeczności lokalnej i pobudza rozwój III sektora. Środki finansowe przeznaczane są na granty wspierające m.in.: projekty edukacyjne, obywatelskie, kulturalne. Spółka Anwil wpływa zatem na poprawę jakości życia włocławian i pobudzanie potencjału organizacji III sektora funkcjonujących w mieście. W pierwszej edycji konkursu Fundacja ANWIL dla Włocławka przyznała włocławskim organizacjom pozarządowym 36 grantów na łączną kwotę ponad 640 tys. złotych. Działalność w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu prowadzi także włocławska firma Polska Sieć Handlowa Lewiatan, która finansowo wspiera m.in.: domy dziecka oraz kluby sportowe. Zintegrowanie sektora przedsiębiorczości i III sektora nie ma jednak charakteru systemowego.

Podsumowanie diagnozy dla obszaru: Gospodarka

W sektorze gospodarki i przedsiębiorczości pojawia się kilka problemów, które są przyczyną wolniejszego rozwoju miasta. Należą do nich:

↳ niski poziom przedsiębiorczości,

- ↪ nieuregulowany status prawny gruntów i obiektów, które mogą stanowić ofertę dla potencjalnych inwestorów,
- ↪ niewystarczający stopień współpracy międzysektorowej (samorząd, sektor biznesu, szkoły zawodowe),
- ↪ niski stopień współpracy naukowej i badawczo-rozwojowej między uczelniami a biznesem,
- ↪ niewystarczający rozwój narzędzi i polityki promocji Włocławka wśród inwestorów.

III.3 Rynek pracy na obszarze LSR

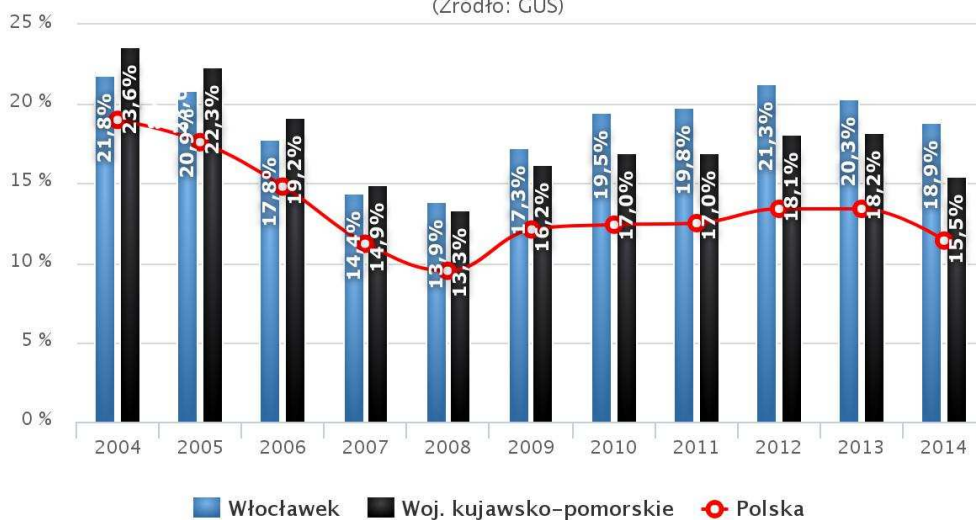
Większość mieszkańców ocenia, że bardzo trudno jest znaleźć pracę na terenie Włocławka. Takie wnioski wynikają z badania ankietowego potrzeb mieszkańców Włocławka, które zostało przeprowadzone wśród mieszkańców obszaru LSR w ramach partycypacyjnego przygotowania Strategii.

Wśród mieszkańców Włocławka 18.809 osób jest w wieku przedprodukcyjnym, 72.564 osób w produkcyjnym (w tym 34.887 kobiet), a 23.512 – poprodukcyjnym. Według danych GUS, na koniec 2013 roku we Włocławku zatrudnionych było 31.009 osób (w tym 14.245 kobiet). Z danych z 2014 roku wynika, że spośród 31.076 aktywnych zawodowo mieszkańców Włocławka: 1,8% pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 43,2% w przemyśle i budownictwie, a 17,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 4,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Od 2006 roku struktura zatrudnienia ze względu na sektory nie uległa większym zmianom.

Na koniec 2013 roku we Włocławku zarejestrowanych osób bezrobotnych było 10.143 (w tym 5.387 kobiet), wśród nich 6.976 osób długotrwale bezrobotnych. Stopa bezrobocia w dniu 31.12.2013 wyniosła 20,3%. Do końca 2015 roku spadła zarówno liczba osób bezrobotnych (do 8.209, w tym 4.440 kobiet), a wraz z nią stopa bezrobocia (do 16,9%) - od grudnia 2013 do grudnia 2015 roku utrzymała się w tym zakresie zasadnicza tendencja spadkowa.

Stopa bezrobocia rejestrowanego we Włocławku w latach 2004 – 2014

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Wykres 3.3 Stopa bezrobocia rejestrowanego we Włocławku w latach 2004-2014

Dla porównania, na koniec 2015 roku stopa bezrobocia i liczba osób bezrobotnych wyniosły w Grudziądzu (14% i 4.904) i w Inowrocławiu (18,1% i 11.037 osób). W obu tych miastach, podobnie jak we Włocławku, odnotowano spadek stopy bezrobocia i liczby osób bezrobotnych.

Wśród osób bezrobotnych, we Włocławku na koniec 2015 roku, znajdują się m.in. długotrwale bezrobotni (5.671), powyżej 50 roku życia (2.370), do 30 roku życia (1.866), niepełnosprawni (346). Podział osób bezrobotnych względem poziomu wykształcenia (wedle danych GUS z grudnia 2013 roku): 953 – wyższe; 1770 – zawodowe; 999 – ogólnokształcące; 2916 – zasadnicze zawodowe; 3499 – gimnazjalne i podstawowe.

Respondenci „badania ankietowego potrzeb mieszkańców Włocławka” wskazali, że w obszarze przeciwdziałania bezrobociu w ramach LSR najistotniejsze są szkolenia zawodowe oraz staże i praktyki.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2014 roku we Włocławku wyniosło 3.531 zł, jest wyższe niż średnie w województwie kujawsko-pomorskim (3.439 zł) i niższe niż średnie w Polsce (4.004 zł). Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku w roku 2014 otrzymał 3.594 oferty pracy (o 683 więcej niż w 2013 roku), z których w końcu roku do realizacji pozostało 417. Najwięcej ofert pracy zgłoszono w zawodach związanych z przetwórstwem przemysłowym (881), budownictwem (711). W 2014 roku najwięcej wolnych miejsc pracy pracodawcy zgłosili dla osób w zawodzie robotnik gospodarczy (318), robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym (210) oraz sprzedawca (168). Należy jednak zwrócić uwagę, że rekrutacja pracowników do średnich i dużych firm może odbywać się z pominięciem instytucji rynku pracy.

Wedle danych WUP w Toruniu, w 2016 roku we Włocławku wśród zawodów deficytowych znajdują się: agenci ubezpieczeniowi, betoniarze i zbrojarze, blacharze samochodowi, brukarze, cieśle i stolarze budowlani, cukiernicy, dekarze i blacharze budowlani, diagności samochodowi, elektromechanicy i elektromonterzy, farmaceuci, fizjoterapeuci i masażyści, floryści, fryzjerzy, graficy komputerowi, hydraulicy, instruktorzy nauki jazdy, inżynierowie budownictwa, inżynierowie inżynierii środowiska, inżynierowie mechanicy, kierowcy autobusów, kierowcy ciągnika siodłowego, kierowcy samochodu ciężarowego, kierownicy budowy, kosmetyczki, lakiernicy samochodowi, monterzy instalacji budowlanych, monterzy konstrukcji metalowych, murarze, nauczyciele praktycznej nauki zawodu, nauczyciele przedmiotów zawodowych, nauczyciele szkół specjalnych, piekarze, pielęgniarzy, pracownicy obsługi ruchu szynowego, pracownicy telefonicznej i elektronicznej obsługi klienta, ankieteryzy, teleankieteryzy, psychologowie i psychoterapeuci, robotnicy obróbki drewna i stolarze, samodzielni księgowi, spawacze metodą MIG/MAG, spawacze metodą TIG, specjaliści automatyki i robotyki, specjaliści ds. organizacji produkcji, specjaliści elektroniki i telekomunikacji spedycytorzy i logistycy, szefowie kuchni, technicy budownictwa, technicy elektrycy, technicy informatycy, technolodzy robót wykończeniowych w budownictwie, tynkarze. W większości są to zawody związane z tradycyjnymi (tzn. nie-innowacyjnymi) usługami, wymagające wykształcenia zawodowego na poziomie zasadniczym lub średnim. Z tego punktu widzenia oferta edukacyjna na terenie miasta (szkoły wyższe, średnie techniczne, zawodowe, policealne i kursy zawodowe) wydaje się systematycznie dostosowywać do potrzeb rynku pracy. Na dwóch uczelniach wyższych dostępne są takie kierunki studiów jak pielęgniarstwo, budownictwo, informatyka, transport i logistyka, mechanika i budowa maszyn. Kwestią dyskusyjną pozostaje jakość kształcenia na tych kierunkach. Rozwijana jest oferta ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, np. Zespołu Szkół Elektrycznych, Zespołu szkół Technicznych czy Zespołu Szkół Chemicznych. Problemem jest jednak stosunkowo niski poziom wzajemnej otwartości i współpracy pomiędzy włocławskimi firmami a szkołami, np. na etapie praktyk dla uczniów lub mentoringu, a także otwierania potrzebnych na rynku specjalności (dane za: Strategia rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji dla miasta Włocławek oraz obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie 2020+, s. 36-37).

Na podstawie „badania ankietowego potrzeb mieszkańców Włocławka” można stwierdzić, że oferta oświatowa w kontekście miejskiego rynku pracy nie została oceniona źle – większość ankietowanych rzadko lub przeciętnie napotyka problemy w tym zakresie.

Podsumowanie diagnozy dla obszaru: Rynek pracy

Utrzymują się niekorzystne tendencje demograficzne. Z miasta wyjeżdżają młodzi, rodzi się zbyt mało dzieci. Na terenie miasta utrzymuje się wysoki poziom bezrobocia.

W kontekście celów LSR, grupami szczególnie wrażliwymi są osoby długotrwale bezrobotne, młode (do 30 lat) wchodzące na rynek pracy i bezrobotne w wieku 50+. Podkreślić należy liczną grupę osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach na rynku pracy – osoby posiadające wykształcenie zawodowe oraz osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym.

III.4 Sektor społeczny i rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Przedsiębiorczość społeczna stanowi ważny element aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych społecznie mieszkających na terenie objętym Lokalną Strategią Rozwoju, a także stanowi bardzo często istotny czynnik wzmacniania niezależności ekonomicznej osób wykluczonych społecznie np. niepełnosprawnych. W obszarze aktywności obywatelskiej sektor społeczny przyczynia się do poprawy jakości życia w danym mieście.

III.4.1 Przedsiębiorczość społeczna

Podmioty działające w otoczeniu przedsiębiorczości społecznej na obszarze LSR to dwa warsztaty terapii zajęciowej, oba prowadzone przez organizacje pozarządowe, dwa kluby integracji społecznej - jeden prowadzony przez jednostkę organizacyjną Miasta Włocławek, a drugi przez organizację pozarządową [dane za: Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020. str. 72-74] oraz spółdzielnie socjalne. W Krajowym Rejestrze Sądowym (dane na dzień 16.02.2016) zarejestrowanych jest 6 spółdzielni socjalnych, jednak w rzeczywistości działa tylko jedna w branży usługowo-produkcyjnej (krawiectwo, produkcja i sprzedaż odzieży). Porównywalnie, w miastach o podobnej wielkości jak Grudziądz działa 1 spółdzielnia socjalna, w Inowrocławiu 5 spółdzielni.

Liczba podmiotów otoczenia sektora przedsiębiorczości społecznej w mieście Włocławek od kilku lat nie wzrasta, a podmioty ekonomii społecznej (głównie spółdzielnie socjalne i organizacje pozarządowe) wymagają wsparcia w zakresie zarządzania podmiotem i dalszego rozwoju. Zauważalny jest również brak współpracy przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej zarówno z lokalnym biznesem jak w samym sektorze społecznym.

Przedsiębiorstwa społeczne i instytucje jego otoczenia są niedocenionym elementem aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem. Przeprowadzone badania wśród osób objętych LSR wskazują, że najważniejszą potrzebą jest poprawa warunków życia (socjalno-bytowych), co można osiągnąć przede wszystkim poprzez stabilne zatrudnienie. Szansę tą stwarza możliwość rozwoju sektora przedsiębiorczości społecznej.

III.4.2 Sektor obywatelski

Społeczeństwo obywatelskie jest przestrzenią działania instytucji, organizacji, grup społecznych i jednostek, rozciągającą się pomiędzy rodziną, państwem i rynkiem wypełnioną dobrowolną aktywnością opartą na współdziałaniu. Podstawą społeczeństwa obywatelskiego są świadomi obywatele, natomiast podstawowymi formami, w których przejawia się aktywność obywateli są organizacje pozarządowe i aktywne wspólnoty.

- **Organizacje pozarządowe**

Według danych Krajowego Rejestru Sądowego (stan na 18.02.2016) na terenie Włocławka zarejestrowanych jest 281 organizacji pozarządowych, co stanowi jedynie 4,5% organizacji działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, choć zdecydowanie więcej aniżeli w miejscowościach o podobnej wielkości, takich jak Grudziądz (155) i Inowrocław (156). Niepokojący jest jednak fakt, iż od roku 2011 nie powstają nowe organizacje pozarządowe [dane za: Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Włocławek, 2013, str. 94].

Kondycję sektora pozarządowego we Włocławku można zdiagnozować na podstawie Raportu opracowanego za rok 2014 [Diagnoza NGO 2014. Kondycja trzeciego sektora i sytuacja wolontariatu w województwie kujawsko-pomorskim, str. 25-26]. Obszar działania organizacji w zasadzie nie wykracza poza najbliższe sąsiedztwo i gminę/miasto, a zakres wiodących aktywności ogranicza się do sportu i turystyki (42%), edukacji i wychowania (13,8%) oraz kultury i sztuki

(10,7%). Jednak najbardziej aktywne organizacje pozarządowe z obszaru LSR działają w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji i rozwoju lokalnego. Najprężniej działające organizacje w mieście posiadają status organizacji pożytku publicznego (OPP). Według danych Krajowego Rejestru Sądowego status OPP posiada 25 stowarzyszeń i fundacji, z czego 6 to oddziały z siedzibą we Włocławku. Do sektora pozarządowego zaliczyć należy również stowarzyszenia zwykłe nieposiadające osobowości prawnej, które działają głównie w zakresie sportu i rekreacji oraz pomocy społecznej.

Zdecydowana większość organizacji społecznych we Włocławku podkreśla konieczność usprawnienia współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej, celem lepszego rozeznania potrzeb, a dalej rozwiązywania problemów społecznych. Problem współpracy między samymi organizacjami pozarządowymi jak i między organizacjami, a samorządem był dyskutowany na ostatnim Forum Organizacji Pozarządowych (05.10.2015).

- **Inne formy aktywności i partycypacji zorganizowanej - programy, struktury**

Samorząd miejski dzięki dużemu zaangażowaniu lokalnych organizacji pozarządowych wprowadził wiele regulacji usprawniających zarówno współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi, jak i mających na celu rozwój sektora obywatelskiego w mieście. Najważniejszym z nich jest Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego działająca od roku 2011, w skład której wchodzi przedstawiciele samorządu lokalnego i organizacji pozarządowych, a także uchwalany corocznie program regulujący współpracę sektora obywatelskiego z samorządem – „Program współpracy Gminy Miasto Włocławek z organizacjami pozarządowymi”.

W celu lepszego rozwiązywania problemów osób w wieku senioralnym Uchwałą Rady Miasta z dnia 30.03.2015 r. została powołana Włocławska Rada Seniorów (WRS). Główne zadania WRS to współpraca z komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Włocławek przy opiniowaniu i rozstrzyganiu istotnych problemów, dotyczących potrzeb i oczekiwań osób w wieku senioralnym; współpraca z organizacjami i instytucjami, które zajmują się problemami seniorów; inicjowanie działań zmierzających do wykorzystania potencjału i czasu seniorów na rzecz inicjatyw środowiskowych w celu upowszechniania kultury, rekreacji, edukacji; monitorowanie potrzeb seniorów w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia, pomocy społecznej i usług opiekuńczych; informowanie społeczności lokalnej o podejmowanych działaniach na rzecz osób starszych.

We Włocławku od 2007 roku działa również Młodzieżowa Rada Miasta, która jest organem konsultacyjnym młodzieży Miasta Włocławek. Rada funkcjonuje by opiniować projekty uchwał włocławskiej Rady Miasta, uczestniczyć w życiu młodzieży i inicjować akcje dotyczące młodych ludzi.

Od kilku lat działa również jednostka organizacyjna Miasta zajmująca się przede wszystkim współpracą i wsparciem włocławskich organizacji pozarządowych – Włocławskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu.

- **Budżet obywatelski**

Zaangażowanie mieszkańców i ich organizacji jest ważnym elementem podejmowania decyzji dotyczących wspólnoty. Współudział w rządzeniu, partycypacja obywatelska, mechanizmy umożliwiające reprezentowanie grup mieszkańców oraz kontrola wykonywania zadań powierzonych samorządowej administracji publicznej są podstawą dla stworzenia w mieszkańcach poczucia współodpowiedzialności za wspólnotę. We Włocławku w roku 2013 zrealizowano pilotaż budżetu obywatelskiego. Na jego podstawie, biorąc pod uwagę liczne głosy mieszkańców, wypracowane zostały zasady, które stanowią podstawy projektów realizowanych w kolejnych latach. Proces polegający na współuczestnictwie mieszkańców w zarządzaniu miastem trwa a jego efektem są kolejne edycje budżetu. Obecnie trwają przygotowania do trzeciej edycji, w której mieszkańcy będą decydowali o wydatkowaniu 3 mln zł. Budżet Obywatelski Miasta Włocławek jest nastawiony na aktywizację mieszkańców, wzmocnienie ich postaw obywatelskich i podjęcie współodpowiedzialności za miasto. Jednak liczba osób biorących udział w podziale środków spada, w roku 2014 w głosowaniu wzięło udział 27 tys. mieszkańców, natomiast rok później o blisko 8 tys. osób mniej (19,2 tys.).

Pomimo dużego zaangażowania samorządu, niewielki jest również udział mieszkańców, przedsiębiorców i przedstawicieli organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych dokumentów strategicznych (np. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Włocławek na lata 2016-2020 – brak uwag i uczestników konsultacji; Strategia rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji dla miasta Włocławek oraz obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie - 7 osób/instytucji, które przekazały łącznie 10 uwag/propozycji; Program współpracy z ngo na rok 2015 – 1 organizacja pozarządowa). Jednocześnie mieszkańcy miasta w przeprowadzonych ankietach na potrzeby opracowania LSR wskazują na słabą integrację społeczności lokalnej.

Podsumowanie diagnozy w obszarze: Przedsiębiorczość społeczna

Wśród problemów i zauważalnych deficytów dominujących w sektorze przedsiębiorczości społecznej należy wymienić:

- ↪ wąski zakres działania podmiotów ekonomii społecznej,
- ↪ niski poziom aktywności w zakresie rozwoju sektora przedsiębiorczości społecznej,
- ↪ zbyt mała liczba przedsiębiorstw społecznych zajmujących się aktywizacją społeczno-zawodową osób wykluczonych społecznie,
- ↪ niedostatek wiedzy na temat możliwości rozwiązywania problemów społecznych (np. bezrobocie, ubóstwo) poprzez rozwój gospodarki społecznej.

Na diagnozowanym obszarze konieczne jest podjęcie działań wspierających rozwój gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej, w tym działań animacyjnych, budowy i rozwoju lokalnych partnerstw publiczno-społecznych na rzecz tworzenia i rozwoju już istniejących przedsiębiorstw społecznych. Animacja lokalnych podmiotów ekonomii społecznej pozytywnie wpłynie na poprawę aktywności lokalnej społeczności, a tym samym wzmocni środowiska działające na rzecz osób w najtrudniejszej sytuacji oraz przyczyni się do aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców społeczności lokalnych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Podsumowanie diagnozy w obszarze: Sektor obywatelski

Wśród problemów i zauważalnych deficytów dominujących w sektorze obywatelskim należy wymienić :

- ↪ brak współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi na obszarze LSR
- ↪ wymagająca poprawy współpraca między organizacjami pozarządowymi a samorządem lokalnym
- ↪ niskie zaangażowanie mieszkańców w działania partycypacyjne (słabnące zainteresowanie budżetem obywatelskim, niskie zaangażowanie w konsultacje społeczne)
- ↪ niskie zainteresowanie aktywnością w organizacjach społecznych
- ↪ brak nowych organizacji społecznych na terenie miasta

Konieczne jest wsparcie ukierunkowane na zwiększenie aktywności mieszkańców Włocławka w zakresie kreowania i podejmowania przez nich różnego rodzaju inicjatyw oddolnych na rzecz budowania kapitału społecznego. Efektem realizowanych działań będzie podniesienie zdolności do budowania kapitału społecznego, zwiększenia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. Szansą na podjęcie wyżej wymienionych działań na diagnozowanym obszarze jest instrument RLKS.

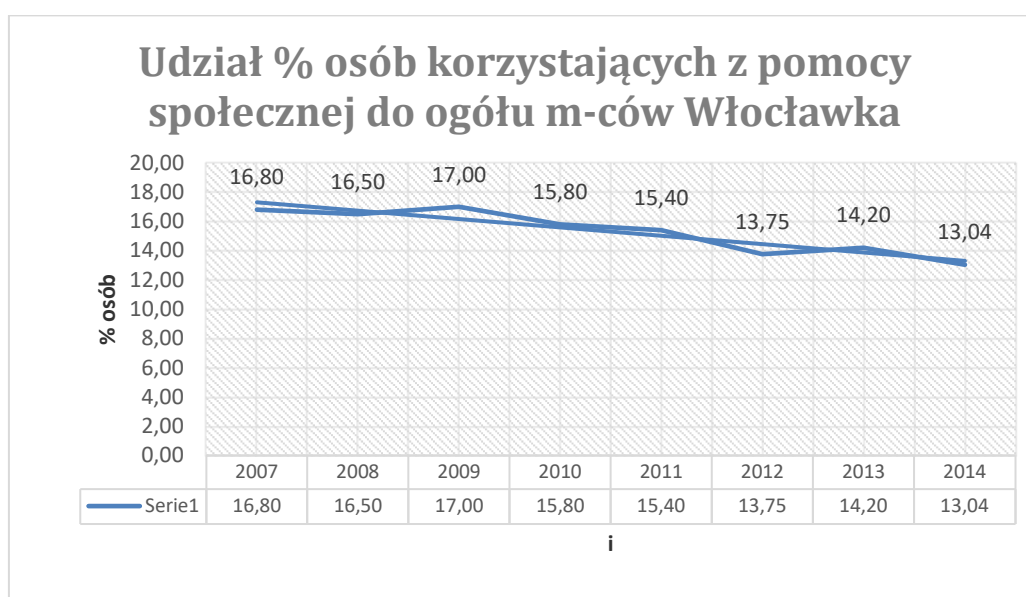
III.5 Wykluczenie społeczne, ubóstwo i inne problemy społeczne

Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczone możliwości uczestnictwa, korzystania osób z podstawowych praw, instytucji publicznych i usług. W LSR stosowana jest definicja osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zgodna z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-

2020. Problemy społeczne występujące na terenie Włocławka (obszarze LSR) dotyczą różnych sfer życia osób i rodzin zamieszkujących obszar LSR. Deficyty i bariery osób i rodzin, a także przyczyny licznych problemów społecznych włocławian wymagających wsparcia obrazują statystyki dotyczące korzystania z pomocy społecznej we Włocławku.

III.5.1 Korzystanie z pomocy społecznej

W 2014 roku różnymi formami pomocy społecznej objęto 7.659 rodzin tj. 14.267 osób z Włocławka [za: Sprawozdanie MOPR za 2014 rok], co stanowi ponad 13% mieszkańców miasta wg stanu na koniec 2014 roku. Głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej było (w kolejności % przyczyn): **(1) bezrobocie** – ponad 12 tys. osób, tj. 84,4% osób, blisko 76% rodzin **(2) niepełnosprawność** – ponad 2,7 tys. osób, tj. 19% osób, blisko 20% rodzin, **(3) długotrwała choroba** – ponad 2,3 tys. osób, tj. ponad 16% osób, ponad 18% rodzin, **(4) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych** – ponad 4,2 tys. osób, tj. ponad 30% osób, ponad 17% rodzin, **(5) choroba alkoholowa**. Przyczyny konieczności udzielania pomocy społecznej związane są z wieloma problemami osób i rodzin, są ze sobą silnie skorelowane. Wartości wskaźnika, jego zmiany w latach 2007-2014 oraz tendencje tychże zmian obrazuje wykres:

Wykres 3.5 Udział procentowy korzystających z pomocy społecznej (opr. własne)

Wśród mieszkańców Włocławka 13,04% stanowią osoby korzystające z systemu pomocy społecznej, co oznacza, że wskaźnik ten jest wyższy od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego, która wynosiła 11,2%. [za: Oceny zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2014, ROPS Toruń]. Odpowiednio w roku 2013 wskaźnik dla Włocławka wynosił 14,2% przy średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego na poziomie ponad 12% [za: Oceny zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2013, ROPS Toruń]

Wskaźnik deprivacji lokalnej wyraża stosunek liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców (w przeliczeniu na tysiąc osób) i jest tożsamy z odsetkiem mieszkańców korzystających z pomocy społecznej. W Polsce w 2013 roku wskaźnik wynosił 11,9% [za: źródło STRATEG].

- **Potrzeby i problemy osób z niepełnosprawnościami.** Osoby z niepełnosprawnościami stanowiły w 2014 roku 14,2% mieszkańców Włocławka [za: Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie kujawsko-pomorskim Toruń 2012, ROPS]. Potrzeby i problemy osób z niepełnosprawnościami obrazują dane dotyczące: (1) dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym: 2013 – 874 osoby, 2014 – 816 osób, 2015 – 606 osób; (2) dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach

rehabilitacyjnych: 2013 – 280 osób (210 uczestników i 70 opiekunów), 2014 – 94 osoby (51 uczestników i 43 opiekunów), 2015 – 305 osób (209 uczestników i 96 opiekunów); (3) dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych: 2013 – 51 osób, 2014 – 62 osoby, 2015 – 48 osób [za: sprawozdania roczne MOPR Włocławek]. Znacząca część respondentów „badania ankietowego potrzeb mieszkańców Włocławka” (ankietowanych w procesie partycypacyjnym tworzenia założeń LSR w 2015 roku) wskazała występowanie potrzeb rozwoju usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami, opiekuńczych dla osób niesamodzielnych. Wśród osób z niepełnosprawnościami w szczególnie trudnej sytuacji, narażone na pogłębiające wykluczenie i ubóstwo są osoby pozostające bez zatrudnienia. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP Włocławek (12’2015) wynosiła 346, w tym 169 kobiet.[za: MPiPS – Sprawozdanie o rynku pracy za miesiąc grudzień 2015 roku].

Pozostawanie bez zatrudnienia, zwłaszcza długotrwałe, koncentracja problemów społecznych w rodzinach, skutkuje wysokim zagrożeniem ubóstwem.

- **Ubóstwo.** Wartość indeksu zagrożenia ubóstwem dla miasta Włocławek wynosi 42. Wybrane wartości poszczególnych wskaźników budujących indeks przedstawiają się następująco:
 - a) udział rodzin wielodzietnych w liczbie rodzin ogółem wynosi 8,8%,
 - b) udział liczby osób niepełnosprawnych w liczbie ludności ogółem wynosi 14,2%,
 - c) osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym oraz bez wykształcenia razem stanowią 30% ogółu;
 - d) udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności miasta wynosi 17,5%, Dla porównania wartości indeksu zagrożenia ubóstwem w regionie: Toruń – 25, Boniewo – 84, a dominanta wynosi 48) [za: Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie kujawsko-pomorskim Toruń 2012, ROPS].

Problemy społeczne na obszarze Włocławka są złożone, a zarówno do ich istotnych przyczyn, jak i niejednokrotnie skutków, należy zjawisko utrzymującej się na wysokim poziomie przestępczości, w tym kryminalnej na terenie miasta.

- **Przestępczość.** Przestępstwa stwierdzone w 2014: ogółem – 3605, kryminalne – 2759 (76%), przeciwko mieniu – 2125. Stały, wysoka liczba – dla porównania 2744 kryminalnych w 2007 roku, w latach 2007-2014 minimum 2,4 tys. przestępstw kryminalnych rocznie [za: KMP we Włocławku].

Ważnym aspektem związanym z problematyką wykluczenia społecznego jest dostępność miejsc umożliwiających aktywne, w tym kulturalne i sportowe, spędzanie czasu wolnego. Stan zasobów i dostęp do nich z jednej strony, minimalizuje obecne bariery wykluczenia, a z drugiej strony, obserwowana tendencja ich rozwoju sprzyja działaniom animującym lokalną społeczność, aktywizującym mieszkańców na etapie wdrażania LSR.

- **Dostępność do miejsc kultury i spędzania wolnego czasu.** Miasto Włocławek ma dobrze rozwiniętą infrastrukturę kulturalną, w tym Centrum Kultury „Browar B.”, Teatr Impresaryjny, Stara Remiza, Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej, Miejska Biblioteka Publiczna wraz z 11 filiami oraz sportową, w tym Hala Mistrzów, pływalnie miejskie, Przystań na Zalewie Włocławskim, przystań Wodna na rzece Wiśle, a także organizacja znaczących imprez kulturalnych, artystycznych, sportowych [za: Strategia rozwoju miasta Włocławek 2020+].

Potrzeby i tendencje w zakresie wykluczenia społecznego i ubóstwa – mimo, że wartość wskaźnika procentowego osób korzystających z pomocy społecznej do ogółu mieszkańców Włocławka spada (tendencja wydaje się być korzystna), to jednocześnie wzrasta liczba środowisk problemowych, koncentracja tych problemów, rosną potrzeby w środowiskach mieszkańców potwierdzone w ramach

pracy metodą CAL - organizowania społeczności lokalnej przez pracowników MOPR we Włocławku oraz doświadczenia włocławskich pomocowych organizacji pozarządowych. Dlatego w planowanych do realizacji w ramach LSR działaniach w odpowiedzi na powyższe problemy społeczne zakłada się wykorzystanie potencjału funkcjonujących na terenie Włocławka instytucji pomocowych i wspierających osoby z grup defaworyzowanych z sektora publicznego i niepublicznego, w tym organizacji pozarządowych opisanych poniżej.

III.5.2 Potencjał instytucjonalny systemu wspierania osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

- **Instytucje pomocy społecznej** działające na rzecz włączenia społecznego i wspierające wykluczonych:

- 1.. Rodzinnie, a w jego strukturze Dział Pomocy Środowiskowej, Cztery Osiedlowe Sekcje Pomocy Społecznej: „Śródmieście”, „Zazamcze”, „Wschód”, „Południe”;
- 2.. Klub wolontariusza w ramach MOPR,
- 3.. Klub Integracji Społecznej i Filia KIS ul. Zakręt 8 prowadzone przez MOPR oraz KIS prowadzony przez organizację pozarządową,
- 4.. Pięć świetlic środowiskowych „Zachęta”, „Zacisze”, „Zapiecek”, „Zefir”, „Zorza” (liczba miejsc – 225, korzystało 473 dzieci w wieku od 6 do 16 lat)
- 5.. Dwa Domy Pomocy Społecznej: Nowomiejska 19, Dobrzyńska 102.
- 6.. Ośrodek Dziennego Pobytu, ul. Brzeska 15
- 7.. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze:
 - a. Centrum opieki nad dzieckiem (69 wychowanków, dane za 2014 rok),
 - b. Placówka opiekuńczo-wychowawcza „Maluch” (51 wychowanków),
 - c. Integracyjny Dom Dziecka „Paulinka” (24),
 - d. Dom Dziecka Caritas Diecezji Włocławskiej (18),
- 8.. Schronisko dla bezdomnych kobiet i mężczyzn Caritas Diecezji Włocławskiej (175 miejsc)

Z uwagi na zasadnicze cele LSR oraz problemy grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji strategii w planowaniu działań do realizacji cenne są doświadczenia włocławskiego MOPR w organizowaniu społeczności lokalnej (praca metodą CAL). To działania animacji lokalnej, integrujące lokalne społeczności poszczególnych osiedli czy ulic, ułatwiające osiągnięcie celów integracji społecznej i zawodowej. Tego typu działania środowiskowe winny być rozwijane także we współpracy z włocławskimi pomocowymi organizacjami pozarządowymi.

- **Organizacje pozarządowe Włocławka w kontekście problematyki społecznej**

Profil działalności deklarowany przez organizacje III sektora Włocławka [dane za: I Forum NGO Miasta Włocławek, 2011] koresponduje z diagnozowanymi problemami i potrzebami mieszkańców miasta:

- 47% organizacji – przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- 37% – pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- 35% – ochrona i promocja zdrowia,
- 35% – działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 33% – działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

Zbieżność działań podejmowanych przez włocławskie organizacje obywatelskie w powyższych zakresach i sferach pożytku publicznego (zgodnie z Ustawą o pożytku publicznego i wolontariacie) z potrzebami mieszkańców z jednej strony potwierdza (1) oddolny ich charakter i adekwatność działań na rzecz osób i rodzin wykluczonych społecznie do tych potrzeb, a także (2) tworzy podstawę dla planowanych działań III sektora, w tym działań realizowanych wspólnie z MOPR na rzecz osób potrzebujących wsparcia. Sektor organizacji skupiając osoby potrzebujące, ich otoczenie, a także specjalistów przygotowanych do profesjonalnych działań, staje się partnerem dla administracji publicznej i sektora biznesu w działaniach ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców Włocławka. Wieloaspektowa diagnoza, planowane cele szczegółowe oraz

działania przewidziane w LSR mają charakter kompleksowy i stanowią bazę dla partnerskich, a także innowacyjnych przedsięwzięć na rzecz włączenia społecznego.

III.6 Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Wyniki diagnozy obszaru LSR i wnioski z niej płynące pozwalają wskazać kilka grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, w tym grup defaworyzowanych:

(1) **Osoby i rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym**, w tym:

- a. osoby długotrwale bezrobotne (69,1% ogółu bezrobotnych);
- b. osoby z niepełnosprawnościami (14,2% mieszkańców);
- c. osoby z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia (30% ogółu);
- d. osoby w wieku poprodukcyjnym (17,5% mieszkańców);
- e. rodziny wielodzietne (8,8% w liczbie rodzin ogółem);

[Dane własne MOPR, stan na koniec 2014 roku].

Wobec tej grupy zaplanowano w LSR przedsięwzięcia wykazane we wszystkich trzech celach szczegółowych.

(2) **Osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotne i poszukujące pracy osoby z niepełnosprawnościami**(346 osób w ewidencji PUP w grudniu 2015), w tym osoby młode (do 30 lat) wchodzące na rynek pracy oraz w wieku 50+, należą do kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Liczną grupę osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach na rynku pracy stanowią osoby posiadające wykształcenie zawodowe, a mimo to pozostające bez pracy oraz osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym. Również wobec tej grupy zaplanowano w LSR przedsięwzięcia wykazane we wszystkich trzech celach szczegółowych.

(3) **Obywatele miasta Włocławka** z kontekście diagnozowanych problemów w sferze aktywności obywatelskiej i społecznej, wśród których wskazać należy przede wszystkim (a) niskie zaangażowanie mieszkańców w działania partycypacyjne, (b) niskie zainteresowanie aktywnością w organizacjach społecznych, (c) brak nowych organizacji społecznych na terenie miasta. Dlatego też pojawia się w LSR m.in. cel 1.2 koncentrujący się na działaniach animujących aktywność społeczną i obywatelską mieszkańców obszaru LSR.

(4) **Mieszkańcy Włocławka** i reprezentanci sektora publicznego, pozarządowego oraz biznesu w kontekście problemów występujących w odniesieniu do tej grupy w sektorze przedsiębiorczości społecznej: (a) niski poziom aktywności w zakresie rozwoju sektora przedsiębiorczości społecznej; (b) niedostatek wiedzy na temat możliwości rozwiązywania problemów społecznych (np. bezrobocia, ubóstwa) poprzez rozwój gospodarki społecznej. Niwelowaniu wskazanych powyżej problemów poświęcono przede wszystkim cel szczegółowy 1.3 LSR.

Stała tendencja starzenia społeczeństwa, saldo migracji, ujemny przyrost naturalny, trudności na rynku pracy wskazują na permanentne występowanie problemów społecznych i barier integracji społecznej i zawodowej wśród znaczącej liczby mieszkańców Włocławka. Jednocześnie do istoty problemów grup defaworyzowanych i wykluczonych należy fakt, iż problemy poszczególnych osób bezpośrednio wpływają na sytuację problemową całych rodzin jako systemu i podstawowej tkanki społeczności lokalnej. Złożoność problemów, związki przyczynowo-skutkowe wymagają oddziaływań adekwatnych do przyczyn i źródeł problemów.

W definiowaniu osób i rodzin defaworyzowanych dla obszaru LSR jako podstawy prawne stosowano: Ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., Ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. oraz Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

III.7 Spójność/zbieżność merytoryczna LSR

LSR w swojej diagnozie i wynikających z niej celów jest spójna merytorycznie z diagnozą i celami innych dokumentów strategicznych dla miasta Włocławka na zbieżne okresy realizacji tj. 2020+.

↪ **Strategia Obszaru Strategicznych Interwencji (OSI)** – wskazuje tożsame problemy w części problematyki społecznej np. problemy ludzi starszych (m.in. choroba, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności) w tym na istniejącą marginalizację osób starszych, stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego.

Diagnozowane problemy i potrzeby tej grupy społecznej oraz dalsze tendencje zmian demograficznych są argumentem za rozwijaniem sektora tzw. *srebrnej gospodarki* (gospodarki senioralnej) tj. systemu usług i wytwarzania dóbr ukierunkowany na wykorzystanie potencjału nabywczego osób starszych i zaspokajający ich potrzeby konsumpcyjne, bytowe oraz zdrowotne.

Zgodność z celami OSI. Założenia LSR dla Włocławka, diagnoza problemów i potrzeb mieszkańców obszaru LSR oraz planowane cele i działania są zbieżne z Priorytetem Inwestycyjnym „Ograniczenie wykluczenia społecznego”. Przyczyniają się do ograniczania problemów: (a) wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej, w tym długotrwale bezrobotnych, a także osiągnięcia wskaźnika liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym objętych wsparciem oraz problemu (b) niezadowalający dostęp do usług opiekuńczych nad osobami starszymi oraz osiągnięcia wskaźnika liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi.

↪ **Zgodność ze „Strategią Rozwoju Miasta Włocławek 2020+”.** Analiza SWOT oraz wskazanie problemów miasta dokonane zostało w oparciu m.in. o „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Włocławek”. LSR dla Włocławka koresponduje m.in. z Celem operacyjnym 1.2. *Stworzenie korzystnych warunków do inwestowania i tworzenia nowych miejsc pracy*. Wspierać będzie w skali miasta wymieniona w tym celu Strategia 2020+ „Współpracę międzysektorową na rzecz wzrostu zatrudnienia, w tym Pakt na Rzecz Zatrudnienia”, która zakłada rozwijanie partnerstwa społecznego (platformy dialogu) pomiędzy podmiotami mającymi wpływ na rynek pracy, tj. samorząd, organizacje pozarządowe, powiatowy urząd pracy, jednostki szkoleniowe, szkolnictwo zawodowe, uczelnie wyższe, przedsiębiorcy. Cele obu strategii są zbieżne w obszarze rozwijania lokalnego rynku pracy, w tym zwłaszcza grup defaworyzowanych (wykluczonych społecznie, ubogich, długotrwale bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej, osób z niepełnosprawnościami), animowanie współpracy międzysektorowej, rozwoju przedsiębiorczości społecznej, poszukiwania i stosowania innowacyjnych metod ograniczania problemów społecznych.

III.8 Podsumowanie i planowane kierunki działań

- Utrzymuje się stała i wysoka liczba osób wykluczonych społecznie, w tym długotrwale bezrobotnych oraz niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej,
- Na terenie miasta występują obszary koncentracji problemów społecznych,
- Utrzymuje się wysoki poziom problemów uzależnień oraz przestępczości,
- Rosną potrzeby osób w wieku starszym i senioralnym, szczególnie niesamodzielnych w związku z niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą, samotnością, izolacją społeczną,
- Złożoność i skala problemów społecznych osób i rodzin wymaga wspólnych działań sektora publicznego i niepublicznego w ich ograniczaniu,
- Przyczyny wielu problemów społecznych wymagają przeciwdziałania poprzez wspieranie integracji społecznej, aktywności obywatelskiej i społecznej, animowanie i budowanie prawidłowych relacji w rodzinach i otoczeniu.

Wobec osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru objętego LSR (w tym grup defaworyzowanych) oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zostaną zastosowane działania z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym szkolenia podnoszące kompetencje i/lub dające nowe umiejętności zawodowe i społeczne oraz staże, jak też działania służące rozwijaniu oferty podmiotów ekonomii społecznej, w tym wsparcie szkoleniowe, doradcze, warsztatowe.

Rozdział IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT dla obszaru LGD Miasto Włocławek bazuje na diagnozie tego obszaru. Z kolei diagnoza opiera się zarówno na oficjalnych danych statystycznych, w tym na trendach zmian i ich kierunków, jak i na zebranych opiniach, uwagach i propozycjach mieszkańców i instytucji obszaru LGD (uzyskanych w procesie partycypacyjnym). Wskazane w analizie mocne i słabe strony to cechy wewnętrzne obszaru, na które mieszkańcy i LGD mogą wpływać oraz szanse i zagrożenia odnoszące się do otoczenia zewnętrznego, na które mieszkańcy i LGD nie mają wpływu, ale które związane są z aktualną sytuacją obszaru i/lub mogą mieć znaczenie dla tego obszaru w przyszłości.

Mocne strony	Odniesienie do obszaru diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do obszaru diagnozy
walory przyrodnicze, włocławski zbiornik wodny, tereny zielone i krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki aktywnej jako branży generującej miejsca pracy	Gospodarka	niska aktywność społeczna mieszkańców	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
zasoby terenów inwestycyjnych w ramach Parku Przemysłowo-Technologicznego	Gospodarka; Rynek pracy	niewystarczający poziom współpracy między organizacjami pozarządowymi	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
duże przedsiębiorstwa o rozwiniętej działalności krajowej i zagranicznej	Gospodarka; Rynek pracy	niewielu liderów lokalnych	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowa	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw	Gospodarka
gremia i grupy służące współpracy międzysektorowej jak miejska rada pożytku publicznego, rada seniorów, miejska rada młodzieżowa	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	organizacje pozarządowe o niskim poziomie specjalizacji	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
wyodrębniona jednostka wspierająca III sektor – Włocławskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	niski potencjał instytucjonalny i techniczny organizacji pozarządowych	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
funkcjonujący mechanizm partycypacji mieszkańców w budżecie miasta (budżet obywatelski)	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	nieuregulowany stan prawny części gruntów i obiektów utrudniający inwestycje	Gospodarka
aktywny Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie podejmujący zróżnicowane działania, w tym również działania środowiskowe oraz w oparciu o środki zewnętrzne (jak projekty EFS)	Wykluczenie społeczne	niskie kompetencje absolwentów dot. poruszania się na rynku pracy (braki kompetencji miękkich, umiejętności społecznych i interpersonalnych)	Rynek pracy
wdrożone rozwiązania służące rozwojowi przedsiębiorczości	Gospodarka; Rynek	mało innowacyjna kadra uczelni wyższych miasta	Gospodarka

jak Włocławska Strefa Rozwoju Gospodarczego (Park Przemysłowo Technologiczny), Włocławski Inkubator Innowacji i Przedsiębiorczości	pracy		
rozpoczęty proces rewitalizacji i konkretne plany dotyczące działań rewitalizacyjnych	Gospodarka; Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	niski poziom aktywności na rynku pracy i przedsiębiorczości mieszkańców	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski; Rynek pracy
liczne narzędzia kontaktu poprzez portale informacyjne i serwisy www	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	wysoki poziom bezrobocia	Rynek pracy
doświadczenia rozwiązań i działań z zakresu CSR w lokalnych firmach	Gospodarka; Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	niekorzystna struktura bezrobocia (grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy) – poważne problemu w znalezieniu pracy przez osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niewielkim doświadczeniem zawodowym, osoby z niskim poziomem wykształcenia	Wykluczenie społeczne
		niedostateczny poziom rozwoju gospodarczego	Gospodarka
		niewystarczający poziom współpracy między pracodawcami a szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe i/lub ustawiczne	Rynek pracy
		poczucie braku perspektyw wśród mieszkańców (zwłaszcza wśród absolwentów szkół)	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
		zubożenie tkanki społecznej oraz wyraźne zdegradowanie konkretnych osiedli	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
		spadek liczby ludności i ujemne saldo demograficzne	Demografia
		duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Demografia
		duża liczba bezrobotnych o niskich kwalifikacjach, w tym także osób posiadających wykształcenie zawodowe.	Wykluczenie społeczne
		małe zróżnicowanie oferty podmiotów ekonomii społecznej	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
		niski poziom aktywności podmiotów ekonomii społecznej	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
		mała liczba podmiotów ekonomii społecznej, w	Przedsiębiorczość

		tym przedsiębiorstw społecznych zajmujących się aktywizacją społeczno-zawodową osób wykluczonych społecznie	społ. i sektor obywatelski
		niski zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
		niska aktywność obywatelska mieszkańców	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
		niewielki stopień integracji społeczności lokalnych	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
		niewielki przyrost organizacji pozarządowych na przestrzeni ostatnich lat	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
		niski poziom postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (brak wsparcia, w tym wsparcia w formie mentoringu i animacji)	Gospodarka; Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
Szanse	Odniesienie do obszaru diagnozy	Zagrożenie	Odniesienie do obszaru diagnozy
potencjał sektora ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	tendencje pogłębianie się zjawiska wykluczenia społecznego	Wykluczenie; Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
dostępność funduszy unijnych i krajowych, w tym na aktywizację społeczno-zawodową	Rynek pracy; Wykluczenie; Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	obniżający się poziom zaangażowania społecznego mieszkańców w życie miasta	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
dobre skomunikowanie miasta (bliskość autostrady A1, bazy uzdrowskiej, Wisły)	Gospodarka	niekorzystne zmiany demograficzne – postępujący proces „starzenia się” miasta	Demografia; Wykluczenie społeczne
dostępność zrewitalizowanych instytucji kultury, takich jak CK Browar B, teatr impresaryjny i inne	Gospodarka; Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	stały brak atrakcyjnych ofert pracy dla bezrobotnych absolwentów szkół o kierunkach humanistycznych	Wykluczenie społeczne; Rynek pracy

szkoły zlokalizowane w mieście przyciągające młodzież z okolicznych powiatów	Rynek pracy	powiększające się ujemne saldo migracyjne	Demografia
rozwój pozainstytucjonalnych form wsparcia osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Wykluczenie społeczne	marginalizacja roli i znaczenia miasta w województwie	Gospodarka; Demografia
rozwój działań partnerskich samorządu (jednostek samorządu) z organizacjami pozarządowymi i biznesem	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski; Gospodarka	pogłębiająca się niechęć mieszkańców do podejmowania działań społecznych, zwłaszcza wolontarystycznych na rzecz społeczności lokalnej	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
podejmowane działania na rzecz rozwoju wolontariatu kształtującego postawy obywatelskie wśród młodzieży	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski	schematyczne działania na rzecz podmiotów ekonomii społecznej, zwłaszcza spółdzielni socjalnych i postrzeganie spółdzielni socjalnych jako jedynej formy aktywizacji zawodowej osób wykluczonych społecznie w obszarze przedsiębiorczości	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
napływ kapitału zorientowanego na wsparcie i rozwój przedsiębiorczości w związku z działalnością Parku Przemysłowo Technologicznego i inkubatora przedsiębiorczości	Gospodarka; Rynek pracy	stopniowe „wypalenie się” aktywności w organizacjach pozarządowych	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski
dostęp do funduszy europejskich wspierających rozwój przedsiębiorstw	Gospodarka; Rynek pracy	silna konkurencja Torunia i Bydgoszczy i innych miast w przyciąganiu inwestycji, wartościowej kadry dydaktycznej, badań naukowych	Gospodarka; Rynek pracy
systematyczny spadek bezrobocia	Rynek pracy; Wykluczenie społeczne	rosnąca liczba firm wyrejestrowujących się z ewidencji działalności gospodarczej	Gospodarka; Rynek pracy
upowszechnianie i popularyzacja mechanizmów dotyczących CSR w przedsiębiorstwach	Gospodarka; Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski		
perspektywa poważnego wsparcia sektora ekonomii społecznej środkami unijnymi na rzecz aktywizacji grup defaworyzowanych	Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski		
rewitalizacja przestrzeni umożliwiającej rozwój przedsiębiorczości, oferty kulturalnej i edukacyjnej oraz służącej animowaniu lokalnej społeczności	Gospodarka; Przedsiębiorczość społ. i sektor obywatelski		

Analiza SWOT wskazuje, że wśród słabych stron obszaru działania LGD Miasto Włocławek występuje wiele negatywnych zjawisk związanych z aktywnością mieszkańców w obszarze rynku pracy i przedsiębiorczości, jak i aktywności obywatelskiej. Ten swoisty „marazm obywatelski” powoduje postępowanie negatywnych zjawisk, takich jak bezrobocie czy wykluczenie społeczne, a w szerszym oddziaływaniu obniża jakość życia całej społeczności. Wyraźne deficyty widoczne są w potencjale do niwelowania ww. problemów (niewystarczające działania na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, zwłaszcza w odniesieniu do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; wciąż niewykorzystany potencjał rozwiązań w zakresie instytucjonalnym i prawnym dla organizowania się społeczności lokalnej i jej aktywnej integracji). Wiele słabych stron obszaru równoważą jego mocne strony wśród których wskazano m.in. przygotowane zaplecze i doświadczenia instytucji i podmiotów obszaru (m.in. wdrożone rozwiązania służące rozwojowi przedsiębiorczości, wyodrębniona jednostka wspierająca III sektor, pozytywne doświadczenia współpracy międzysektorowej).

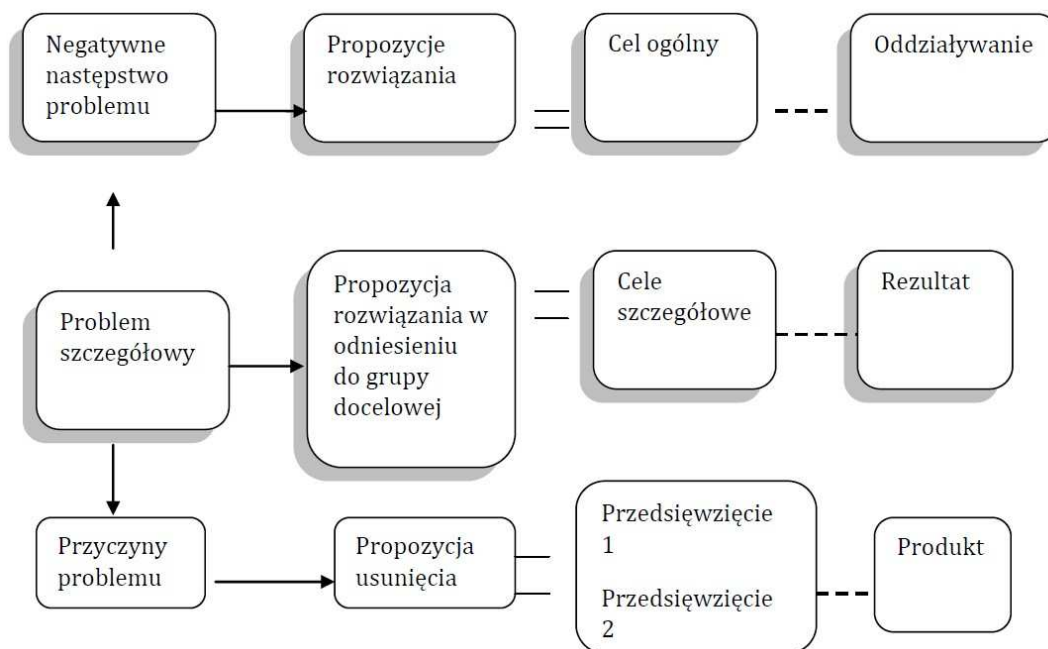
W zakresie szans, które mogą być postrzegane jako kierunki poprawy sytuacji obszaru LGD wymienia się m.in. potencjał sektora ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych, rozwój pozainstytucjonalnych form wsparcia osób i rodzin wykluczonych, dostępność funduszy unijnych i krajowych, w tym na aktywizację społeczno-zawodową oraz rewitalizacja przestrzeni umożliwiającej rozwój przedsiębiorczości. Pojawiają się jednak zagrożenia, wśród których wskazywana jest postępująca niechęć mieszkańców do podejmowania działań społecznych, schematyczne działania w obszarze ekonomii społecznej, w tym na rzecz przedsiębiorstw społecznych, stopniowe „wypalenie się” aktywności w organizacjach pozarządowych a przede wszystkim pogłębianie się zjawiska wykluczenia społecznego.

Rozdział V. Cele i wskaźniki Lokalnej Strategii Rozwoju

V.1 Specyfikacja i opis celu ogólnego

Wskazane w LSR cele szczegółowe i przypisane im do osiągnięcia wskaźniki rezultatu to wynik zastosowania partycypacyjnych metod w tworzeniu Strategii, w tym technik konsultacji społecznych. Proces partycypacyjny pozwolił na sformułowanie m.in. diagnozy obszaru i analizy SWOT, które stanowiły podstawę dla wyznaczenia celów i przedsięwzięć LSR (przeprowadzonego również w procesie partycypacyjnym). Tym samym istnieją silne zależności przyczynowo-skutkowe pomiędzy celami szczegółowymi, celem ogólnym i przedsięwzięciami.

Zależności te zostały wskazane na kolejnych stronach niniejszego rozdziału i wpisują się w wymagania wskazane w wytycznych do opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020, w tym w podejściu metodologicznym wskazanym w „Poradniku dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020” (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2015; wydanie III uzupełnione i zaktualizowane). Zaprezentowana w kolejnych punktach logika działań opiera się na wskazanym w ww. poradniku schemacie:

Obraz 3.1 Zależności przyczynowo-skutkowe pomiędzy celem ogólnym, celami szczegółowymi i przedsięwzięciami (źródło: „Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020”, Warszawa 2015)

Zgodnie z zaprezentowaną powyżej metodologią, realizacja celu ogólnego LSR („Tworzenie warunków dla włączenia społecznego oraz wsparcie mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej w okresie do 31.12.2023 roku”) odbędzie się poprzez realizację trzech celów szczegółowych. Do każdego z celów wskazane zostało uzasadnienie jego przyjęcia (sformułowania), jak też każdemu przyporządkowano przedsięwzięcia, które są narzędziem jego realizacji. Realizacja celów pozwoli na osiągnięcie wskaźników, których związek z celami i przedsięwzięciami został również uzasadniony i wykazany na kolejnych stronach LSR.

Cel ogólny 1.0: Tworzenie warunków dla włączenia społecznego oraz wsparcie mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej w okresie do 31.12.2023 roku

1

Cel szczegółowy 1.1

Wzrost aktywności społecznej mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, dzięki realizacji rozwiązań z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym w okresie do 31.12.2023 roku.

2

Cel szczegółowy 1.2

Podniesienie aktywności obywatelskiej i aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, poprzez realizację działań wspierających rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej w okresie do 31.12.2023 roku.

3

Cel szczegółowy 1.3

Wzrost aktywności mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, w obszarze gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej w okresie do 31.12.2023 roku.

V.2 Specyfikacja i opis celów szczegółowych oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru

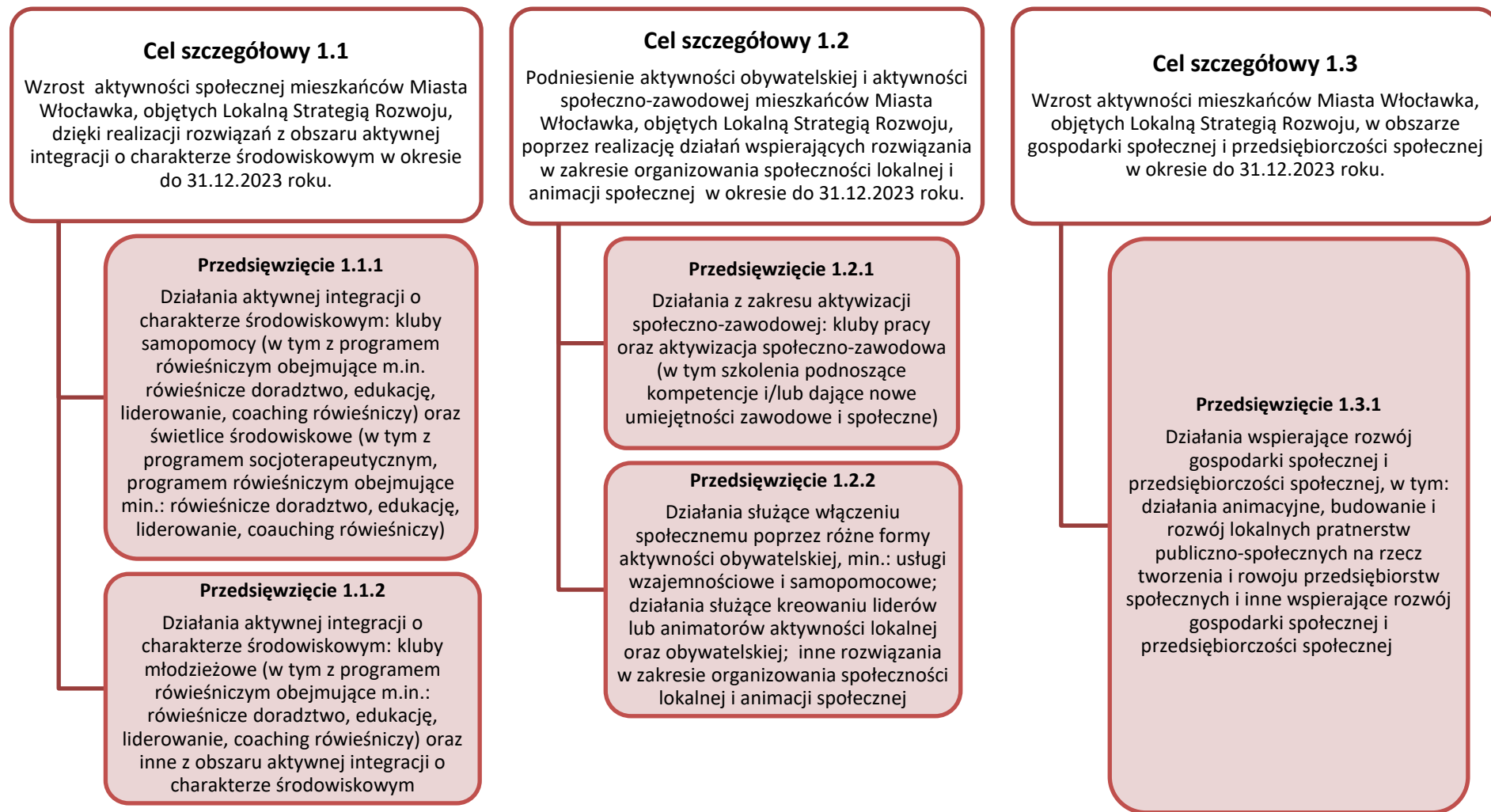
Cel ogólny oraz cele szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju, jak też powiązane z nim wskaźniki rezultatu oraz przedsięwzięcia i przypisane przedsięwzięciom wskaźniki produktu zostały wybrane i sformułowane w oparciu o założenia diagnozy obszaru objętego LSR i są ściśle powiązane z analizą SWOT. Dzięki temu cele odzwierciedlają specyfikę obszaru objętego LSR, w tym oczekiwania mieszkańców zebrane w procesie partycypacyjnym.

Poniżej znajduje się tabelaryczne ujęcie „Uzasadnienia powiązania celów i wskaźników rezultatu z analizą SWOT i diagnozą obszaru” sporządzone odrębnie do każdego celu szczegółowego:

<p>Cel szczegółowy 1.1 Wzrost aktywności społecznej mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, dzięki realizacji rozwiązań z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym w okresie do 31.12.2023 roku.</p>	<p>Wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 1.1: od w1.1.1 do w1.1.2.</p> <p>Uzasadnienie: Cel 1.1 i powiązane z nim wskaźniki odnoszą się do zweryfikowanych (diagnoza obszaru, analiza SWOT) problemów, potrzeb i barier związanych z aktywnością społeczną i aktywnością obywatelską mieszkańców, gdzie wskazano m.in.: na niską aktywność obywatelską mieszkańców, niską aktywność społeczną mieszkańców, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne, brak liderów i animatorów lokalnych, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne.</p>
--	--

<p>Cel szczegółowy 1.2 Podniesienie aktywności obywatelskiej i aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, poprzez realizację działań wspierających rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej w okresie do 31.12.2023 roku.</p>	<p>Wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 1.2: od w1.2.1 do w1.2.2.</p> <p>Uzasadnienie: Cel 1.2 i powiązane z nim wskaźniki odnoszą się do zweryfikowanych (diagnoza obszaru, analiza SWOT) problemów, potrzeb i barier związanych z wysokim poziomie bezrobocia; niekorzystną strukturą bezrobocia (grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy) – poważne problemy w znalezieniu pracy przez osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niewielkim doświadczeniem zawodowym, osoby z niskim poziomem wykształcenia; niedostatecznym poziomem rozwoju gospodarczego; zbyt małymi możliwościami zdobywania kompetencji i umiejętności w formach pozaszkolnych i innych. Odnoszą się również do problemów niskiej aktywności społecznej i aktywności obywatelskiej mieszkańców, gdzie wskazano m.in.: niską aktywność obywatelską mieszkańców, niską aktywność społeczną, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne, brak liderów i animatorów lokalnych, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne i inne.</p>
<p>Cel szczegółowy 1.3 Wzrost aktywności mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, w obszarze gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej w okresie do 31.12.2023 roku.</p>	<p>Wskaźniki rezultatu dla celu szczegółowego 1.3: w1.3.1.</p> <p>Uzasadnienie: Cel 1.3 i powiązane z nim wskaźniki odnoszą się do zweryfikowanych (diagnoza obszaru, analiza SWOT) problemów, potrzeb i barier związanych z aktywnością mieszkańców w obszarze gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej, gdzie wskazano m.in.: niski poziom aktywności podmiotów ekonomii społecznej, małe zróżnicowanie oferty podmiotów ekonomii społecznej, małą liczbę przedsiębiorstw społecznych zajmujących się aktywizacją społeczno-zawodową osób wykluczonych społecznie i inne.</p>
<p>Cel szczegółowy 1.1 Cel szczegółowy 1.2 Cel szczegółowy 1.3</p>	<p>Konsultacje społeczne: potrzebę zdefiniowania celów w zaprezentowanej formie uzasadniają konsultacje społeczne zrealizowane w formie spotkań warsztatowych (poświęconych odrębnie diagnozowaniu potrzeb i tworzeniu analizy SWOT, jak i definiowaniu celów LSR), konsultacji pisemnych oraz aktywności międzysektorowego zespołu roboczego koordynującego przygotowanie analizy SWOT, jak też ankiety rozpowszechniane wśród mieszkańców Włocławka (obszaru LSR), a dotyczące diagnozowania potrzeb i barier uważanych przez mieszkańców za kluczowe w ich aktywności, funkcjonowaniu i w życiu miasta.</p>

V.3 Struktura celów szczegółowych LSR i przypisanych im przedsięwzięć

V.4 Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS wraz ze sposobem ich realizacji oraz uzasadnieniem

1. Przedsięwzięcia realizowane w zakresie celu szczegółowego 1.1 – oznaczone jako przedsięwzięcia 1.1.1 i 1.1.2 – zostały dobrane tak, aby możliwe było osiągnięcie założonych wskaźników, w konsekwencji zrealizowanie celu szczegółowego i celu ogólnego. Działania te są bezpośrednią odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, potrzeby i bariery w zakresie aktywności społecznej i aktywności obywatelskiej mieszkańców, gdzie wskazano m.in.: na niską aktywność obywatelską mieszkańców, niską aktywność społeczną mieszkańców, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne, brak liderów i animatorów lokalnych, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne.

☞ Przedsięwzięcie 1.1.1 tworzy warunki do realizacji zróżnicowanych działań aktywnej integracji o charakterze środowiskowym poprzez wsparcie niezbędnej oferty usług opiekuńczych świadczonych dla osób niesamodzielnych w formie klubów samopomocy i świetlic środowiskowych.

☞ Przedsięwzięcie 1.1.2 tworzy warunki do realizacji zróżnicowanych działań aktywnej integracji o charakterze środowiskowym poprzez wsparcie niezbędnej oferty usług opiekuńczych świadczonych dla osób niesamodzielnych w formie klubów młodzieżowych (w tym z programem rówieśniczym obejmującym m.in.: rówieśnicze doradztwo, edukację, coaching rówieśniczy) oraz inne działania z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym .

Przedsięwzięcia 1.1.1 i 1.1.2 będą realizowane w formule projektów grantowych i operacji.

2. Przedsięwzięcia realizowane w zakresie celu szczegółowego 1.2 – oznaczone jako przedsięwzięcia 1.2.1 i 1.2.2 – zostały dobrane tak, aby możliwe było osiągnięcie założonych wskaźników, w konsekwencji zrealizowanie celu szczegółowego i celu ogólnego. Działania te są bezpośrednią odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, potrzeby i bariery w zakresie aktywności społeczno-zawodowej i aktywności obywatelskiej mieszkańców, gdzie wskazano m.in.: wysokim poziomem, bezrobocia; niekorzystną strukturę bezrobocia (grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy) – poważne problemy w znalezieniu pracy przez osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niewielkim doświadczeniem zawodowym, osoby z niskim poziomem wykształcenia; niedostatecznym poziomem rozwoju gospodarczego; zbyt małymi możliwościami zdobywania kompetencji i umiejętności w formach pozaszkolnych i innych. Odnoszą się również do problemów niskiej aktywności społecznej i aktywności obywatelskiej mieszkańców, m.in.: niską aktywność obywatelską mieszkańców, niską aktywność społeczną, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne, brak liderów i animatorów lokalnych, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne.

☞ Przedsięwzięcie 1.2.1 wypełnia lukę w zakresie m.in. niezbędnej oferty usług szkoleń podnoszących kompetencje oraz dających nowe umiejętności zawodowe i społeczne. Dodatkowo tworzy możliwości realizacji staży przez osoby o krótkim, bądź niewystarczającym doświadczeniu zawodowym.

☞ Przedsięwzięcie 1.2.2 stwarza możliwość animacji do aktywności w środowisku lokalnym dla grup defaworyzowanych, gdzie reprezentanci tych grup mogą być zarówno inspiratorami, jak i moderatorami działań, a uczestnikami tych działań grupy defaworyzowane. Służy inicjowaniu i realizacji lokalnych inicjatyw stanowiących odpowiedź na bieżące potrzeby lokalnych społeczności, które jednak nie koncentrują się wyłącznie na lokalnych wyzwaniach, ale ich nadrzędną wartością jest aktywność w środowisku lokalnym przełamująca marazm i brak aktywności obywatelskiej. Przedsięwzięcie to płaszczyzna dla działań o charakterze włączenia społecznego poprzez rozmaite formy aktywności obywatelskiej, od aktywności wolontarystycznej przez usługi samopomocowe w lokalnej społeczności po działania prowadzone w strukturze organizacji pozarządowych. Poza tym działania kierowane na kreowanie

liderów i animatorów, dla których – na dalszym etapie aktywności – działania możliwe do realizacji w obrębie przedsięwzięć 1.2.2 stanowią będą narzędzie aktywności i animacji. Przedsięwzięcia 1.2.1 i 1.2.2 będą realizowane w formule projektów grantowych i operacji.

3. Przedsięwzięcie realizowane w zakresie celu szczegółowego 1.3– oznaczone jako przedsięwzięcie 1.3.1 – zostało dobrane tak, aby możliwe było osiągnięcie założonych wskaźników, w konsekwencji realizacja celu szczegółowego i celu ogólnego. Działania te są bezpośrednią odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, potrzeby i bariery w zakresie aktywności mieszkańców w obszarze gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej, gdzie wskazano m.in.: niski poziom aktywności podmiotów ekonomii społecznej, małe zróżnicowanie oferty podmiotów ekonomii społecznej, małą liczbę podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych zajmujących się aktywizacją społeczno-zawodową osób wykluczonych społecznie.

↳ Przedsięwzięcie 1.3.1 służy upowszechnianiu przedsiębiorczości społecznej jako możliwego rozwiązania wpływającego na zmianę sytuacji społeczno-zawodowej przedstawicieli grup defaworyzowanych. Kolejnym działaniem z obszaru przedsiębiorczości społecznej są działania animacyjne służące tworzeniu i rozwijaniu przedsiębiorstw, daje również możliwość uzyskania bezpośredniego wsparcia przy rozwijaniu oferty podmiotów ekonomii społecznej (szkoleniowe, doradcze i inne). Dla podmiotów społecznych, które są aktywne oraz chcą rozwijać swoje działania i ofertę przewidziano także wsparcie w nawiązywaniu i rozwijaniu współpracy, w tym w formule partnerstw z podmiotami sektora publicznego i podmiotami sektora gospodarczego.

Przedsięwzięcie 1.3.1 będzie realizowane w formule projektów grantowych.

V.5 Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć

Wskaźniki rezultatu mają za zadanie potwierdzić realizację poszczególnych celów szczegółowych oraz celu ogólnego. Wskaźniki produktu dotyczą realizacji poszczególnych przedsięwzięć, które zostały wybrane jako formy realizacji poszczególnych celów szczegółowych. Wszystkie wskaźniki, zarówno rezultatu, jak i produktu decydują o stopniu zrealizowania celu ogólnego.

Cel szczegółowy 1.1	
Wskaźniki rezultatu w1.1.1.1 do 1.1.2.1	Wskaźniki produktu w1.1.1 do w1.1.2
Cel 1.2 i powiązane z nim wskaźniki odnoszą się do zweryfikowanych (diagnoza obszaru, analiza SWOT) problemów, potrzeb i barier związanych z aktywnością społeczną i aktywnością obywatelską mieszkańców, gdzie wskazano m.in.: niską aktywność obywatelską mieszkańców, niską aktywność społeczną, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne, brak liderów i animatorów lokalnych, niskie zaangażowanie mieszkańców w procesy partycypacyjne i inne.	

Cel szczegółowy 1.2	
Wskaźniki rezultatu w1.2.1.1 do w1.2.2.1	Wskaźniki produktu w1.2.1 do w1.2.2
Zarówno wskaźniki rezultatu, jak i wskaźniki produktu to wskaźniki specyficzne dla SZOOP RPO WK-P i LSR. Dwa wskaźniki rezultatu (w1.2.1.1 oraz w1.2.1.2) odnoszą się do poziomu aktywizacji społeczno-zatrudnieniowej, w tym podjęcia zatrudnienia. Ich uwzględnienie i naliczanie pozwala na wykazanie zmian/postępu w odniesieniu do konkretnych obszarów i form wsparcia. Wskaźniki rezultatu w1.2.1.3 oraz w1.2.2.1 pozwalają na weryfikację skali wsparcia w odniesieniu do aktywności w środowisku lokalnym, w tym m.in. podniesienia aktywności społecznej, zwiększenia kwalifikacji i kompetencji osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, zwiększenia ilości lokalnych liderów. Wybrane wskaźniki produktu to mierniki ilościowe wskazujące na wymiar wsparcia w odniesieniu do	

wszystkich przypisanych do celu szczegółowego przedsięwzięć.

Cel szczegółowy 1.3

Wskaźniki rezultatu w1.3.1.1 do w1.3.1.2

Wskaźniki produktu w1.3.1

Zarówno wskaźniki rezultatu, jak i wskaźniki produktu przypisane do celu szczegółowego 1.3 są to wskaźniki specyficzne dla LSR. Wskaźnik rezultatu w1.3.1.1 odnosi się do podniesienia poziomu wiedzy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości społecznej, natomiast w1.3.1.2 odnosi się do wzrostu liczby utworzonych partnerstw publiczno-społecznych.

Wybrane wskaźniki produktu to mierniki ilościowe wskazujące na wymiar wsparcia w odniesieniu do wszystkich przypisanych do celu szczegółowego przedsięwzięć.

V.6 Źródła pozyskania danych do pomiaru. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych, w tym stan początkowy wskaźnika i wyjaśnienie sposobu jego ustalenia oraz stan docelowy wskaźnika i wyjaśnienie jego ustalenia

- 1.. Źródła pozyskania danych do pomiaru wskaźników są określane i stosowane w procesie monitoringu i ewaluacji realizacji LSR. Monitorowanie wskaźników (rezultatu i produktu) rozpoczyna się od momentu wyboru grantów do realizacji. Weryfikacji i określeniu podlega związek i wpływ danej operacji bądź grantu na osiąganie wskaźnika/wskaźników określonych w Strategii. Proces monitorowania finalizowany jest na etapie rozliczenia operacji lub grantu. Wówczas projektodawca (beneficjent) wykazuje w sprawozdaniu z grantu/operacji stopień osiągnięcia założonych wskaźników. Wskaźniki wykazywane są w ankietach monitorujących i w sprawozdaniach z realizacji projektów/operacji.

Proces monitoringu, w tym zadania i odpowiedzialność w tym zakresie, jak i zasady uaktualniania danych zostały wskazane w ⇒ **Rozdziale XI. Monitoring i ewaluacja**. Natomiast informacje o narzędziach służących monitorowaniu konkretnych wskaźników w tabeli ⇒ **V.7 Tabela celów, wskaźników i przedsięwzięć Lokalnej Strategii Rozwoju**.

- 2.. Wskaźniki rezultatu i wskaźniki produktu dotyczą wyłącznie działań zaplanowanych do realizacji przy wsparciu środków finansowych Lokalnej Strategii Rozwoju, stąd ich wartość początkowa jest wskazywana na poziomie „0” (zgodnie ze stanem faktycznym w lutym 2016 roku).

Wyjątkiem od tego podejścia jest wskaźnik oddziaływania przypisany do celu ogólnego. Wskaźnik ten dotyczy długofalowego efektu realizacji LSR, jak i zagadnienia będącego przedmiotem pomiaru w ramach statystyki publicznej. W związku z tym, wartość bazowa dla wskaźnika oddziaływania („Liczba mieszkańców Miasta Włocławek korzystających ze świadczeń pomocy społecznej”) została ustalona wobec danych dostępnych za 2014 rok (tj. z roku rozpoczęcia realizacji RPO WK-P będącego narzędziem finansowania LSR). Natomiast wartość docelowa – bazująca na założeniu niezmienności rozwiązań dotyczących ustalania prawa do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – ustalona w oparciu o analizę obecnych tendencji w obszarze polityki włączenia społecznego, polityki rynku pracy, jak i trendów demograficznych w mieście Włocławku (na obszarze LSR).

Wartości docelowe wskaźników rezultatu i produktu zostały opracowane w odniesieniu do problemów i działań służących ich niwelowaniu z uwzględnieniem planowania budżetowego dla poszczególnych przedsięwzięć i celów. Szacowanie wskaźników zostało uwzględnione w procesie konsultacji społecznych, przede wszystkim konsultacji projektu LSR ze społecznością lokalną przed jej przyjęciem przez Walne Zebranie LGD. Metoda pomiaru wskaźnika zakłada, że będzie on podsumowywany trzykrotnie, tj. w roku 2018, w roku 2021 oraz w roku 2023.

V.7 Tabela celów, wskaźników i przedsięwzięć Lokalnej Strategii Rozwoju

1.0	CEL OGÓLNY	Tworzenie warunków dla włączenia społecznego oraz wsparcie mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej w okresie do 31.12. 2023 roku.			
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, dzięki realizacji rozwiązań z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym w okresie do 31.12.2023 roku.			
1.2		Podniesienie aktywności obywatelskiej i aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, poprzez realizację działań wspierających rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej w okresie do 31.12.2023 roku.			
1.3		Wzrost aktywności mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, w obszarze gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej w okresie do 31.12.2023 roku.			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
w1.0	Liczba mieszkańców Miasta Włocławek korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	osoba	14.267	12.231	Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie we Włocławku/dane GUS. Pomiar na zakończenie okresu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.
Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		Jednostka miary	Stan początkowy 2016 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
w1.1.1.1	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (w klubach samopomocy) – granty	miejsca	0	15	Źródło pomiaru: arkusz organizacyjny, rejestr miejsc, regulamin organizacyjny. Sposób pomiaru – do 4 tygodni następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie
	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu(w świetlicach środowiskowych) - konkurs	miejsc	0	25	Pomiar po zakończeniu realizacji projektu finansowanego w ramach LSR i w okresie trwałości jego realizacji (niezbędnym dla zweryfikowania wskaźnika). Źródła danych: ankiety monitorujące beneficjentów; sprawozdania z realizacji

					projektów operacji; dokumenty rozliczeniowe konkursów.
w.1.1.2.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna (granty)	osoba	0	58	Źródło: dokumenty potwierdzające postęp w procesie aktywizacji społecznej np. opinia psychologa, pedagoga, terapeuty, pracownika socjalnego o samodzielności potwierdzona m.in. zaświadczeniami z różnych instytucji/ zaświadczenie o podjęciu nauki/ zaświadczenie o podjęciu/zakończeniu terapii uzależnienia, zaświadczenie o rozpoczęciu udziału w zajęciach w ramach CIS, KIS, zaświadczenie o podjęciu wolontariatu. Sposób pomiaru – do 4 tygodni następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie.
w1.2.1.1	Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (granty)	osoba	0	17	Źródło pomiaru: zaświadczenie z PUP, oświadczenie o poszukiwaniu pracy. Sposób pomiaru – do 4 tygodni następujących po zakończeniu udziału uczestnika.
	Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (konkursy)	osoba	0	38	Pomiar po zakończeniu realizacji projektu finansowanego w ramach LSR i w okresie trwałości jego realizacji (niezbędnym dla zweryfikowania wskaźnika). Źródła danych: ankiety monitorujące beneficjentów;

					<p> sprawozdania z realizacji operacji; dokumenty rozliczeniowe konkursu; raporty/sprawozdania specjalistów</p>
w1.2.1.2	<p> Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (granty)</p>	osoba	0	10	<p> Źródło pomiaru: kopie umów o pracę, umowy cywilno-prawnej, dokumenty potwierdzające fakt prowadzenia działalności gospodarczej (CEIDG) Sposób pomiaru – do 4 tygodni po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie.</p>
	<p> Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (konkursy)</p>	osoba	0	21	<p> Pomiar po zakończeniu realizacji projektu finansowanego w ramach LSR i w okresie trwałości jego realizacji (niezbędnym dla zweryfikowania wskaźnika). Źródła danych: ankiety monitorujące beneficjentów; sprawozdania z realizacji operacji; dokumenty rozliczeniowe konkursu, dokumenty potwierdzające podjęcie i utrzymanie zatrudnienia (adekwatnie do formy zatrudnienia)</p>
1.2.1.3	<p> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna (granty)</p>	osoba	0	56	<p> Źródło: dokumenty potwierdzające postęp w procesie aktywizacji społecznej np. opinia psychologa, pedagoga, terapeuty, pracownika socjalnego o samodzielności potwierdzona m.in. zaświadczeniami z różnych</p>

					instytucji/ zaświadczenie o podjęciu nauki/ zaświadczenie o podjęciu/zakończeniu terapii uzależnienia, zaświadczenie o rozpoczęciu udziału w zajęciach w ramach CIS, KIS, zaświadczenie o podjęciu wolontariatu. Sposób pomiaru – do 4 tygodni następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie.
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna (konkursy)	Osoba	0	65	Pomiar po zakończeniu realizacji projektu finansowanego w ramach LSR i w okresie trwałości jego realizacji (niezbędnym dla zweryfikowania wskaźnika). Źródła danych: ankiety monitorujące beneficjentów; sprawozdania z realizacji operacji; dokumenty rozliczeniowe konkursu
w1.2.2.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna (granty)	osoba	0	170	Źródło: dokumenty potwierdzające postęp w procesie aktywizacji społecznej np. opinia psychologa, pedagoga, terapeuty, pracownika socjalnego o samodzielności potwierdzona m.in. zaświadczeniami z różnych instytucji/ zaświadczenie o podjęciu nauki/ zaświadczenie o podjęciu/zakończeniu terapii uzależnienia, zaświadczenie o rozpoczęciu udziału w zajęciach w ramach CIS, KIS, zaświadczenie o podjęciu wolontariatu. Sposób pomiaru – do 4 tygodni

						następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie.	
W1.3.1.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły wiedzę w zakresie przedsiębiorczości społecznej po opuszczeniu programu (granty)	Osoba	0	35		Źródło pomiaru: dokumenty potwierdzające pozyskanie wiedzy, opinia prowadzącego zajęcia/trenera. Sposób pomiaru – do 4 tygodni następujących po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie.	
W1.3.1.2	Liczba utworzonych partnerstw publiczno-społecznych (granty)	Szt.	0	2		Źródło pomiaru: umowy partnerskie. Sposób pomiaru – do 4 tygodni następujących po zakończeniu projektu objętego grantem.	
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs,	Wskaźniki produktu			
				Nazwa	jednostka miary	Wartość	Źródło danych/sposób pomiaru

			projekt grantowy, operacja własna itp.)			początkowa 2016 rok	końcowa 2023 rok	
1.1.1	Działania aktywnej integracji o charakterze środowiskowym: kluby samopomocy (w tym z programem rówieśniczym obejmujące min.: rówieśnicze doradztwo, edukację, liderowanie, coaching rówieśniczy) oraz świetlice środowiskowe (w tym z programem socjoterapeutycznym, programem rówieśniczym obejmujące min.: rówieśnicze doradztwo, edukację, liderowanie, coaching rówieśniczy)	osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru objętego LSR (w tym grupy defaworyzowane)	projekt grantowy, operacje	Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie (granty)	osoba	0	30	Źródło pomiaru: umowa z uczestnikiem wraz z zaświadczeniem (oświadczeniem) potwierdzającym status osoby wykluczonej np. z ośrodka pomocy społecznej. Sposób pomiaru – w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie lub w momencie przystąpienia do określonej formy wsparcia w ramach projektu.
				Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie (konkurs)	Osoba	0	50	Pomiar po zakończeniu realizacji projektu finansowanego w ramach LSR. Źródła danych: ankiety monitorujące beneficjentów; sprawozdania z realizacji operacji; dokumenty rozliczeniowe operacji.

1.1.2	Działania aktywnej integracji o charakterze środowiskowym, kluby młodzieżowe (w tym z programem rówieśniczym obejmujące m.in.: rówieśnicze doradztwo, edukację, liderowanie, coaching rówieśniczy) oraz inne z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym)	osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru objętego LSR (w tym grupy defaworyzowane) oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	projekt grantowy	Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	osoba	0	102	Źródło pomiaru: umowa z uczestnikiem wraz z zaświadczeniem (oświadczeniem) potwierdzającym status osoby wykluczonej np. z ośrodka pomocy społecznej. Sposób pomiaru – w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie lub w momencie przystąpienia do określonej formy wsparcia w ramach projektu.
1.2.1	Działania z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej, kluby pracy oraz aktywizacja społeczno-zawodowa (w tym szkolenia podnoszące kompetencje/lub dające nowe umiejętności zawodowe i społeczne	osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru objętego LSR (w tym grupy defaworyzowane)	projekt grantowy i konkursowy	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie (granty)	osoba	0	100	Źródło pomiaru: umowa z uczestnikiem wraz z zaświadczeniem (oświadczeniem) potwierdzającym status osoby wykluczonej np. z ośrodka pomocy społecznej. Sposób pomiaru – w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie lub w momencie przystąpienia do określonej formy wsparcia w ramach projektu.

				Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie (konkursy)	osoba	0	115	Pomiar po zakończeniu realizacji projektu finansowanego w ramach LSR. Źródła danych: ankiety monitorujące beneficjentów; sprawozdania z realizacji operacji; dokumenty rozliczeniowe operacji.
1.2.2	Działania służące włączeniu społecznemu poprzez różne formy aktywności obywatelskiej, m.in.: usługi wzajemnościowe i samopomocowe; działania służące kreowaniu liderów lub animatorów aktywności lokalnej oraz obywatelskiej, innej rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej	osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru objętego LSR (w tym grupy defaworyzowane) oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	projekt grantowy	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	osoba	0	303	Źródło pomiaru: umowa z uczestnikiem wraz z zaświadczeniem (oświadczeniem) potwierdzającym status osoby wykluczonej np. z ośrodka pomocy społecznej. Sposób pomiaru – w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie lub w momencie przystąpienia do określonej formy wsparcia w ramach projektu.

1.3.1	Działania wspierające rozwój gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej, w tym: działania animacyjne, budowanie i rozwój lokalnych partnerstw publiczno-społecznych na rzecz tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw społecznych i inne wspierające rozwój gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej	osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru objętego LSR (w tym grupy defaworyzowane)	projekt grantowy	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie	osoba	0	50	Źródło pomiaru: umowa z uczestnikiem wraz z zaświadczeniem (oświadczeniem) potwierdzającym status osoby wykluczonej np. z ośrodka pomocy społecznej. Sposób pomiaru – w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie lub w momencie przystąpienia do określonej formy wsparcia w ramach projektu.

* Wskaźnik produktu „Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach LSR” naliczany jest w ramach trzech celów szczegółowych i konkretnych przedsięwzięć. Łączna liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w ramach LSR wynosi 750 osób i jest sumą wskaźników przypisanych do przedsięwzięć **celu szczegółowego 1.1**: przedsięwzięcia 1.1.1 (80 osób), 1.1.2 (102 osoby), **celu szczegółowego 1.2**: przedsięwzięcie 1.2.1 (215 osób), 1.2.2 (303 osoby) oraz **celu szczegółowego 1.3**: przedsięwzięcie 1.3.1 (50 osób).

V.8 Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR

Lokalna Strategia Rozwoju jest strategią jednofundusową, opierającą się na realizacji działań finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 w ramach Osi Priorytetowej 11 „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność”, w Działaniu 11.1 „Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR”.

- **Cel tematyczny:** Cel ogólny 1.0 oraz cele szczegółowe są zgodne i wpisują się w Cel tematyczny 9 „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją”. Zgodność ta osiągnięta jest poprzez zorientowanie celów LSR na problematykę włączenia społecznego oraz skierowanie przedsięwzięć LSR do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia.
- **Priorytet inwestycyjny:** LSR realizuje Priorytet Inwestycyjny 9vi „Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność” poprzez ujęcie interwencji w formule mechanizmu RLKS i oparcie jej na metodach partycypacyjnych włączających społeczność lokalną w budowanie LSR.
- **Cel szczegółowy Działania 11.1:** Cele i działania LSR zorientowane są także na cel szczegółowy przypisany do Działania 11.1 „Wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju” poprzez zaplanowanie i realizację działań aktywizacji społecznej i społeczno-zawodowej mieszkańców na obszarze LSR.

V.9 Lokalna Strategia Rozwoju a Gminny Program Rewitalizacji

Na obszarze objętym LSR obowiązywał do 2015 roku Lokalny Program Rewitalizacji, a obecnie Miasto przystąpiło do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji. W tym celu wykonano już prace badawcze, zebrane dane poddano analizie i interpretacji w celu delimitacji obszaru zdegradowanego. Diagnoza wykazała dwa zdegradowane obszary: Śródmieście i Zachód Przemysłowy. Jako główne problemy tych obszarów zdiagnozowano przede wszystkim bezrobocie i ubóstwo mierzone odsetkiem osób bezrobotnych w populacji mieszkańców (dla obszaru Śródmieście wyniósł on 15,3%, dla obszaru Zachód Przemysłowy 16,88% przy średnim odsetku dla miasta-obszaru LSR na poziomie 7,8%) oraz odsetka osób objętych pomocą społeczną (odpowiednio 28,47% i 39,42% przy średniej 12,3% dla miasta). Wskazanim powyżej głównym problemom towarzyszą inne negatywne zjawiska, jak niski poziom edukacji, niski poziom kapitału społecznego, przestępczość itd.

Ponieważ wskazane obszary planowane do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji (GPR) wchodzi w skład obszaru LSR, a wymienione problemy i zjawiska negatywne diagnozowane są także w diagnozie obszaru LSR, realizacja LSR przewiduje wdrażanie projektów zgodnych z GPR. Zgodność ta będzie (niejako „automatycznie”) zapewniona na poziomie podejmowanych w projektach działań, jak i dzięki koncentracji tych działań na niwelowaniu negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych (w zgodzie z celami i założeniami LSR). Dodatkowo, w procedurach oceny i wyboru operacji i projektów grantowych zaplanowano możliwość uwzględnienia kryteriów premiujących, które premiować będą projekty adresowane do społeczności obszarów zdegradowanych, wskazanych w GPR.

V.10 Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

Lokalna Strategia Rozwoju jako strategia jednofundusowa finansowana jest z jednego źródła, tj. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 11 „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność”, Działanie 11.1 „Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR”. Dofinansowanie Europejskiego Funduszu Społecznego wynosi 95%, a wkład własny 5%.

Rozdział VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

W procesie tworzenia LSR powstały – również z uwzględnieniem ustaleń procesu partycypacyjnego – procedury i zasady regulujące kwestie wyboru i oceny operacji. Wypracowane rozwiązania spełniają warunki określone w Rozporządzeniu 1303/2013, zgodnie z którym zadaniem LGD jest m.in. „opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury wyboru oraz obiektywnych kryteriów wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów, gwarantują, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedury pisemnej”.

VI.1 Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji

Lokalna Strategia Rozwoju przewiduje, że w ramach LSR realizowane są trzy typy operacji:

- (1) **operacje realizowane indywidualnie** w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny LGD, a następnie przedkładane do weryfikacji do samorządu województw.
- (2) **projekty grantowe**, a więc operacje, której beneficjent będący LGD udziela innym podmiotom wybranym przez LGD („grantobiorcom”) grantów na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji.
- (3) **operacje „własne” LGD**, w których beneficjentem i realizatorem operacji jest LGD. Operacje własne to operacje kluczowe dla osiągnięcia celów LSR, służące dobru ogółu, które są realizowane samodzielnie przez LGD i które nie spotkały się z zainteresowaniem innych wnioskodawców.

Dla potrzeb wyboru projektów grantowych (grantobiorców) oraz operacji opracowane i zatwierdzone zostały odpowiednio: „Procedury wyboru i oceny operacji w ramach LSR”, „Procedury wyboru i oceny grantobiorców w ramach projektów grantowych wraz z opisem sposobu rozliczania grantów, monitorowania i kontroli”, „Kryteria wyboru operacji wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów” oraz „Kryteria wyboru grantobiorców wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów”.

Na realizację projektów grantowych przeznaczonych zostanie co najmniej 70% środków. W ramach operacji wydatkowane zostanie 30% środków.

VI.2 Ogólna charakterystyka rozwiązań formalno-instytucjonalnych. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Zgodnie z obowiązującym podejściem do tworzenia i upubliczniania procedur wyboru, LSR nie zawiera procedur, bowiem są one przedkładane samorządowi województwa wraz z LSR do oceny i stanowią załącznik do umowy ramowej na realizację LSR. Jednak ze względu na fundamentalne znaczenie procedur i zasad dla udzielania wsparcia finansowego, jak i z uwagi na potrzebę pełnej transparentności procesu oceny, procedury i kryteria zostały wypracowane w procesie partycypacyjnym powstawania LSR, jak i po ich sformułowaniu skonsultowane ze środowiskiem lokalnym (mieszkańcami i podmiotami z obszaru LSR), jak i ich ostateczna wersja podawana jest do publicznej wiadomości (przede wszystkim poprzez zamieszczenie na stronie internetowej LGD).

Procedury, jak i kryteria wyboru zostały tak skonstruowane, aby poszczególne nabory operacji/grantobiorców gwarantowały wybór projektów wpisujących się w osiąganie celów i wskaźników LSR. Procedury wyboru określają tryb postępowania w procesie naboru, w tym ogłaszanie naboru, składanie wniosków, ich ocenę i wybór, realizację operacji i grantów. Podstawę do oceny merytorycznej wniosku stanowi karta weryfikacji wstępnej wniosku. Procedury wyboru operacji i grantów określa Załącznik 1 do Regulaminu Rady LGD „Procedura wyboru i oceny Grantobiorców” oraz Załącznik 2 do Regulaminu Rady LGS „Procedura wyboru i oceny operacji”.

- I. „Procedura wyboru i oceny Grantobiorców” oraz „Procedura wyboru i oceny operacji” zostały szczegółowo opisane w Regulaminie Organizacyjnym Rady oraz w załącznikach do

regulaminu. Ostateczny kształt procedur jest wynikiem konsultacji społecznych z lokalnym środowiskiem (mieszkańcami obszaru LSR), z członkami LGD.

Cel wprowadzenia i stosowania procedur to zapewnienie przede wszystkim:

- ↪ zgodności działań realizowanych w ramach LSR z RPO WK-P,
- ↪ wyłonienia operacji o najwyższej jakości,
- ↪ realizacji działań, które w najwyższym stopniu służą realizacji LSR,
- ↪ zagwarantowania realizacji przedsięwzięć wskazanych przez społeczność lokalną w procesie tworzenia LSR,
- ↪ uwzględnienia opinii przedstawicieli wszystkich sektorów.

Podstawowymi założeniami dla wprowadzenia i stosowania procedur są zasady niedyskryminacji, przejrzystości i unikania konfliktu interesów. Każdą z procedur przyjmuje jak i dokonuje jej ewentualnej zmiany najwyższy organ LGD, czyli Walne Zebranie Członków. Proces wprowadzenia zmiany poprzedzany jest konsultacjami społecznymi ogłaszanymi przez Radę LGD.

II. „**Kryteria wyboru operacji i grantów**” zostały skonsultowane – w tym samym procesie co procedura wyboru operacji – z członkami LGD oraz podane do konsultacji społecznej poprzez upublicznienie na stronie internetowej dedykowanej LGD i LSR.

Ostateczny kształt kryteriów (kryteriów wyboru operacji i grantobiorców) uchwała Rada LGD w drodze głosowania zwykłą większością głosów. Wniosek o wprowadzenie zmiany w kryteriach wyboru jednego lub drugiego typu może zostać zgłoszony przez członka LGD. Wniosek taki rozpatruje Rada, a po jego zaakceptowaniu zatwierdza Walne Zebranie Członków. Następnie Stowarzyszenie zgłasza zmiany do Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Kryteria wyboru operacji i grantobiorców zostały uzgodnione z wymogami określonymi w Szczegółowym Opisie Priorytetów RPO WK-P na lata 2014-2020 i podzielone na kryteria zgodności z LSR i Lokalne Kryteria Wyboru.

Na kryteria zgodności z LSR – weryfikowane na zasadzie „0-1” („spełnia-nie spełnia/ nie dotyczy”) – składają się kryteria formalne służące określeniu formalnej zgodności wniosku z zasadami naboru, zgodności treści wniosku z politykami UE, itp.

Natomiast **lokalne kryteria wyboru** ustalane są przez Radę LGD w zależności od specyfiki danego naboru wniosków i należą do nich kryteria dostępu weryfikowane na zasadzie „0-1” („spełnia-nie spełnia/ nie dotyczy”), które służą określeniu formalnej zgodności ze szczegółowymi zapisami regulaminu, właściwymi dla danego naboru oraz kryteria premiujące punktowane, które służą podkreśleniu dodatkowych czynników, podnoszących jakość zaplanowanych działań, a ważnych z punktu widzenia danego naboru i LSR.

VI.3 Innowacyjność w kryteriach wyboru operacji

W kryteriach wyboru projektów została uwzględniona innowacyjność. Ze względu na charakter działań właściwych dla LSR, źródła jej finansowania (EFS) oraz typy projektowe (opisane w SzOOP RPO WK-P 2014-020), innowacyjność nabiera specyfiki właściwej działaniom społecznym. Przez innowacyjność rozumie się w tym kontekście wdrożenie na obszarze LSR (w ramach realizacji LSR) nowego lub udoskonalonego produktu, usługi, jak też procesu bądź sposobu zmobilizowania lokalnych zasobów, zwłaszcza społecznych.

Innowacje w działaniach skierowanych na włączenie społeczne oraz aktywizację społeczno-zawodową oznaczają (zastosowane w poszczególnych projektach łącznie lub rozdzielnie, w zależności od stopnia złożoności, skali i charakteru działań):

- ↪ podejmowanie działań odpowiadających na wyzwania charakterystyczne dla danej społeczności (osiedla, ulicy, grupy, etc.);

- ↪ nieszablonowe narzędzia aktywizacji społeczno-zawodowej;
- ↪ uwzględnienie współpracy międzysektorowej;
- ↪ unikanie standardowych, utartych schematów diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych.

Ocena innowacyjności operacji koncentrowała się będzie na adekwatności proponowanych rozwiązań względem diagnozy, jakości stosowanych form aktywizacji społeczno-zawodowej i obywatelskiej, formuły działań, w tym ich realizacji we współpracy z innymi środowiskami i podmiotami oraz w formach i na zasadach nieszablonowych. Aby zapewnić innowacyjność sposobu realizacji LSR, LGD uwzględniła w kryteriach wyboru premiowanie punktów innowacyjnych poprzez ujęcie innowacyjności jako elementu podlegającego ocenie punktowanej.

Rozdział VII. Plan działania

Plan działania to szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu dla wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć w ramach LSR oraz wskazuje harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników rezultatu dla poszczególnych celów szczegółowych ujętych w LSR.

Szczegółowy harmonogram realizacji planu działania stanowi ⇒ **Załącznik nr 3.** do niniejszej LSR. W planie przewidziano osiągnięcie wskaźników w trzech „śródkresach”, tj. do roku 2018 (min. 20% całościowej wartości wskaźników), do roku 2021 (min. 85% wartości docelowej wskaźników) oraz finalnie do roku 2023 (do 100% wartości docelowej wskaźników). Wykazane wartości osiągnięcia wskaźników to ich minimalny poziom przewidziany dla danego okresu.

Plan działania jest ściśle powiązany z logiką realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju. Plan powstał z uwzględnieniem rekomendacji, uwag i propozycji mieszkańców, które zgłaszane były podczas konsultacji społecznych z lokalną społecznością.

Rozdział VIII. Budżet LSR

Lokalna Strategia Rozwoju finansowana będzie z jednego funduszu – ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Na realizację Strategii planuje się przeznaczyć 1.451.929,49 Euro (tj. 5.807.717,96 zł) dofinansowania z EFS oraz wkład własny. Wysokość ww. wsparcia wyliczona jest zgodnie z założeniami realizacji RPO WK-P 2014-2020 (odpowiednio do liczby mieszkańców obszaru objętego LSR i poziomu dopuszczalnego wsparcia).

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe EFS w ramach RPO WKP (PLN)	Razem EFSI (PLN)
Realizacja LSR	5 807 717,96	5 807 717,96
Koszty bieżące	580 771,60	580 771,60
Animowanie	580 772,00	580 772,00
Razem	6 969 261,56	6 969 261,56

Na realizację działań w ramach kosztów bieżących i działań animacyjnych planuje się przeznaczyć 20% kwoty wsparcia finansowego.

Szczegółowe ujęcie (harmonogram) wydatkowania środków w kolejnych okresach rozliczeniowych („śródkresach”) i powiązany z wydatkami harmonogram osiągnięcia wskaźników w odniesieniu do każdego z celów szczegółowych wskazuje ⇒ **Załącznik 3. Plan działania.**

Rozdział IX. Plan komunikacji

Plan komunikacji zakłada realizację działań ukierunkowanych na jak najszersze włączenie społeczności lokalnych – mieszkańców obszaru LGD, przy zachowaniu skutecznej i obustronnej komunikacji. Za koordynację działań informacyjnych i promocyjnych odpowiadać będzie Biuro LGD.

Plan komunikacji, który jest efektem działań partycypacyjnych społeczności lokalnej (tj. ustalenie jego zasad miało miejsce w trakcie tworzenia LSR, a ostateczny kształt został poddany konsultacjom społecznym i uwzględnia uwagi zgłoszone w ramach konsultacji) określa cele działań komunikacyjnych, środki przekazu i weryfikację ich efektywności oraz wskazuje adresatów poszczególnych działań.

Szczególne narzędzia komunikacji przewidziano dla zidentyfikowanych grup docelowych interwencji, w tym grup defaworyzowanych zgodnie z ⇒ **Rozdziałem III**. Działania adresowane do tych grup polegały będą przede wszystkim na kontaktach bezpośrednich (m.in. na formule spotkań informacyjnych).

Cele szczegółowe Planu komunikacji skupione są przede wszystkim na budowaniu wizerunku i postrzeganiu Lokalnej Grupy Działania Miasto Włocławek jako silnego i przyjaznego animatora i inkubatora innowacyjnych działań na rzecz lokalnej społeczności oraz na osiągnięciu wysokiej aktywności w procesie naboru projektów, które skutkować będą wysoką jakością przedstawianych wniosków o dofinansowanie. Plan komunikacji zakłada również regularne badanie efektywności podejmowania działań promocyjnych, które mają służyć lepszemu nawiązywaniu dialogu z mieszkańcami obszaru objętego działaniem LGD oraz poprawę jakości działań podejmowanych przez LGD.

Plan komunikacji, w tym wskazanie jego celów, zaplanowanych działań komunikacyjnych, grup adresatów oraz wskaźników realizacji działań komunikacyjnych ma formę tabelaryczną i został zamieszczony w ⇒ **Załączniku 5**.

Rozdział X. Zintegrowanie

Komplementarność LSR z dokumentami o charakterze krajowym, regionalnym oraz lokalnym daje gwarancję jej skutecznego wykonania. Aby potwierdzić założenia LSR dokument ten został poddany analizie pod kątem jego zgodności z ww. dokumentami.

X.1 Poziom krajowy

1. Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka sprawne państwo (SRK 2020)

LSR wpisuje się w cele oraz priorytety Strategii Rozwoju Kraju 2020. W sposób szczególny działania LSR nawiązują do następujących celów Strategii: wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela; rozwój kapitału społecznego; zwiększanie aktywności zawodowej; poprawa jakości kapitału ludzkiego; zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych; wykluczeniem społecznym; zmniejszenie ubóstwa.

2. Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

LSR jest komplementarny wobec kierunków Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020. LSR jest zgodny m.in.: z celem szczegółowym nr 3 „Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym” oraz z celem szczegółowym nr 5 „Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli”.

3. Dokument Perspektywa uczenia się przez całe życie

LSR nawiązuje także do dokumentu „Perspektywy uczenia się przez całe życie” (dokument ten opracowany został przez Międzyresortowy Zespół ds. uczenia się przez całe życie powołany zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów nr 13 z 17 lutego 2010 r., a jego celem jest zapewnienie spójności działań na rzecz uczenia się przez całe życie określonych w strategiach rozwoju, w tym działań na rzecz spójności krajowego systemu kwalifikacji, z uwzględnieniem kontekstu europejskiego

i krajowej specyfiki). LSR nawiązuje w szczególności do celu 4, który podkreśla konieczność prowadzenia kształcenia i szkolenia dopasowanego do potrzeb zrównoważonej gospodarki, zmian na rynku pracy i potrzeb społecznych oraz do celu 5 „Środowisko pracy i zaangażowania społecznego sprzyjające upowszechnieniu uczenia się dorosłych”.

4. Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój

LSR jest zgodny z założeniami Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój, który mówi m.in.: o konieczności rozwoju ekonomii społecznej, usług społecznych, zwiększeniu wiedzy o potrzebach kwalifikacyjno-zawodowych.

X.2 Poziom regionalny

1. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020– Planmodernizacji 2020+.

Przygotowana LSR jest zgodna z najważniejszym regionalnym dokumentem o charakterze strategicznym. Strategia Rozwoju Województwa postuluje kształtowanie społeczeństwa w kierunku postaw proinnowacyjnych zarówno w przekazywaniu umiejętności oraz zdobywaniu wykształcenia. Wskazuje na zasadność wdrażania innowacji w życiu codziennym oraz pobudzanie kreatywności mieszkańców w różnych obszarach np. obywatelskości, promocji historii i kultury lokalnej. Tym samym założenia LSR, które uwzględniają i realizują powyższe kwestie wpisują się w Strategię wojewódzką.

2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020

LSR problemowo nawiązuje do zapisów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W sposób szczególny komplementarność LSR jest związana z osią 9 RPO WK-P, która zakłada tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi sektora ekonomii społecznej, który łącząc cele społeczne z ekonomicznymi stanowi skuteczny instrument aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Przygotowana Strategia tematycznie jest zintegrowana z osią priorytetową 10 RPO, w której przewidziano działania dotyczące rozwijania kompetencji kluczowych oraz postaw kreatywności, innowacyjności czy umiejętności pracy zespołowej, jako najbardziej pożądanych z punktu pracodawców.

Dokument jest również zgodny z założeniami i priorytetami osi 11, która ma wspierać poprawę spójności społecznej. Dążenie do spójności będzie realizowane poprzez zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w ramach działań o charakterze środowiskowym i animację społeczną. Podejmowane będą także działania wspierające przedsięwzięcia ukierunkowane m.in. na animację, tworzenie, rozwój i współpracę w ramach lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości społecznej.

X.3 Poziom lokalny

1. Strategia Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji dla miasta Włocławek oraz obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie

Strategia LSR wprost nawiązuje do Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji dla miasta Włocławek oraz obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie. Nawiązanie to jest widoczne zwłaszcza w opisanych kierunkach działań OSI, czyli: rozwój i promocja edukacji nieformalnej, wzmacnianie relacji i więzi społecznych, kształtowanie więzi międzypokoleniowej jako podstawy solidarności wszystkich pokoleń, tworzenie warunków rozwoju społecznego osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i niesamodzielnych, rozwój form opieki dla realizacji potrzeb starzejącego się społeczeństwa i ludności niesamodzielnej, budowa systemu wspierania rodziny.

2. Strategia Rozwoju Miasta Włocławek 2020

LSR pozostaje w zgodzie z celem 6 Strategii Rozwoju Miasta, w ramach którego przewidziane są działania zmierzające do budowania marki miasta, budowania tożsamości lokalnej, utworzenie warunków do partycypacji i efektywnej komunikacji społecznej, oraz rozwój ekonomii społecznej. Pośrednio LSR nawiązuje także do celu 3 „Tworzenie warunków do budowania kadr nowoczesnej

gospodarki i ich wykorzystania” i do celu 4 „Dążenie do wzmocnienia atrakcyjności miasta jako miejsca do życia”.

X.4 Opis zintegrowania podmiotów zaangażowanych w realizację LSR

Zintegrowane podejście jest widoczne m.in. w doborze celów i przedsięwzięć zaplanowanych w LSR. Realizacja celu 1 związanego ze wzrostem aktywności społeczno-zatrudnieniowej mieszkańców obszaru LSR jest uzupełniana celem 3 polegającym na wzroście aktywności mieszkańców Włocławka. Realizacja tych dwóch celów prowadzi do podniesienia aktywności obywatelskiej i aktywności społecznej mieszkańców Włocławka (cel 2).

- ↪ Na poziomie działań widoczne jest także zintegrowanie, np. zaplanowane w LSR szkolenia będą pomocne w realizacji przedsięwzięć związanych z rozwojem podmiotów ekonomii społecznej. W zaplanowane działania mogą włączyć się wszystkie podmioty i instytucje, a w praktyce bez udziału reprezentantów trzech sektorów nie jest możliwe zrealizowanie celów szczegółowych LSR.
- ↪ Przy realizacji przedsięwzięć LSR wykorzystywane będą zasoby podmiotów zaangażowanych w rozwiązanie zdiagnozowanych problemów, np. MOPR (wiedza pracowników) i III sektor (metody pracy). Uzupełnieniem zintegrowanego podejścia do LSR jest zaangażowanie dodatkowych osób i podmiotów: parafie, firmy, lokalni liderzy, osoby o uznanym autorytecie, kluby, grupy samopomocowe.
- ↪ Zintegrowanie na poziomie obszaru będzie zrealizowane m.in. poprzez działania komunikacyjne kierowane na cały obszar LSR.

Cele szczegółowe LSR zostały sformułowane tak, że każdy z nich realizowany jest przez zestaw przedsięwzięć ze sobą zintegrowanych (spójnych i kompleksowych) z aktywnym udziałem różnych sektorów. Dotyczy to zwłaszcza celu szczegółowego 1.2 oraz celu szczegółowego 1.3, które zapewniają interwencję prowadzoną według sekwencji działań (np. w celu szczegółowym 1.3 są to działania przybliżające możliwości ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej, dalej polegające na budowaniu i rozwijaniu oferty podmiotów ekonomii społecznej, a wreszcie służące rozwijaniu ich działalności m.in. dzięki nawiązywaniu przez te podmioty partnerstw lokalnych z podmiotami z innych sektorów). Przedsięwzięcia aktywizujące, w tym zachęcające do aktywności społecznej i obywatelskiej zaplanowane w celach szczegółowych 1.1 oraz 1.2 pozwalają na integrowanie kilku branż gospodarczych, m.in. w służbie animowania przez organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą i/lub działalność odpłatną pożytku publicznego przedsięwzięć na rzecz osób z grup defaworyzowanych, jak też w budowaniu wsparcia w formie szkoleń i staży w różnych branżach gospodarki (w odniesieniu do przedsiębiorstw z różnych branż), jak też dzięki promowaniu współpracy przedsiębiorstw z sektorem pozarządowym w formule CSR.

Rozdział XI. Monitoring i ewaluacja

Procesu monitoringu i ewaluacji dotyczy zarówno funkcjonowania LGD oraz wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Nadrzędną funkcją obu procesów jest pozyskiwanie danych i informacji zwrotnych o stanie i postępie w realizacji LSR, dbałość o prawidłowy przebieg wdrażania LSR, stałe podnoszenie jakości oraz efektywności działań mających na celu wdrożenie LSR i prawidłowość wydatkowania środków publicznych. Zaplanowane procesy umożliwiają reagowanie na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na obszarze LGD. Procesom monitoringu i ewaluacji podlegać będzie:

- a. **funkcjonowanie LGD** – analiza i ocena działań podejmowanych przez LGD, standardu funkcjonowania organów LGD, standardu pracy biura LGD, ocena przebiegu procedur konkursowych, sposobu przepływu informacji i komunikowania, ocena personelu, kanałów i efektywność promocji, animowania - aktywizacji społeczności lokalnej. Ocena dokonywana będzie przez Zarząd LGD i Organy Statutowe LGD.
- b. **stan realizacji LSR** – LGD dokonywać będzie systematycznej oceny realizacji LSR w aspekcie rzeczowym i finansowym, w tym jakości stosowanych kryteriów wyboru i procedur, przebiegu procesu wdrażania, osiągania wskaźników produktu i wskaźników rezultatu, biorąc pod uwagę adekwatność, skuteczność, efektywność, oddziaływanie. Oceniana będzie także prawidłowość przebiegu realizowanych działań (operacji, grantów), będących elementem wdrażania LSR.

Monitoring – regularny i realizowany na bieżąco proces, za który odpowiadać będzie Biuro LGD. Proces monitoringu obejmie gromadzenie i analizowanie danych ilościowych i jakościowych dotyczących funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji LSR w zakresie rzeczowym i finansowym. Metody: analiza stopnia osiągania mierzalnych wskaźników wykonalności LSR poprzez pośredni kontakt z beneficjentami wsparcia LSR (np. mailowy, telefoniczny) oraz bezpośredni kontakt np. poprzez wizyty monitoringowe w miejscach realizacji operacji, analiza dokumentacji przedsięwzięć projektowych. Monitoring obejmie stan i postęp wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD. Procesem monitoringu objęte zostaną w szczególności następujące elementy (zwłaszcza pod względem ich zgodności z harmonogramem): **(1)** poziom wydatkowania środków na poszczególne cele i przedsięwzięcia LSR, **(2)** stan realizacji konkursów, **(3)** stan realizacji LSR na podstawie mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników celów LSR, **(4)** stan osiągania założeń w zakresie realizacji planu komunikacji. W celu prowadzenia działań monitoringowych gromadzone będą: **(a)** dane finansowe (obrazujące stan i postęp w realizacji budżetu), **(b)** dane rzeczowe (obrazujące stan realizacji wskaźników LSR).

Ewaluacja obejmie funkcjonowanie LGD oraz wdrażanie LSR. Proces ewaluacji LSR będzie miał charakter wieloletni i etapowy. Ewaluacja LSR dostarczać będzie rzetelnych, obiektywnych i użytecznych informacji, które zostaną wykorzystane w procedurze aktualizacji LSR oraz w procesach decyzyjnych i przy współpracy podmiotów zaangażowanych we wdrażanie LSR. Ewaluacja wdrażania LSR obejmuje kluczowe z punktu widzenia oceny efektów etapy: **(1)** ewaluację przedsięwzięć projektowych (włączając odbiorców wsparcia), **(2)** ewaluację konkursów organizowanych przez LGD (adekwatność i efektywność w kontekście celów LSR), **(3)** ewaluację wykonania celów i budżetu w skali roku (doroczne, sprawozdania), **(4)** ewaluację pod kątem „kamieni milowych” wykonania wskaźników i budżetu (w odniesieniu do trzech „śródkresów”, tj. do 2018, do 2021 i do 2023 roku).

Typy realizowanej ewaluacji z uwagi na moment uruchomienia:

- o **Ewaluacja ex-ante**. Ocena operacji w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji, która polega na uzasadnieniu spodziewanych rezultatów oraz ich ocenę pod kątem osiągania wpływu na LSR w stosunku do planowanego przedsięwzięcia. Została zrealizowana na etapie diagnozowania problemów, potrzeb grup docelowych obszaru LSR, analizy potencjału społeczności lokalnej – stosując badania własne, ankietyzację, analizę danych zastanych, a zwłaszcza poprzez partycypacyjne metody konsultacji społecznych założeń i elementów LSR,

- **Ewaluacja on-going.** Ocena działań zrealizowanych, ale znajdując się w trakcie wdrażania LSR. Ewaluacja będzie realizowana etapowo w kluczowych punktach realizacji wskaźników produktów i rezultatów oraz realizacji budżetu LSR w okresach 2018, 2021 i 2023. Ewaluacja *on-going* obejmować będzie także ocenę jakości funkcjonowania LGD i jego organów oraz działalności Biura LGD.
- **Ewaluacja ex-post.** Ocena dokonywana po zakończeniu podejmowanych działań, jej celem jest określenie trwałości rezultatów oraz efektywności zrealizowanej interwencji.

W procesie wdrażania LSR i jej ewaluacji zaplanowano angażowanie społeczności lokalnej w realizację procesu ewaluacji. Włączanie mieszkańców obszaru LSR, przedstawicieli wszystkich sektorów z zastosowaniem metod partycypacyjnych wdrożono już na etapie tworzenia założeń i elementów LSR. Każdy etap i element współtworzony na potrzeby LSR miał charakter partycypacyjny, obejmował włączanie społeczności lokalnej, w tym prowadzono elementy (1) ewaluacji ex-ante, czyli ocenę działań będących dopiero w fazie planowania i podejmowania decyzji (2) ewaluacja on-going i ex-post przewiduje badania m.in. opinii beneficjentów, uczestników projektów oraz społeczności lokalnej obszaru LSR (np. poprzez realizację spotkań i warsztatów, ankiet szkoleniowych, badania opinii klientów on-line oraz analizę sprawozdań z realizacji).

Wnioski i rekomendacje płynące z wyników ewaluacji oraz analizy danych monitoringowych zostaną zastosowane do:

- (A) Informowania społeczności lokalnej i pozostałych interesariuszy o stopniu osiągnięcia zaplanowanych celów i wskaźników, efektach wdrażania LSR, skuteczności wykorzystania środków finansowych UE;
- (B) Procedury aktualizacji LSR.

Jeżeli wnioski z działań monitoringowych lub wyniki procesu ewaluacji będą wykazywać negatywne zjawiska (np. niezgodność w stosunku do planowanego harmonogramu, planu działania LSR, inne trudności i problemy stanowiące ryzyko realizacji LSR) wymagające ingerencji, zastosowane zostaną procedury niwelowania tych zjawisk, jak też – w zależności od skali i charakteru rozpoznanych problemów – aktualizacji LSR. Aktualizacja może objąć np. kryteria wyboru operacji, wskaźniki, budżet.

Działania z zakresu monitoringu i ewaluacji prowadzone będą zasadniczo przez LGD we własnym zakresie z możliwością wykorzystania zewnętrznych ewaluatorów. Realizację działań ewaluacyjnych planuje się zwłaszcza na I kwartał 2019 roku, I kwartał 2022 roku oraz IV kwartał 2023 roku, przy czym wybrane elementy działalności LGD i wdrażania LSR mogą być również prowadzone na bieżąco, w zależności od potrzeb, bądź zgodnie z decyzją organów decyzyjnych LGD.

Rozdział XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Miasto Włocławek przeprowadziło analizę LSR pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W wyniku analizy stwierdzono, że realizacja LSR nie spełnia przesłanek, które nakazują przygotowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Analiza została dokonana w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie.

Rozdział XIII. Wykaz wykorzystanej literatury

1. Dokumenty i opracowania

- 1.. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku.
- 2.. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20 kwietnia 2004 roku.
- 3.. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.
- 4.. Program Operacyjny Wiedza Rozwój Edukacja, Warszawa, grudzień 2014.
- 5.. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 przyjęty Uchwałą nr 4/66/16 Zarządu Województwa z dnia 27 stycznia 2016 roku.
- 6.. Strategia Rozwoju Kraju 2020, Warszawa 2012 roku.
- 7.. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+, Toruń, 21 października 2013 roku.
- 8.. Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020, Toruń 2015.
- 9.. Ocena zasobów pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, grudzień 2013.
- 10.. Index zagrożenia ubóstwem w województwie kujawsko-pomorskim, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Toruń 2012.
- 11.. Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń, Włocławek w liczbach 2015, Główny Urząd Statystyczny, Bydgoszcz 2015.
- 12.. Strategia Miasta Włocławek 2020+, Gmina Miasto Włocławek.
- 13.. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Obszaru Strategicznej Interwencji dla miasta Włocławek oraz obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie, Gmina Miasto Włocławek.
- 14.. Strategia rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji dla miasta Włocławek oraz obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie 2020+.
- 15.. Sprawozdania z działalności MOPR we Włocławku w latach 2007-2014.
- 16.. Gądecki J., Kanabaj K., Kucz M., Diagnoza NGO 2014. Kondycja trzeciego sektora i sytuacja wolontariatu w województwie kujawsko-pomorskim, Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych Tłok, Toruń 2015.

2. Źródła internetowe

- 1.. Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego bydgoszcz.stat.gov.pl
- 2.. Strona Rynek Pracy pod lupą II, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu podlupa.wup.torun.pl
- 3.. Analiza Rynku Pracy w Powiecie Włocławek za okres od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku, Włocławek, styczeń 2016.
http://pup-wloclawek.pl/asynch/download/f_id/2707
- 4.. Strona internetowa Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu
http://www.pup.grudziadz.com.pl/urzed_pracy/statystyki_graficzne.html
- 5.. Sprawozdanie o rynku pracy za grudzień 2015, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
<http://pupinowroclaw.pl/uploads/files/statystyka/2015/MPiPS-01.2015.12.pdf>
- 6.. Sprawozdanie o rynku pracy za grudzień 2015, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
http://pup-wloclawek.pl/asynch/download/f_id/2703
- 7.. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie włocławskim w 2014 roku- część pierwsza, Włocławek, marzec 2015
http://pup-wloclawek.pl/asynch/download/f_id/2597
- 8.. Portal Polska w liczbach / www.polskawliczbach.pl/
- 9.. Strona internetowa gminy i miasta Włocławek / www.wloclawek.pl

3. Rejestry i wykazy

- 1.. Krajowy Rejestr Sądowy, Dział: Stowarzyszenia, inne organizacje społeczne i zawodowe, fundacje, ZOZ.

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1. Procedura aktualizacji LSR

- A. Wniosek o aktualizację LSR może złożyć członek Rady LGD, członek Komisji Rewizyjnej LGD, Członek Stowarzyszenia LGD oraz każdy mieszkaniec obszaru LGD, a także Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego.
- B. Wnioski składane są w formie pisemnej i przekazywane do Biura LGD pocztą lub mailowo. Wniosek o zmianę/aktualizację LSR nie ma określonego z góry formularza, ale wnioskujący winien jest wskazać zakres proponowanej zmiany/aktualizacji, jak i uzasadnić propozycję. Informacja o wszczęciu procedury aktualizacji LSR i jej kolejnych etapach jest na bieżąco upubliczniana na stronie internetowej LGD.
- C. Etapy rozpatrywania wniosku o aktualizację LSR:
- Etap 1.** Rada LGD na posiedzeniu przeprowadza wstępną analizę wniosku i na drodze głosowania zwykłą większością głosów podejmuje decyzję albo o jego odrzuceniu albo o skierowaniu do kolejnych etapów. Kryteria przyjęcia lub odrzucenia wniosku:
- formalne: czy proponowane we wniosku zmiany odpowiadają zakresowi LSR,
 - merytoryczne: na ile proponowane we wniosku zmiany przyczynią się do osiągnięcia celów LSR.
- Etap 2.** Rada LGD przeprowadza analizę otoczenia prawnego (w tym zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla) oraz ocenę skutków wprowadzenia zmian w LSR; na tym etapie Rada może skorzystać z pomocy eksperckiej; w efekcie przeprowadzonych działań Rada LGD podejmuje decyzję:
- o odrzuceniu wniosku,
 - o modyfikacji wniosku,
 - o skierowaniu wniosku (lub zmodyfikowanego wniosku) do konsultacji społecznych.
- Etap 3.** Biuro LGD przeprowadza konsultacje społeczne w ramach określonych przez Radę i przygotowuje sprawozdanie z ich przebiegu. Sprawozdanie z przebiegu konsultacji ujmuje propozycje, uwagi i opinie, które wpłynęły w trakcie konsultacji w sposób umożliwiający dyskusję i odniesienie się do poszczególnych propozycji, uwag i opinii.
- Etap 4.** Rada LGD na drodze uchwały przyjmuje decyzję o aktualizacji LSR.
- Etap 5.** Podczas Posiedzenia Zarządu LGD:
- dyrektor Biura referuje proces prac nad wnioskiem o aktualizację LSR,
 - Prezes Zarządu przedstawia projekt uchwały o aktualizacji LSR,
 - Zarząd LGD przeprowadza dyskusję nad projektem uchwały i zgłoszonymi propozycjami aktualizacji LSR,
 - na drodze głosowania zapada decyzja o przyjęciu lub odrzuceniu uchwały.
- Etap 6.** W przypadku pozytywnego rozpatrzenia zmian w LSR, zarząd LGD zgłasza zmiany do Instytucji Zarządzającej (Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego). W przypadku zgłoszenia przez Instytucję Zarządzającą uwag do zgłoszonych zmian w LSR, LGD zobowiązana jest do uwzględnienia zgłoszonych uwag i ponownego ich przedłożenia Samorządowi Województwa w wymaganym terminie.
- Etap 7.** Po otrzymaniu pisemnej akceptacji zmian przez Instytucję Zarządzającą, zaktualizowana LSR wchodzi w życie. Zapisy LSR w brzmieniu uwzględniającym wprowadzone zmiany obowiązują dla konkursów ogłoszonych po dniu otrzymania (wpłynięcia) zatwierdzenia zmian przez Instytucję Zarządzającą.
- D. Konieczność aktualizacji LSR może wystąpić m.in. w wyniku zaplanowanych na ostatni kwartał 2018 roku oraz na ostatni kwartał 2021 przeglądy śródkresowe.

Załącznik nr 2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Nadrzędną funkcją procesów monitoringu i ewaluacji jest pozyskiwanie danych i informacji zwrotnych o stanie i postępie w realizacji LSR, dbałość o prawidłowy przebieg wdrażania LSR, stałe podnoszenie jakości oraz efektywności działań mających na celu wdrożenie LSR i prawidłowość wydatkowania środków publicznych.

I. Kryteria uwzględniane w procesie ewaluacji

II. Typy realizowanej ewaluacji z uwagi na moment uruchomienia

- **Ex-ante**- ocena operacji w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji - polega na uzasadnieniu spodziewanych rezultatów oraz jego ocenę pod kątem osiągnięcia wpływu na LSR w stosunku do planowanego przedsięwzięcia. Została zrealizowana na etapie diagnozowania problemów, potrzeb grup docelowych obszaru LSR, analizy potencjału społeczności lokalnej – stosując badania własne, ankietyzację, analizę danych zastanych, a zwłaszcza poprzez partycypacyjne metody konsultacji społecznych założeń i elementów LSR,
- **On-going** - ocena działań zrealizowanych, ale znajdując się nadal w trakcie wdrażania LSR. Ewaluacja będzie realizowana etapowo w kluczowych punktach realizacji wskaźników produktów i rezultatów oraz realizacji budżetu LSR w okresach 2018, 2021 i 2023. Ewaluacja *on-going* obejmować będzie także ocenę jakości funkcjonowania LGD i jego organów oraz działalności Biura LGD.
- **Ex-post** – dokonywana po zakończeniu podejmowanych działań, jej celem będzie określenie trwałości rezultatów oraz efektywności zrealizowanej interwencji.

III. Metody ewaluacji

Metody	ilościowe	jakościowe
Techniki	zestawienia danych, dane zastane, ankiety	Wywiady, obserwacje, analizy dokumentów/dokumentacji, produktów wytworzonych
Narzędzia	Tabela, wykresy, diagramy	Kwestionariusze ankiety, wywiadu, obserwacji, wytyczne/dyspozycje do analizy dokumentacji

IV. Zakres ewaluacji

Funkcjonowanie LGD				
Przedmiot badania	Odpowiedzialny	Metoda/techniki /narzędzia	Czas i częstotliwość	Ocena
Funkcjonowanie LGD * działanie biura LGD, w tym pracowników biura * organy decyzyjne LGD * promocja działań LGD i komunikacja	Zarząd LGD (badanie/ocena własna - wewnętrzna) Organy statutowe LGD	Jakościowe: * Wywiady indywidualne i focusowe, analizy dokumentów pracy organów LGD * zebranie opinii dyrektora biura nt. pracowników/personel u biura * ankiety wśród odbiorców działań promocyjnych i komunikacyjnych	Minimum jeden raz w roku	* Standardów jakości funkcjonowania LGD, biura LGD * Rzetelność wypełniania obowiązków wynikających z umowy * realizacja LSR zgodnie z harmonogramem, * uczestnictwo w posiedzeniach organów, * przestrzeganie regulaminów, * jakość świadczonych usług, * działalność organów LGD

Ewaluacja wdrażania LSR				
Przedmiot badania	Odpowiedzialny	Metoda/techniki /narzędzia	Czas i częstotliwość	Ocena
* cele określone dla LSR * procedury wyboru operacji i kryteria, * realizacja harmonogramu * realizacja budżetu	Zarząd LGD i pozostałe organy LGD (ocena własna) oraz * zewnętrzni eksperci, * ewaluacja z udziałem lokalnej społeczności (w tym wywiady indywidualne i grupowe)	* analiza wykonana przez zewnętrznego ewaluatora/ewaluatorów (analiza dokumentacji – sprawozdań z realizacji projektów, protokołów konkursów, sprawozdań rocznych) * studium przypadku, * wywiady metodą focusową, wywiady CAPI lub CATI, * wywiady z pracownikami LGD, członkami organów statutowych * wywiady z beneficjentami i wnioskodawcami.	W zależności od intensywności pracy organów LGD (rady programowej dokonującej wyboru operacji), harmonogramu konkursów itp. - minimum co 6 m-cy (za poprzednie półrocze), optymalnie kwartalnie (zakończony kwartał), * badanie i raporty zgodne	* powszechność dostępu dokumentu LSR we Włocławku tj. na obszarze działania LGD, * stopień realizacji celów szczegółowych, - Stopień realizacji wskaźników produktu i rezultatów, * stan/postęp realizacji harmonogramu działań, * stopień wykorzystania budżetu LSR, * opinia społeczności lokalnej o wdrażaniu LSR i realizowanych operacji.

		* z udziałem lokalnej społeczności (w tym wywiady indywidualne i grupowe	z harmonogramem i etapowością osiągnięcia wskaźników: 2018 (do grudnia 2018) – 2021 (do grudnia 2021) – 2023 (do grudnia 2023).	
--	--	--	---	--

Monitoring wdrażany przez LGD				
Przedmiot badania	Odpowiedzialny	Metoda/techniki /narzędzia	Czas i częstotliwość	Ocena
<p>* funkcjonowanie LGD oraz</p> <p>* stan realizacji LSR w zakresie rzeczowym i finansowym</p> <p>(1) poziom wydatkowania środków na poszczególne cele i przedsięwzięcia LSR, (2) stan realizacji harmonogramu konkursów, (3) stan realizacji LSR na podstawie mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników celów LSR, (4) stan osiągnięcia założeń w zakresie realizacji planu komunikacji.</p> <p>Monitoring obejmuje stan wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD</p>	<p>Biuro LGD pod nadzorem Zarządu LGD</p>	<p>* analiza stopnia osiągnięcia mierzalnych wskaźników wykonalności LSR, poprzez</p> <p>* pośredni kontakt z beneficjentami wsparcia LSR (np. mailowy, telefoniczny)</p> <p>* bezpośredni kontakt: wizyty monitoringowe w miejscach realizacji operacji;</p> <p>* analiza danych i dokumentacji przebiegu działań, procedur konkursowych, osiągnięcia wskaźników produktów,</p> <p>* stosowane będą partycypacyjne metody ewaluacji, ewaluacja z udziałem odbiorców wsparcia, uczestników przedsięwzięć (w tym wywiady indywidualne i grupowe).</p>	<p>Realizowane działania na bieżąco, podsumowywane kwartalnie (za każdy zakończony kwartał) i rocznie w formie sprawozdań (za zamknięty rok realizacji LSR i pracy biura LGD).</p>	<p>Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem,</p> <p>Stopień realizacji celów, wskaźników, zgodnie z etapowością planu działania,</p> <p>Wysokość zakontraktowanych środków</p>

Załącznik nr 3. Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu

Cel ogólny 1.0: Tworzenie warunków dla włączenia społecznego oraz wsparcie mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej w okresie do 31.12. 2023 roku.														
	Lata	2016-2018		2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie Programu	
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1 Wzrost aktywności społecznej mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, dzięki realizacji rozwiązań z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym w okresie do 31.12. 2023 roku.														
Przedsięwzięcie 1.1.1	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (granty)	30 os.	100%	300.000,00	0 os.	100 %	0,00	0 os.	100%	0,00 zł	30	300.000,00	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1

Przedsięwzięcie 1.1.1	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (konkursy)	0 os.	0%	0,00	50 os.	100%	500.000,00	0 os.	100%	0,00 zł	50	500.000,00	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
Przedsięwzięcie 1.1.2	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (granty)	102 os.	100%	700.000,00	0 os.	100%	0,00	0 os.	100%	0,00 zł	102	700.000,00	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
Razem cel szczegółowy 1.1				1.000.000,00			500.000,00			0,00		1.500.000,00		
	Wskaźn. rezultatu w1.1.1.1: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (w klubach samopomocy) - granty	15 miejsc	100%	300.000,00	0 miejsc	100%	0,00	0 miejsc	100%	0,00	15	300.000,00	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
	Wskaźn. rezultatu w1.1.1.1 Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (w świetlicach środowiskowych) - konkursy	0 os.	0%	0,00 zł	25 os.	100%	500.000,00	0,00 os.	100%	0,00	25	500.00,00	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
	Wskaźn. rezultatu w1.1.2.1:	58os.	100%	700.000,00	0 os.	100%	0,00	0 os.	100%	0,00	58	700.000,00	R P	D z

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym u których wzrosła aktywność społeczna (granty)															
Cel szczegółowy 1.2 Podniesienie aktywności obywatelskiej i aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców Miasta Włocławka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, poprzez realizację działań wspierających rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej w okresie do 31.12. 2023 roku															
Przedsięwzięcie 1.2.1	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (granty)	100 os.	100 %	750.000,000	0 os.	100%	0,00	0	100%	0,00	100	750.000,00ł	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1	
Wskaźn. rezultatu w1.2.1.1: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (granty)		17 os.	100 %	750.000,00	0 os.	100%	0,00	0 os.	100%	0,00 zł	17	750.000,00	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1	
Wskaźn. rezultatu w1.2.1.2: Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (granty)		10 os.	100 %		0 os.	100%		0 os.	100%		10		Działanie 11.1		
Wskaźn. rezultatu w1.2.1.3: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (granty)		56 os.	100 %		0 os.	100%		0 os.	100%		56		Działanie 11.1		

Przedsięwzięcie 1.2.1	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (konkursy)	0 os.	0%	0,00	115 os.	100%	1.242.314,96	0 os	100%	0,00	115	1.242.314,96	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
Wskaźnik rezultatu w1.2.1.1: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (konkursy)		0 os.	0%		38 os.	100%		0 os.	100%		38		RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
Wskaźnik rezultatu w1.2.1.2: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (konkursy)		0 os.	0%	0,00	21 os.	100%	1.242.314,96	0 os.	100%	0,00	21	1.242.314,96	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
Wskaźn. rezultatu w1.2.1.3: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (konkursy)		0 os.	0%		65 os.	100%		0 os.	100%		65		RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
Przedsięwzięcie 1.2.2	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (granty)	303 os.	100%	2.150.000,00	0 os.	100%	0,00	0 os.	100%	0,00	303	2.150.000,00	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1

Wskaźnik rezultatu w1.2.2.1: Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (granty)	170 os.	100 %	2.150.000,00	0 os.	100 %	0,00	0 os.	100%	0,00	170	2.150.000,00	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
Razem cel szczegółowy 1.2			2.900.000,00 zł			1.242.314,96 zł			0,00 zł		4 142 314,96 zł		
Cel szczegółowy 1.3													
Wzrost aktywności mieszkańców Miasta Włodawka, objętych Lokalną Strategią Rozwoju, w obszarze gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej w okresie do 31.12. 2023 roku.													
Przedsięwzięcie 1.3.1 Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, objętych wsparciem w programie (granty)	50 os.	100 %	165403,00 zł	0 os.	100 %	0,00 zł	0	100%	0,00	50	165.403,00 zł	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
Razem cel szczegółowy 1.3			165 403,00 zł			0,00 zł			0,00 zł		165.403,00 zł		
Wskaźnik rezultatu w1.3.1.1: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które podniosły wiedzę w zakresie rozwoju przedsiębiorczości społecznej po opuszczeniu programu (granty)	35 os.	100 %	165 403,00zł	0os.	100 %	0,00 zł	0	100%	0,00 zł	35	165.403,00 zł	RPO WK-P 2014-2020	Działanie 11.1
Wskaźnik rezultatu w1.3.1.2 Liczba utworzonych partnerstw publiczno-społecznych (granty)	2 szt.	50%		0 szt.	100 %		0	100%		2			
Razem cel ogólny 1.0			4.065 403,00 zł			1.742.314,96 zł			0,00 zł		5 807 717,96 zł		

Załącznik nr 4. Budżet LSR w rozbiciu na lata i w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia

Lokalna Strategia Rozwoju finansowana będzie z jednego funduszu – ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Na realizację Strategii planuje się przeznaczyć 1.451.929,49 Euro (tj. 5.807.717,96 zł) dofinansowania z EFS oraz wkład własny.

Rok	Wsparcie finansowe (EFS / RPO WKP 2014-2020)	Razem EFSI
2016 - 2018	4.065.403,00	4.065.403,00
2019-2021	1.742.314,96	1.742.314,96
2022-2023	0	0
Razem 2016-2023	5 807 717,96	5 807 717,96

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe EFS w ramach RPO WKP (PLN)	Razem EFSI (PLN)
Realizacja LSR	5 807 717,96	5 807 717,96
Koszty bieżące	580 771,60	580 771,60
Animowanie	580 772,00	580 772,00
Razem	6 969 261,56	6 969 261,56

Załącznik nr 5. Plan komunikacji

Plan komunikacji zakłada realizację działań ukierunkowanych na jak najszersze włączenie społeczności lokalnych (mieszkańców obszaru LGD) w działania związane z LSR, przy zachowaniu skutecznej i obustronnej komunikacji. Za koordynację działań informacyjnych i promocyjnych odpowiadać będzie biuro LGD. W realizację procesu komunikacji zaangażowani zostaną beneficjenci realizujący projekty współfinansowanych ze środków LSR.

Plan komunikacji jest efektem weryfikacji skuteczności poszczególnych kanałów informacyjnych na diagnozowanym obszarze oraz działań partycypacyjnych społeczności lokalnej, w tym przedstawicieli sektorów pozarządowego i publicznego. Cele komunikacji zostały opracowane w gronie międzysektorowym w trakcie posiedzenia Miejskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, a konsultacje społeczne opracowanego Planu komunikacji odbyły się na przełomie stycznia/lutego 2016 r. poprzez jego zamieszczenie na stronie internetowej LGD. W procesie partycypacyjnym zdiagnozowano problem związany z trudnościami w dotarciu z informacją do mieszkańców obszaru LSR, a zwłaszcza grup defaworyzowanych. W związku z tym szczególne narzędzia komunikacji przewidziano dla zidentyfikowanych grup docelowych interwencji, w tym grup defaworyzowanych zgodnie z ⇒ **Rozdziałem III. Diagnoza**. Narzędzia te koncentrują się wokół działań zorientowanych na kontakty bezpośrednie, w tym w formule spotkań informacyjnych. Ważny jest również język komunikacji, który zakłada wskazywanie ww. grupom korzyści jakie niesie proces wdrażania LSR i zaangażowania w realizację LSR.

Plan komunikacji określa cele działań komunikacyjnych, środki przekazu oraz adresatów poszczególnych działań.

(1) Główne cele działań komunikacyjnych

Cele szczegółowe określone w planie komunikacji skupione są przede wszystkim na budowaniu i postrzeganiu Lokalnej Grupy Działania Miasto Włocławek jako silnego i przyjaznego animatora i inkubatora innowacyjnych działań na rzecz lokalnej społeczności oraz na osiągnięciu wysokiej aktywności w procesie naboru projektów, aby wnioski o dofinansowanie cechowały się wysoką jakością. Plan komunikacji zakłada również regularne badanie efektywności podejmowanych działań, które mają służyć lepszemu nawiązywaniu dialogu z mieszkańcami obszaru objętego działaniem LGD oraz poprawę mechanizmów funkcjonowania LGD. Dlatego na cele szczegółowe działań komunikacyjnych składają się:

- [1] Budowanie i podtrzymywanie pozytywnego wizerunku LGD i LSR wśród mieszkańców obszaru.
- [2] Informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach pozyskiwania środków w ramach LSR oraz wsparciu w procesie tworzenia, realizacji i rozliczania operacji.
- [3] Włączenie społeczności lokalnej w realizację LSR, zwłaszcza grup defaworyzowanych.
- [4] Upowszechnianie aktywnej integracji i aktywizacji społeczności lokalnej w oparciu o współpracę trzech sektorów (publicznego, społecznego, prywatnego) oraz mieszkańców
- [5] Informowanie o stanie realizacji LSR, w tym o efektach wdrażania LSR.
- [6] Pozyskiwanie informacji zwrotnej od lokalnej społeczności na temat skuteczności środków przekazu i podejmowanych działań komunikacyjnych oraz kierunkach realizacji LSR.
- [7] Uzyskiwanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem jej poprawy i zwiększenia skuteczności.

(2) Opis grup odbiorców

Plan komunikacji jest kierowany do wszystkim mieszkańców obszaru LSR, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych, w tym osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru objętego LSR (szczególnie osób długotrwale bezrobotnych, osób z

niepełnosprawnościami, osób młodych do 30 roku życia oraz osób w wieku 50+) oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Adresatami Planu komunikacji są także podmioty działające na obszarze LSR, aktywne w trzech sektorach: publicznym (w tym np. administracja publiczna, samorząd lokalny, służby publiczne), społecznym (w tym np. organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, wspólnoty lokalne), gospodarczym (w tym np. przedsiębiorstwa społeczne, gospodarstwa społeczne, lokalni przedsiębiorcy).

(3) Opis działań i środki przekazu

Planowane działania komunikacyjne opierają się na spójnym przekazie wizualnym (grafika, strona internetowa LGD, papier firmowy) i są ściśle powiązane z poszczególnymi fazami realizacji LSR.

Działania zawężają się do trzech kierunków komunikacji. Pierwszy z nich to szeroko rozumiana **kampania informacyjno-promocyjna**, która polegać będzie na zmasowanym dotarciu do jak najszerszego grona odbiorców. W tym celu wykorzystane zostaną zarówno standardowe metody promocji (tj. plakaty, ulotki), jak i innowacyjne, polegające na szerokim zaangażowaniu lokalnych mediów w trakcie konferencji prasowej, a dalej na regularnej współpracy promocyjno-informacyjnej (lokalne radio, prasa, telewizja) oraz mediów internetowych (portale lokalne i branżowe, portale społecznościowe). Kolejny filar działań komunikacyjnych dotyczy marketingu bezpośredniego, czyli organizacji **spotkań informacyjnych** kierowanych do mieszkańców podmiotów trzech sektorów. Spotkania informacyjne będą dostosowane zarówno tematycznie (pod kątem aktualnego etapu realizacji LSR), jak i do możliwości grupy odbiorców (np. wiek, wykształcenie). Celem organizacji spotkań informacyjnych jest zaangażowanie w realizację LSR jak najszerszego grona osób, wyjaśnienie kwestii związanych z realizacją LSR, w tym procedur konkursowych, przekazanie informacji nt. postępu realizacji LSR, jak też pozyskanie opinii nt. podejmowanych przez biuro LGD działań komunikacyjnych w celu ich poprawy i usprawnienia.

Trzecim kierunkiem planu komunikacji jest realizacja działań w zakresie uzyskania informacji zwrotnej od odbiorców LSR i interesariuszy poprzez **ewaluację i stały monitoring**. Zakłada się regularną weryfikację źródeł wiedzy nt. LSR i LGD (np. w trakcie rozmów telefonicznych, składania wniosków konkursowych), weryfikację opinii nt. podejmowanych działań promocyjno-informacyjnych poprzez wykorzystanie innowacyjnych narzędzi informatycznych dedykowanych konsultacjom takich jak serwis stacja-konsultacja.pl. Dla beneficjentów LGD zaplanowano anonimowe badanie ankietowe weryfikujące satysfakcję w zakresie uzyskiwanych informacji i wsparcia na etapie aplikowania, realizacji i rozliczania projektu.

Proces realizacji planu komunikacji zakłada również działania informacyjne związane z problemami, które mogą wyniknąć w trakcie realizacji LSR (tj. konferencja prasowa, informacja w mediach, informacja na stronie internetowej LGD). Plan komunikacji jest narzędziem elastycznym, przez co pozwala na reagowanie i dopasowywanie narzędzi do ewentualnych problemów w realizacji LSR, które mogą wyniknąć w trakcie procesu jej wdrażania, jak też – dzięki odpowiednio dobranym narzędziom – jest metodą na utrzymanie mobilizacji społecznej w całym kilkuletnim procesie wdrażania LSR. Dodatkowo, założono także stały monitoring i weryfikację planu komunikacji na podstawie raportów podsumowujących efektywność działań komunikacyjnych, sporządzanych średnio co 6 miesięcy. Ewaluacja i monitoring planu konsultacji posłużą poprawie mechanizmów komunikowania i ewentualnemu dostosowaniu Planu komunikacji do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności.

Plan komunikacji Lokalnej Grupy Działania Miasto Włocławek

Termin	Cel działań komunikacyjnych	Nazwa działania	Adresaci	Środki przekazu	Wskaźniki	Planowany efekty działań	Sposób pomiaru efektywności działań
od II połowa 2016 do 2023	Budowanie i podtrzymywanie pozytywnego wizerunku LGD i LSR wśród mieszkańców obszaru	Kampania informacyjno-promocyjna	Mieszkańcy obszaru objętego LSR, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych oraz podmioty działające na obszarze lub na rzecz obszaru LSR	<ul style="list-style-type: none"> - materiały informacyjno-promocyjne (np. ulotki, plakaty) - strony internetowe (w tym branżowe i lokalne), portale społecznościowe - mailing bezpośredni - tablice informacyjne w budynkach użyteczności publicznej - informacja w telewizji lokalnej - informacja w radiu - informacja w prasie - imprezy o zasięgu miejskim - spotkania informacyjne - strona www LGD - konferencja prasowa z udziałem lokalnych mediów - beneficjenci korzystający z dofinansowania w ramach LSR 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba ulotek: 2000 (kolportowane np. wśród mieszkańców, uczestników spotkań, osób odwiedzających biuro LGD) - liczba plakatów: 200 (rozwiązane w miejscach użyteczności publicznej, biurze LGD, osiedlach, w siedzibach ngo) - liczba artykułów na www: 10 - liczba wysłanych maili: 400 - liczba ogłoszeń na tablicach: 20 - liczba informacji telewizyjnych: 10 - liczba informacji radiowych: 10 - liczba ogłoszeń w prasie: 10 - liczba spotkań informacyjnych: 4 - liczba imprez na których zaprezentuje się LGD: 4 - liczba wejść na www LGD: 600 - liczba konferencji prasowych z udziałem lokalnych mediów: 1 - promocja działań projektowych przez beneficjentów realizujących projekty w ramach LSR 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost wiedzy mieszkańców nt. mechanizmu funkcjonowania LGD - wzrost świadomości wśród mieszkańców nt. działalności LGD i założeń realizacji LSR - zaktywizowanie społeczności lokalnej do podejmowania działań w ramach LSR - zaangażowanie beneficjentów realizujących projekty dofinansowane w ramach LSR w budowanie i podtrzymywanie pozytywnego wizerunku LGD i LSR wśród mieszkańców obszaru 	<ul style="list-style-type: none"> - zasięg odbiorców mediów lokalnych (telewizja, radio, prasa, internet, portale społecznościowe), - listy obecności spotkań informacyjnych - protokoły ze spotkań informacyjnych i promocyjnych - lista adresatów mailingu - zapisy na serwerze wirtualnym - sprawozdania beneficjentów LSR

od III kwartał 2016 do 2023	Informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach pozyskiwania środków w ramach LSR oraz o wsparciu w zakresie opracowania i realizacji operacji.	Kampania informacyjno-promocyjna Działania informacyjne w ramach spotkań bezpośrednich	Wszyscy potencjalni beneficjanci	<ul style="list-style-type: none"> - materiały informacyjno-promocyjne (np. ulotki, plakaty) - strony internetowe (w tym branżowe i lokalne) - portale społecznościowe - mailing bezpośredni - tablice informacyjne - informacja w telewizji lokalnej - informacja w radiu - informacja w prasie - imprezy branżowe o zasięgu miejskim - spotkania informacyjne - strona www projektu - konferencja prasowa z udziałem lokalnych mediów 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba ulotek: 2000 (kolportowane np. wśród mieszkańców, uczestników spotkań, osób odwiedzających biuro LGD) - liczba plakatów: 200 (rozwiązane w miejscach użyteczności publicznej, osiedlach, w siedzibach ngo) - liczba artykułów na www: 10 - liczba wysłanych maili: 400 - liczba ogłoszeń na tablicach: 20 - liczba informacji telewizyjnych: 10 - liczba informacji radiowych: 10 - liczba ogłoszeń w prasie: 10 - liczba spotkań informacyjnych: 4 - liczba wejść na www LGD: 600 - liczba konferencji prasowych z udziałem lokalnych mediów: 1 - 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost zainteresowania konkursami w ramach LSR - wysoka jakość składanych wniosków w konkursie - zaktywizowanie lokalnej społeczności w zakresie udziału i realizacji przedsięwzięć LSR - wzrost zainteresowania uzyskaniem wsparcia w zakresie opracowania i realizacji projektów dofinansowanych w ramach LSR 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba udzielonych informacji w zakresie możliwości pozyskiwania środków w ramach LSR - lista obecności spotkań informacyjnych, - protokoły ze spotkań informacyjnych - liczba udzielonych informacji w zakresie tworzenia i realizacji operacji - zapisy na serwerze wirtualnym - archiwizacja multimedialna
od IV kwartał 2016 do 2023	Włączenie społeczności lokalnej w realizację LSR, zwłaszcza grup defaworyzowanych	Działania informacyjne w ramach spotkań bezpośrednich	Mieszkańcy obszaru objętego LSR, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych oraz podmioty działające na obszarze lub na rzecz obszaru LSR	<ul style="list-style-type: none"> - materiały informacyjno-promocyjne (np. ulotki, plakaty) - strony internetowe (w tym branżowe i lokalne) - portale społecznościowe - tablice informacyjne - informacja w telewizji lokalnej - informacja w radiu - informacja w prasie - imprezy branżowe o zasięgu miejskim - spotkania informacyjne - strona www LGD 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba ulotek: 2000 - liczba plakatów: 200 - liczba ogłoszeń na tablicach: 20 - liczba informacji telewizyjnych: 10 - liczba informacji radiowych: 10 - liczba ogłoszeń w prasie: 10 - liczba spotkań informacyjnych: 4 - liczba wejść na stronę www LGD: 600 	<ul style="list-style-type: none"> - przekonanie społeczności lokalnej, zwłaszcza grup defaworyzowanych o korzyściach płynących z realizacji LSR - wyłonienie lokalnych liderów - wzrost liczby podejmowanych inicjatyw w społeczności lokalnej - zaangażowanie interesariuszy – przedstawicieli społeczności lokalnej (w tym grup defaworyzowanych) w proces samo decydowania 	<ul style="list-style-type: none"> - lista obecności i protokoły ze spotkań informacyjnych - liczba podejmowanych inicjatyw w społeczności lokalnej - liczba osób zaangażowanych w proces samodecydowania - zapisy na serwerze wirtualnym - archiwizacja multimedialna - zasięg odbiorców mediów lokalnych

IV kwartał 2016 do 2023	Upowszechnianie aktywnej integracji i aktywizacji społeczności lokalnej w oparciu o współpracę trzech sektorów (publicznego, społecznego, prywatnego) oraz mieszkańców	Kampania informacyjno-promocyjna Działania informacyjne w ramach spotkań bezpośrednich	Mieszkańcy obszaru objętego LSR oraz podmioty działające na obszarze lub na rzecz obszaru LSR	<ul style="list-style-type: none"> - zaproszenia bezpośrednie do przedstawicieli trzech sektorów - mailing bezpośredni - strony internetowe - spotkania informacyjne - strona www LGD 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zaproszeń bezpośrednich: 100 - liczba wysłanych maili: 100 - liczba informacji na stronach internetowych: 4 - liczba spotkań informacyjnych: 2 - liczba wejść na www LGD: 600 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości nt. korzyści płynących ze współpracy międzysektorowej - podejmowanie inicjatyw międzysektorowych na rzecz społeczności lokalnych - sukcesywny wzrost zaangażowania przedstawicieli trzech sektorów w kontekście realizacji celów LSR 	<ul style="list-style-type: none"> - listy obecności ze spotkań informacyjnych - protokoły ze spotkań informacyjnych - liczba międzysektorowych inicjatyw podejmowanych na rzecz społeczności lokalnej - zapisy na serwerze wirtualnym - dokumentacja fotograficzna -
IV kwartał 2016-2023	Informowanie o stanie realizacji LSR, w tym o efektach wdrażania LSR	Kampania informacyjno-promocyjna	Mieszkańcy obszaru objętego LSR, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych oraz podmioty działające na obszarze lub na rzecz obszaru LSR	<ul style="list-style-type: none"> - strony internetowe (w tym branżowe i lokalne; portale społecznościowe) - informacja w telewizji lokalnej - informacja w radiu - informacja w prasie - imprezy branżowe o zasięgu miejskim - spotkania informacyjne - strona www LGD - konferencja prasowa z udziałem lokalnych mediów 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba informacji telewizyjnych: 1 - liczba informacji radiowych: 2 - liczba ogłoszeń w prasie: 2 - liczba spotkań informacyjnych: 2 - liczba imprez w których zaprezentuje się LGD: 4 - liczba wejść na www LGD: 600 - liczba konferencji prasowych z udziałem lokalnych mediów: 1 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost wiedzy mieszkańców nt. stanu realizacji LSR - wzrost wiedzy mieszkańców nt. efektów wdrażania LSR - wzrost świadomości wśród mieszkańców nt. działalności LGD i założeń realizacji LSR - zaktywizowanie społeczności lokalnej do podejmowania działań w ramach LSR - wzrost liczby mieszkańców dostrzegających pozytywne efekty realizacji i wdrażania LSR 	<ul style="list-style-type: none"> - zasięg odbiorców mediów lokalnych (telewizja, radio, prasa, internet, portale społecznościowe), - listy obecności spotkań informacyjnych - protokoły ze spotkań informacyjnych i działań promocyjnych - lista adresatów mailingu - zapisy na serwerze wirtualnym - opinie mieszkańców (mailowe, telefoniczne, przekazane osobiście pracownikom biura)

II połowa 2016-2023	Pozyskiwanie informacji zwrotnej od lokalnej społeczności na temat skuteczności środków przekazu i działań komunikacyjnych oraz kierunkach realizacji LSR	Ewaluacja i monitoring	Mieszkańcy obszaru objętego LSR, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych oraz podmioty działające na obszarze lub na rzecz obszaru LSR	<ul style="list-style-type: none"> - regularna weryfikacja źródła wiedzy nt. LSR i LGD wśród osób korzystających ze wsparcia - regularna weryfikacja opinii podmiotów zaangażowanych w realizację LSR nt. komunikacji - bezpłatny portal konsultacyjny stacja-konsultacja.pl - spotkania informacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba raportów z portalu stacja-konsultacja.pl: 2 - liczba opinii: 15 - liczba spotkań informacyjnych: 4 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa mechanizmów funkcjonowania LGD - naniesienie stosownych poprawek w planie komunikacji i dostosowanie do potrzeb społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - raporty monitoringu - raporty ewaluacji - raporty ze spotkań informacyjnych - opinie podmiotów i osób zaangażowanych w LGD i realizację LSR - raporty z portalu konsultacyjnego stacja-konsultacja.pl
II połowa 2016-2023	Uzyskiwanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem jej poprawy i zwiększenia skuteczności.	Ewaluacja i monitoring	Beneficjenci LGD	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania informacyjne - ankiety badające satysfakcję w zakresie udzielanych informacji (na etapie aplikowania, realizacji i rozliczania projektów) 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba ankiet zwrotnych: 85% beneficjentów (na etapie aplikowania, realizacji i rozliczania) - liczba spotkań informacyjnych: 4 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa mechanizmów funkcjonowania LGD - usprawnienie pracy LGD - dostosowanie podejmowanych działań do potrzeb beneficjentów LGD - wzrost zainteresowania potencjalnych beneficjentów 	<ul style="list-style-type: none"> - informacje od beneficjentów (mailowe telefoniczne, przekazane osobiście pracownikom biura) - raport ewaluacji - raport monitoringu - raporty ze spotkań informacyjnych - sprawozdania